

Mari Liukkonen

KIRKKOMUSKARI

Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien tarpeet täydennyskoulutukseen

KIRKKOMUSKARI

Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien tarpeet täydennyskoulutukseen

Mari Liukkonen
Opinnäytetyö
Kevät 2024
Taiteen tekijä ja kehittäjä YAMK
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Taiteen tekijä ja kehittäjä, YAMK

Tekijä: Mari Liukkonen

Opinnäytetyön nimi: Kirkkomuskari. Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien tarpeet täydennyskoulutukseen.

Työn ohjaaja: Vanessa Rodrigues da Cunha

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2024

Sivumäärä: 105 + 3 liitettä

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, kuinka paljon ja millä tavoin seurakunnissa järjestetään tällä hetkellä kirkkomuskaritoimintaa eli seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatusta. Tutkimus pureutui erityisesti seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien ja opettajien koulutustaustaan. Työn lähtöoletuksena oli, että seurakuntien musiikkileikkikoulujen ohjaajien ja opettajien koulutustaustat ja työtehtävämikkeet ovat hyvin vaihtelevat. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka paljon kirkkomuskareiden ohjaajien ja opettajien koulutuksessa on perehdytty varhaisiän musiikkikasvatukseen ja kristilliseen kasvatukseen, kokevatko ohjaajat ja opettajat tarvitsevänsä täydennyskoulutusta seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen ja ovatko he osallistuneet tarjolla olleisiin täydennyskoulutuksiin.

Työn lähtökohtana oli oletus, ettei yksikään ammattikoulutus Suomessa pysty täysin vastaamaan seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatuksen tarpeisiin. Näin ollen oletettiin, että erityisesti seurakunnan musiikkileikkikoulutoimintaan suuntautuvalle täydennyskoulutukselle on ollut ja on yhä jatkuva tarve.

Opinnäytetyön yhteistyötahoksi pyydettiin STEP-koulutus, joka järjestää täydennyskoulutusta kirkkomuskareiden ohjaajille sekä kirkkomuskarin ajankohtaispäiviä. Tutkimuksen tarkoituksena oli antaa koulutuksen järjestäjille tietoa kirkon henkilöstön täydennyskoulutuksen kehittämiseen varhaisiän musiikkikasvatuksen osalta.

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin kolmena eri kyselytutkimuksena seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatusta toteuttaville henkilöille sekä kirkkomuskarin täydennyskoulutuksiin osallistuneille. Kyselytutkimuksilla kartoitettiin seurakuntien musiikkileikkikoulujen ohjaajien ja opettajien koulutustaustaa, heidän tarvettaan täydennyskoulutukseen sekä osallistumisaktiivisuuttaan jo olleisiin täydennyskoulutuksiin. Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville sekä kirkkomuskarin kehittämiskoulutukseen osallistuneille tehdyillä kyselytutkimuksilla kartoitettiin, tavoittivatko järjestettävät koulutukset seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksesta vastaavat ihmiset, vai osallistuttiinko koulutuksiin muista lähtökohdista käsin.

Kyselytutkimusten mukaan kirkkomuskareiden ohjaajien täydennyskoulutuksen tarve ja sisältötoiveet vaihtelevat suuresti ohjaajan koulutustaustan mukaan. Täydennyskoulutuksia voisikin tulevaisuudessa kohdistaa erikseen eri ammattiryhmille heidän valmiutensa huomioiden. Koulutuksia pidettiin tärkeinä sekä oman työn kehittämisen että vertaistuen saamisen kannalta.

Asiasanat: varhaisiän musiikkikasvatus, musiikkipedagogiikka, seurakunnan musiikkikasvatus, musiikkileikkikoulu

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Artistic Development, Master Thesis

Author: Mari Liukkonen

Title of thesis: Music playschool at church. The needs for continuing education of early childhood music teachers in parishes.

Supervisor: Vanessa Rodrigues da Cunha

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2024

Number of pages: 105 + 3 appendices

The aim of the thesis was to investigate how much and in what ways early childhood music education is currently organised in parishes. In particular, the study focused on the educational background of early childhood music teachers in parishes. The starting assumption was that the educational backgrounds and job titles of music teachers in parishes vary widely. The study sought to explore the level of training that parish music playschool teachers have received in the areas of early childhood music education and Christian education. It also aimed to understand if these educators perceive a need for additional training in early childhood music education within their respective parishes, and whether they have taken advantage of any offered courses.

The study assumed that existing professional training in Finland may not comprehensively cater to the requirements of early childhood music education within parishes. Consequently, it was hypothesized that there has been, and continues to be, a persistent demand for additional training, particularly in the field of parish music play school education.

The partner for the thesis was STEP-education, which provides in-service training for music playschool teachers in the parish. The study's objective was to equip training providers with valuable insights that could aid in the enhancement of professional development programs for church personnel involved in early childhood music education.

The thesis research was conducted in three different surveys for people who implement early music education in parishes and for those who have participated in the further training of the parish music playschool. The questionnaires were utilized to ascertain the educational qualifications of the parish music playschool teachers, gauge their need for additional training, and track their engagement in existing professional development opportunities. The questionnaires for participants in the in-service training were used to find out whether the training courses offered reached the people responsible for early music education in the parish or whether the participants took part in the training courses from other sources.

Research shows that the need and content of training for parish music playschool teachers varies greatly depending on the educational background of the teacher. Therefore, in future, further training could be specifically targeted at different professional groups, considering their level of preparation. Training was considered important both for personal development and peer support.

Keywords: early childhood music education, music pedagogy, music education in parish, music play school

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KIRKKOMUSKARI.....	9
2.1	Varhaisiän musiikkikasvatus Suomessa.....	9
2.2	Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatus	16
3	KIRKKOMUSKARIN OHJAAJIEN KOULUTUS	25
3.1	Varhaisiän musiikinopettajien koulutus.....	25
3.2	Kirkkomuusikoiden koulutus	29
3.3	Lastenohjaajien koulutus	35
3.4	Kirkkomuskarin täydennyskoulutus	40
4	KYSELYTUTKIMUKSET KIRKKOMUSKAREIDEN OHJAAJILLE.....	44
4.1	Kyselytutkimus kirkkomuskareiden ohjaajille ja opettajille	44
4.2	Kyselytutkimus Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville osallistuneille	77
4.3	Kyselytutkimus Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutukseen osallistuneille	83
5	KIRKKOMUSKARIN TÄYDENNYSKOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN	88
6	POHDINTA	92
	LÄHTEET.....	94
	LIITTEET	106

1 JOHDANTO

Musiikkileikkikoulu eli tuttavallisemmin muskari on yksi suosituimmista alle kouluikäisten lasten harrastuksista. Muskarin voi aloittaa hyvin pian lapsen synnyttyä – tai jopa jo lasta odottaessa. Musiikkileikkikoulutoimintaa järjestävät tyypillisesti musiikkioppilaitokset, jossa toiminta on tavoitteellista varhaisiän musiikkikasvatusta taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Musiikkioppilaitoksissa opettajina toimivat koulutetut varhaisiän musiikinopettajat, musiikkipedagogit.

Koska muskaritoiminta on hyvin suosittua, sitä järjestetään myös musiikkioppilaitosten ulkopuolella. Muskaritoimintaa on muun muassa kansalaisopistoissa, järjestöissä ja seurakunnissa. Varhaisiän musiikinopettajat ry on pitkään pyrkinyt rajoittamaan musiikkileikkikoulu- ja muskari-sanojen käyttöä koskemaan vain tavoitteellista, koulutetun varhaisiän musiikinopettajan ohjaamaa varhaisiän musiikkikasvatusta. Käytännössä kuitenkin muskari-sana on yleistynyt tarkoittamaan kaikkea mahdollista alle kouluikäisten lasten parissa tapahtuvaa musiikkitoimintaa. Muskaritoiminnan ohjaajien koulutustaustakin on varsin kirjavaa.

Valmistuin kirkkomuusikoksi Oulun konservatoriosta vuonna 1999. Tämän jälkeen opiskelin vielä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa varhaisiän musiikkikasvatusta ja valmistuin musiikkipedagogiksi vuonna 2006. Työurallani olen toiminut sekä kanttorin että musiikkileikkikoulunopettajan tehtävissä. Vuosina 2011–2017 työskentelin Karjasillan seurakunnassa musiikkipainotteisen lastenohjaajan tehtävässä, ja työnkuvani sisälsi pääasiassa seurakunnan muskaritoiminnan.

Aloittaessani vuonna 2011 työni seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen parissa Lasten Keskus oli hiljattain julkaissut ensimmäisen Kirkkomuskari-materiaalin (2010). Materiaalin ilmestymisen myötä kirkkomuskari-sana alkoi vähitellen vakiintua tarkoittamaan seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta. Kirkkomuskari-materiaalien myötä alettiin järjestää kirkkomuskarikoulutuksia ympäri Suomea.

Seurakunnan musiikkileikkikoulun opettajana toimiessani havaitsin, että seurakuntien muskariohjaajien koulutustaustat ja tehtävänimikkeet ovat varsin moninaiset. Joissakin seurakunnissa muskarityöhön on palkattu varhaisiän musiikinopettaja, mutta hyvin usein muskareita ohjaavat seurakunnan kanttorit tai lastenohjaajat. Seurakunnan muskarit ovat varhaisiän musiikkikasvatusta,

mutta samalla myös varhaisiän uskontokasvatusta. Kirkkomuskaritoiminnassa täytyy siis musiikkikasvatuksen lisäksi huomioida myös hengellinen ulottuvuus ja kirkkovuoden kulku.

Vuodesta 2017 lähtien olen toiminut kanttorin virassa, eikä kirkkomuskaritoiminta kuulu tällä hetkellä työnkuvaani. Opetan kuitenkin kansalaisopiston musiikkileikkikoulussa, jossa ei ole uskonnollisia elementtejä. Vaikka kirkkomuskarit ovat toistaiseksi minun kohdallani jääneet taakse, työvuosiltani seurakunnan musiikkileikkikoulunopettajana on jäänyt ajatus tutkia perusteellisemmin, millaisella koulutustaustalla kirkkomuskareita nykyään ohjataan.

Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvattajalla on syytä olla vahva ja monipuolinen musiikkiosaaminen. Lisäksi hänen tulee tietää lapsen kehityksestä, varhaisiän musiikkikasvatuksesta ja varhaisiän uskontokasvatuksesta. Varhaisiän musiikinopettajan koulutus antaa vahvan ja monipuolisen musiikillisen osaamisen sekä perehdyttää laajasti lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä sen tukemiseen musiikkikasvatuksen keinoin. Seurakunnallista, kristillistä, hengellistä tai uskonnollista näkökulmaa ei tässä koulutuksessa käsitellä lainkaan. Kirkkomuusikon koulutus antaa niin ikään vankan musiikkiosaamisen ja erityisesti kirkkomusiikin ja seurakuntaelämän tuntemuksen. Koulutukseen sisältyy myös seurakunnan musiikkikasvatus kattaen kaikki ikäryhmät. Yksi mieltäni pohdituttava asia on, kuinka paljon kirkkomuusikon koulutuksessa käsitellään nimenomaan varhaisiän musiikkikasvatusta. Lastenohjaajien ammattitaidossa korostuu varhaiskasvatuksen ja uskontokasvatuksen merkitys, mutta musiikillinen osaaminen jää lastenohjaajan oman harrastuneisuuden vaaraan. Tämän opinnäytetyön lähtökohtana onkin oletus, että yksikään koulutus Suomessa ei anna yksistään valmiuksia seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaamiseen, minkä vuoksi kirkkomuskaritoimintaan keskittyvälle täydennyskoulutukselle on tarvetta.

Vaikka omat kirkkomuusikon ja varhaisiän musiikinopettajan ammattitutkintoni yhdessä antavatkin minulle varsin kattavan musiikillisen, varhaisiän musiikkikasvatuksellisen ja seurakunnallisen osaamisen, koin silti täydennyskoulutuksen tarvetta seurakunnan musiikkileikkikoulunopettajana työskennellessäni. Erityisesti kaipasin hengellistä muskarimateriaalia eli lauluja ja loruja, joihin saa helposti yhdistettyä esimerkiksi leikkiä, soittoa ja musiikkiliikuntaa, mutta joissa on myös kristillistä sisältöä tai uskonnollisia elementtejä. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, kuinka paljon seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajat ja opettajat kokevat tarvetta täydennyskoulutukselle.

Opinnäytetyön aluksi tutustutaan varhaisiän musiikkikasvatukseen Suomessa ja sen jälkeen vielä tarkemmin seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen. Valotan myös kirkkomuskarin ohjaajien koulutustaustaa selvittäen pääpiirteittäin varhaisiän musiikinopettajan, kirkkomuusikon ja lastenohjaajan koulutuksen sisällöt seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen työnkuvaa silmällä pitäen. Lisäksi kerron kirkkomuskarin täydennyskoulutuksen vaiheista.

Opinnäytetyöprosessin aikana teen kolme kyselytutkimusta, joilla kartoitan seurakuntien musiikkileikkikoulujen ohjaajien ja opettajien koulutustaustaa, heidän tarvettaan täydennyskoulutukseen sekä osallistumisaktiivisuuttaan jo olleisiin täydennyskoulutuksiin. Laajin kyselytutkimus tehdään yleisesti seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatusta toteuttaville henkilöille. Kirkkomuskarin täydennyskoulutuksiin osallistuville tehdään suppeammat kyselyt koskien syksyllä 2023 toteutettavia Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviä sekä vuonna 2024 toteutettavaa kirkkomuskarin kehittämiskoulutusta. Näihin koulutuksiin liittyvillä kyselytutkimuksilla kartoitetaan, tavoittavatko järjestettävät koulutukset seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksesta vastaavia ihmisiä vai osallistutaanko koulutuksiin muista lähtökohdista käsin. Tutkimuksilla selvitetään myös, vastaavatko koulutukset osallistujien koulutuksellisia toiveita ja tarpeita.

Kyselytutkimusten tulosten perusteella pohdin, millaiset täydennyskoulutukset voisivat parhaiten palvella seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen parissa työskenteleviä tulevaisuudessa. Työn tavoitteena on auttaa täydennyskoulutuksia järjestäviä tahoja suunnittelemaan tulevia koulutuksia vastaamaan entistä paremmin työkentällä ilmeneviä tarpeita. Opinnäytetyö voi auttaa myös seurakuntia työnantajina ymmärtämään varhaisiän musiikkikasvatuksen erityislaatuista ja sen vaatimaa riittävää musiikkipedagogista ja varhaiskasvatuksellista koulutusta. Oikeanlainen pohjakoulutus yhdistettynä täydennyskoulutukseen antavat paremmat mahdollisuudet toteuttaa seurakunnan musiikkileikkikoulutoimintaa laadukkaasti ja tavoitteellisesti.

2 KIRKKOMUSKARI

Musiikki on ollut aina läsnä lasten hoidossa. Lapsia on lohdutettu, tuuditettu ja tyynytetty laululla, ja monista arjen harmeista on selvitty erilaisilla loruilla, hokemilla ja lörpötyksillä. Esivanhempamme toimivat vaistovarasesti ja laulujen ja lorujen perinteet siirtyivät luontevasti sukupolvelta toiselle. Varsinainen lastenlaulukulttuuri on varsin nuori ilmiö. (Ollaranta & Simojoki 1989, 120.) Tavoitteellista varhaisiän musiikkikasvatusta on järjestetty vasta muutamia kymmeniä vuosia. Lindeberg-Piironen ja Ruokosen (2017, 342) mukaan musiikkikasvatus toteutuikin parhaimmillaan arjen tapahduksissa ja kohtaamisissa lapsen perushoidossa kodeissa ja päivähoidossa.

2.1 Varhaisiän musiikkikasvatus Suomessa

Suomalainen varhaisiän musiikkipedagogiikka on aina pohjautunut leikin avulla oppimiseen ja oivaltamiseen. Varhaisiän musiikkikasvatukseen ovatkin vakiintuneet käsitteet ”musiikkileikkikoulu”, josta on edelleen vakiintunut puhekieleen lyhenne ”muskari”, sekä ”musiikkileikkikoulun opettaja”, joka nykyisin tunnetaan muodossa ”varhaisiän musiikinopettaja”. (Lindeberg-Piironen & Ruokanen 2017, 347; Piispanen 2019, 10.) Musiikkileikkikoulu-termin lanseerasi Itä-Helsingin musiikkiopiston rehtori, säveltäjä Ahti Sonninen ensimmäisten musiikkileikkikoulujen käynnistyessä vuonna 1958 (Säpyskä-Hietala 2007, 12).

Ruokosen (2011, 127) mukaan suomalaisen varhaisiän musiikkikasvatustoiminnan taustalla ovat vaikuttaneet useat musiikkipedagogiset suuntaukset. Varhaisimpana vaikuttajana Ruokonen mainitsee Fröbelin (1844), joka korosti varhaisen musiikillisen vuorovaikutuksen merkitystä teoksellaan *Mutter-, Spiel- und Koselieder*. Teosta voidaan pitää ensimmäisenä vauvamusikikirjana. Suomalaiseen varhaisiän musiikkikasvatukseen ovat vaikuttaneet keskeisesti neljä musiikkipedagogia: Kodály, Jaques-Dalcroze, Orff ja Suzuki. (Sama.)

Suomessa alettiin järjestää ja kehittää alle kouluikäisille lapsille suunnattua musiikkikasvatusta ja opettajakoulutusta maailman ensimmäisten maiden joukossa (Piispanen 2019, 22). Krokforsin (2010, 147) mukaan Viipurin musiikkiopistossa Lahdessa pianonsoitonopettajana toiminut Ingrid Söderström aloitti ensimmäiset musiikkileikkikoulut Suomessa 1940-luvulla, viimeistään noin vuodesta 1947–1948 alkaen. Musiikkileikkikoulua hän piti kotonaan Lahdessa musiikkiopistotyönsä

ohessa. Helsingin Naisorkesterin perustajan Heidi Sundblad-Halmeen kerrotaan aloittaneen uuden musiikkilastentarhan pääkaupungissa vuonna 1952. (Krokfors 2010, 147.)

Ensimmäisen vakituisesti toimivan musiikkileikkikoulun Suomeen perusti Sirkka Valkola-Laine vuonna 1958. Musiikkileikkikoulu toimi Helsingissä Valkola-Laineen omassa kodissa. Vuosien saatossa toiminta laajeni monipuoliseksi musiikkikouluksi, jossa toimi musiikkileikkikoulun lisäksi soitinryhmiä, lapsiorkesteri ja lapsikuoro. (Ollaranta & Simojoki 1989, 160; Krokfors 2010, 147.)

1960-luvulla perustettiin musiikkileikkikouluja myös Kuopion musiikkiopistoon, Helsingin Maalaiskunnan Musiikkiopistoon, Suur-Helsingin Musiikkiopistoon, Munkkiniemen Musiikkikouluun ja Käpylän Musiikkikouluun. Noihin aikoihin perustettiin myös useita yksityisiä musiikkileikkikouluja, ja seurakunnat alkoivat järjestää musiikkikerhoja alle kouluikäisille lapsille. (Ollaranta & Simojoki 1989, 160–161; Krokfors 2010, 147, 149.) Itä-Helsingin musiikkiopistossa musiikkileikkikoulutoiminta laajeni 1970-luvun alussa niin, että muissakin musiikkiopistoissa innostuttiin perustamaan musiikkileikkikouluja. 1980-luvulla toiminta laajeni koko maahan. (Krokfors 2010, 149.)

Nykyisin varhaisiän musiikkikasvatusta toteutetaan sekä musiikkioppilaitoksissa toimivissa musiikkioppilaitoksissa että päiväkodeissa ja perhepäivähoidoissa sekä seurakuntien, työväen- ja kansalaisopistojen, Mannerheimin lastensuojeluliiton ja yksityisten tahojen järjestämässä lasten kerhotoiminnassa (Lindeberg-Piironen & Ruokanen 2017, 344; Piispanen 2019, 23; Varhaisiän musiikinopettajat ry 2023). Varhaisiän musiikinopettajat ry:n (2023) mukaan muskari on alle kouluikäisten lasten suosituin harrastus Suomessa: eri järjestötahojen alla muskarilaisia on noin 50 000. Krokforsin (2010, 150) mukaan musiikkileikkikoulujen uusia toimintamuotoja 2000-luvulla ovat vauvaryhmät, päiväkodissa tai -kerhossa vierailevan varhaisiän musiikinopettajan pitämät musiikkileikkikoulut sekä lasten ja vanhusten yhteisryhmät.

Muuallokin maailmassa järjestetään musiikillista toimintaa alle kouluikäisille. Musiikkikasvatus ei ole kuitenkaan monessakaan maassa tavoitteiltaan, laajuudeltaan ja sisällöltään samanlaista kuin Suomessa. Suomessa muskarit alkavat jo vauvan ollessa noin kolmen kuukauden ikäinen, tai jopa jo ennen lapsen syntymää odottavien äitien masu- tai mammamuscareissa. Monissa Euroopan maissa varhaisiän musiikkikasvatus alkaa vasta lapsen ollessa neljä- tai viisivuotias. (Piispanen 2019, 22.)

Varhaisiän musiikinopetus on ammattimaisesti organisoitua, tavoitteellista musiikinopetusta, jota antaa alalle monipuolisesti koulutetut varhaisiän musiikinopettajat (Varhaisiän musiikinopettajat ry 2023). Viralliset varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteet on asetettu Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa seuraavasti:

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on lapsen luovuuden, musiikillisten valmiuksien ja itsetunnon kehittäminen. Myönteiset musiikilliset elämykset muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmille musiikkiopinnoille. Leikinomaisella toiminnalla edistetään lapsen ryhmässä toimimisen taitoja ja oppimisvalmiuksia. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Varhaisiän musiikkikasvatukseen voi sisältyä instrumenttiopintoihin valmentavaa opetusta. Koulutuksen järjestäjä päättää mahdollisen varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteista, sisällöistä ja laajuudesta. (Opetushallitus 2017.)

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma määrittelee musiikkioppilaitoksissa tai yksityisissä musiikkileikkikouluissa annettavaa varhaisiän musiikkikasvatusta, joka keskittyy kokonaisvaltaisesti lapsen musiikillisten taitojen ja tietojen rakentamiseen. Tämän kautta lapselle herää kiinnostus pitkäjänteiseen musiikkiharrastukseen ja sen myötä kulttuuriseen osallisuuteen. Muun varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen piirissä toteutettavan musiikkikasvatuksen pohjana on varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmien ohjeistukset, joissa musiikki liittyy yhtenä osa-alueena lapsen kokonaisvaltaiseen oppimis- ja kasvuprosessiin. (Lindeberg-Piironen & Ruokanen 2017, 344–345, 349, 353.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2022) musiikkikasvatus on integroitu ilmaisun kehittämiseen sekä eri taiteenlajeihin ja kulttuuriperintöön tutustumiseen:

Varhaiskasvatuksen musiikillisen ilmaisun tavoitteena on tuottaa lapsille musiikillisia kokemuksia sekä vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Lapsia ohjataan elämykselliseen kuuntelemiseen ja ääniympäristön havainnointiin. Lasten valmiudet hahmottaa musiikkia sekä äänen kestoa, tasoa, sointiväriä ja voimaa kehittyvät leikinomaisen musiikillisen toiminnan kautta. Heidän kanssaan lauletaan, loruillaan, kokeillaan erilaisia soittimia, kuunnellaan musiikkia ja liikutaan musiikin mukaan. Lapset saavat kokemuksia perussykkeestä, sanarytmeistä ja kehosoittamisesta. Lapsia rohkaistaan käyttämään mielikuvitustaan ja ilmaisemaan musiikin herättämiä ajatuksia ja tunteita esimerkiksi kertoen, kuvallisesti ilmaisten tai tanssien. Lapset saavat myös kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä sekä pienimuotoisten musiikkiesitysten harjoitteluprosesseista ja esiintymistilanteiden tuomasta onnistumisen ilosta. (Opetushallitus 2022.)

Marjasen (2009b, 386) mukaan varsinaisen opetussuunnitelman lisäksi opettajalla on niin sanottu piilo-opetussuunnitelma, joka ei ilmene virallisesta opetussuunnitelmasta, vaan syntyy sen rinnalle epävirallisena ja ennakkosuunnittelusta poikkeavana suunnitelmana. Varhaisiän musiikinopettajalla on myös suuri pedagoginen vapaus suunnitella musiikkitoimintaa lapsille ja soveltaa laaja-

alaisia tavoitteita oman musiikkipedagogisen näkemyksensä mukaan (Lindeberg-Piironen & Ruokanen 2017, 359).

Varhaisiän musiikkikasvatus on suunnattu 0–8-vuotiaille. Sitä toteutetaan musiikkileikkikouluissa ja siihen liittyvässä musiikkivalmennuksessa sekä esimerkiksi instrumenttiopetuksessa. Opetus on lähes poikkeuksetta ryhmäopetusta: musiikkileikkiryhmiä, perheryhmiä tai soitinryhmiä. Ryhmiä muodostettaessa huomioidaan pedagoginen tarkoituksenmukaisuus, oppilasryhmän ikärakenne sekä opetustilan suomat mahdollisuudet. (Marjanen 2009b, 388.) Varhaisiän musiikinopettajat ry:n (2023) mukaan musiikkikasvatuksen eri kohderyhmiä ovat 0–2-vuotiaiden perheryhmät, 3–6-vuotiaiden musiikkileikkikouluryhmät, soitinryhmät, valmentavan musiikinopetuksen ryhmät, musiikin perusteiden alkeisryhmät, taideintegraatioryhmät, erityistä tukea tarvitsevien lasten ryhmät sekä odottavien äitien ryhmät.

Lindeberg-Piironen & Ruokanen (2017, 358) mukaan varhaisiän musiikkikasvatustoiminta tapahtuu kerran tai kahdesti viikossa. Opetustilanteen sisältö ja kesto suunnitellaan lapsiryhmän iästä ja valmiustasosta riippuen. MusiikkileikkikoulutunTION pituus voi vaihdella 30 minuutista jopa kahden oppitunnin eli 90 minuutin kokonaisuuteen. (Sama; Piispanen 2019, 24–27.) Yleensä musiikkileikkikoulutunti kestää 45 minuuttia. Päiväkodeissa musiikkituokiot ovat yleensä lyhyempiä, pienimpien lasten kohdalla 10–15 minuuttia, isommilla lapsilla 30–45 minuuttia. (Ollaranta & Simojoki 1989.) Lindeberg-Piironen & Ruokanen (2017, 359) huomauttavat, että päiväkodissa musiikkikasvatus on mahdollista joka päivä arjen eri tilanteissa: lepohetkissä, ulkoilussa, siirtymätilanteissa tai ruokailuissa. Musiikkikasvatukselliset tavoitteet ja sisällöt nivotaan kulloiseenkin varhaiskasvatukselliseen oppimisteemaan, jota tuetaan musiikin avulla. (Sama.)

Varhaisiän musiikinopettajat ry (2023) jaottelee varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteet eri osaluokkiin, joita ovat musiikilliset, sosiaalis-emotionaaliset, kognitiiviset, psykomotoriset ja esteettiset tavoitteet. Yhdistyksen esitteessä kerrotaan tavoitteista näin:

Varhaisiän musiikinopetuksen tavoitteet rakentuvat aina suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan, kulttuuriin ja siinä vallitsevaan ihmiskäsitykseen. Jokaiselle ikäryhmälle on laadittu tavoitemalli, jonka toteuttamiseen vaikuttavat mm. lasten ikä, kehitysvaihe, ryhmän koko ja opetuksen ajankohta. Lisäksi opettajan työvälineenä on hänen persoonansa, arvomaailmansa ja musiikillinen minäkuvansa. Pienten lasten opetuksessa on aina enemmän kyse lapsen kokonaispersoonallisuuden kasvun ohjaamisesta kuin esim. korkeataiteen taiteen tekemisestä. (Varhaisiän musiikinopettajat ry 2003.)

Hongisto-Åbergin, Lindeberg-Piironen & Mäkinen (1993, 176) mukaan Suomen musiikkileikkikoulunopettajat (nykyisin Varhaisiän musiikinopettajat ry) ovat määritelleet alle kouluikäisille suunnatun musiikkikasvatuksen tavoitteiksi:

- myönteisen asenteen herättäminen musiikkia kohtaan
 - musiikin tiedollisten ja taidollisten valmiuksien luominen ja kehittäminen
 - yksilön kokonaispersoonallisuuden tasapainoinen kehittäminen ja sosiaalisen kasvun edistäminen
 - suomalaisen kansanperinteen elvyttäminen ja säilyttäminen
 - luovan toiminnan säilyttäminen ja kehittäminen
- (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piironen & Mäkinen 1993, 176).

Lindeberg-Piironen ja Ruokanen (2017, 354–355) puolestaan mainitsevat musiikkikasvatuksen yleisiksi musiikillisiksi tavoitteiksi:

- musisoinnin ja musiikin tuottaman ilon kokeminen yksilönä ja osana ryhmää
 - elämykselliset *flow*-kokemukset
 - melodisen ja harmonisen ajattelun kehittyminen
 - musiikillisen muodon hahmottaminen
 - rytmitajun ja rytmiikan kehittyminen
 - oma musiikillinen keksintä
 - musiikillisten tekijöiden merkityksen ymmärtäminen elämyksellisesti
 - musiikillisen muistin kehittyminen
 - musiikkitiedollisten valmiuksien perustan luominen
 - oman maan ja muiden maiden musiikkikulttuureihin tutustuminen
 - omien musiikillisten taitojen karttuminen sekä ryhmässä että solistina
 - esteettisyyden kokeminen
 - omien taiteellisten kokemusten syntyminen musiikin parissa
 - musiikin arviointi- ja arvostelukyvyn kehittyminen
 - lapsen oman musiikkimaun kehittymisen edistäminen
- (Lindeberg-Piironen & Ruokanen 2017, 354–355).

Opetustyön keskeinen osa on suunnittelu. Tavoitteet asetetaan etukäteen, ja niiden lähtökohtana on sekä lapsiryhmä että lapset yksilöinä. Tavoitteet antavat suunnan toiminnalle, mutta opettaja voi muunnella työskentelyään lapsilähtöisesti opetusprosessin edetessä. Opetuskokonaisuuden hahmottaminen, työ- ja toimintatapojen hallitseminen sekä tavoitteiden asettaminen helpottaa opettajaa mukautumaan ennakoimattomiin tilanteisiin opetustuokion aikana. (Lindeberg-Piironen & Ruokanen 2017, 347.) Opetuksen suunnitteluun kuuluvat sekä pitkän tähtäimen kausisuunnittelu esimerkiksi kuukausi-, lukukausi- ja vuosisuunnitelmien tasolla että tuntisuunnittelu yksittäisten musiikkituokioiden osalta (Lindeberg-Piironen & Ruokanen 2017, 357, 363–364.) Tuntisuunnitelmassa kuvataan tunnin tavoitteet, oppimisympäristö, toiminnot ja menetelmät aikataulusuunnitelmiseen. Suunnitelmaan kirjataan yleensä myös tunnin aikana tarvittavat välineet kuten soittimet. (Huhtinen-Hildén & Pansu 2017, 380.)

Hyvään tuntisuunnitteluun kuuluu se, ettei yhdellä tunnilla käsitellä useita eri lauluja, vaan saman laulun musiikillisia elementtejä toteutetaan monin lähestymistavoin. Työtapojen monipuolisuutta voi tarkastella myös pidemmällä aikavälillä, eli kaikkea ei tarvitse mahdollistaa yhteen musiikkituokioon. (Huhtinen-Hildén & Pansu 2017, 381–382.) Työtapoina musiikkileikkikouluissa käytetään laulamista ja loruttelua, soittamista, liikkumista ja rytmiikkaa, kuuntelua, improvisointia, integrointia muihin aineisiin sekä leikkiä (Piispanen 2019, 20–21; Varhaisiän musiikinopettajat ry 2023). Lähtökohdista opetuksessa ovat tekemällä oppiminen, luovuuden hyödyntäminen, moniaistillisuus ja elämyksellisyys. Opetus etenee prosessinomaisesti helposta haastavampaan aktivoiden osallistujia toimimaan. (Varhaisiän musiikinopettajat ry 2023.) Erilaisten työtapojen avulla tutustutaan musiikillisiin elementteihin: rytmiin, tempoon, keston, sointiväriin, muotoon, melodiaan, harmoniaan ja dynamiikkaan (Hongisto-Åberg 1993, 23; Huhtinen-Hildén & Pansu 2017, 382; Lindeberg-Piironen & Ruokanen 2017, 353; Piispanen 2019, 18–19).

Musiikkileikkikoulutunnit kannattaa rakentaa joka kerta tietyllä tavalla, jotta lapsi oppii tuttujen, toistuvien elementtien kautta tunnin rakenteen. Sekä Lindeberg-Piironen ja Ruokanen (2017, 364) että Huhtinen-Hildén (2017, 400) pitävät hyvänä asiana, että muskaritunti alkaa ja päättyy tutuilla alku- ja loppulauluilla. Tietyt toimintatavat kuten soittimien jakaminen toistuvat kaikilla tunneilla yhteisesti sovitulla tavalla (Huhtinen-Hildén 2017, 400; Lindeberg-Piironen & Ruokanen 2017, 364). Musiikkihetken runko rakentuu kokonaisuudeksi ja jatkumoksi, jossa erilaiset elementit, työtavat ja toiminnot jaksotetaan mielekkäästi, ja tilanteesta tai toiminnosta toiseen siirtymiset huolehditaan sujuvasti (Huhtinen-Hildén 2017, 400).

Toistuvien elementtien sisällä toimivat vaihtuvat teemat. Jokaisella opettajalla on oma tyyliinsä rakentaa muskaritunnit ja kausittaiset teemat toimivaksi kokonaisuudeksi. Itse olen todennut hyväksitavaksi, että yhtä teemaa käsitellään noin 3–4 muskaritunnin aikana, jolloin teemoja ehtii olla 4–5 teemaa lukukaudessa lukukauden pituuden mukaan. Omissa muskareissani noudatan pitkälti Ollarinnan & Simojoen (1989, 142) mallia, jossa tunti sisältää aina toistuvien elementtien lisäksi vanhan asian kertausta, tämänhetkisen teeman käsittelyä sekä uuden asian tai tulevan teeman valmistavaa opetusta.

Muskareiden teemat voi kukin opettaja valita itse omien tottumustensa ja mieltymystensä perusteella. Itse rakennan muskarikauden teemat usein vuodenaikojen vaihtelun mukaan: syksyisiä teemoja ovat muun muassa marjaretki, sade ja muut syksyiset sääilmiöt, talvella lauletaan pakkasesta, lumiukoista tai talven ulkoleikeistä, keväällä teemoja voivat olla puolestaan linnut tai ötökät ja pääsiäisen aikaan tiput, kanat, puput ja noidat. Käytän muskareissa myös paljon erilaisia eläinteemoja, satuaihteita sekä matkustamiseen ja kulkuneuvoihin liittyviä teemoja.

Varhaisiän musiikkikasvatus on laajentunut 2000-luvulla koskemaan myös ikäihmisten musiikkiryhmiä (Varhaisiän musiikinopettajat ry 2023). Huhtinen-Hildén (2013, 131–132) hämmästeleekin, onko varhaisiän musiikkikasvatus enää oikea termi kuvaamaan soitonopetuksen, eri-ikäisten ihmisten ja monien tavoitteiden muodostamaa musiikin alkupolkujen kenttää. Varhaisiän musiikinopettaja kohtaa ja opettaa usein yhtä paljon aikuisia kuin lapsia, ja esimerkiksi perheryhmissä on yhtä tärkeää tukea niin vanhempien kuin lasten musiikkikokemusta, luovuutta ja oppimista. Myöskään alle kouluikäisten soitonopetusta ei katsota kuuluvaksi varhaisiän musiikkikasvatukseen, vaan sillä tarkoitetaan ainoastaan ryhmämuotoista opetusta, joka ei sisällä varsinaista instrumenttiopetusta. (Sama, 133, 139.)

Varhaisiän musiikinopettajat ry on yrittänyt aktiivisesti saada musiikkileikkikoulu-nimikettä suojatuksi tarkoittamaan ainoastaan varhaisiän musiikinopettajan ammattikoulutuksen saaneen henkilön järjestämää tavoitteellista varhaisiän musiikkikasvatusta. Etenkin 1990–2000-luvuilla pyrkimykset nimen patentoimiseksi olivat aktiivisimmillaan. (From 2024a.) Varhaisiän musiikinopettajat ry:n puheenjohtaja Paula From kertoi kuitenkin sähköpostiviestissään (sama) ja puhelinkeskustelussamme (From 2024b), että esimerkiksi päiväkotien omia musiikkihetkiä kutsutaan yleisesti muskariksi, vaikka ohjaajana on varhaiskasvatuksen opettaja, ei varhaisiän musiikinopettaja. Samoin olen itse huomannut muskari-sanan olevan käytössä monipuolisesti esimerkiksi seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatustoiminnassa, johon perehdytään seuraavassa luvussa 2.2.

2.2 Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatus

Musiikki on hyvin keskeisessä asemassa kaikessa seurakunnan toiminnassa. Seurakunnan kasvatus toiminnassa on vuosikymmeniä sekä kuunneltu musiikkia että laulettu yhdessä (Porkka 2008, 214). Pellikka (2011, 160) toteaa, että laulut ja virret ovat perinteisesti kuuluneet varhaisiän uskon- tokasvatukseen, sillä ne ovat yhteistä kulttuuriperinnettämme ja synnyttävät yhteenkuuluvuuden- tunnetta ja yhteisiä elämyksiä. Murtosen (2015, 287) mukaan lapsuudessa laulettujen tai kuunnel- tujen hengellisten laulujen merkitys uskonnollisen identiteetin muodostumiseen ja hengelliseen kasvuun ulottuu aikuisuuteen asti.

Luterilaisen musiikin teologian mukaan musiikki ei ole ihmisen aikaansaannos, vaan Jumalan luo- mislahja. Martti Luther sanoi musiikista: ”Rakastan musiikkia, koska se on Jumalan lahja eikä ih- misten: se tekee mielen iloiseksi, karkottaa Paholaisen ja synnyttää vilpitöntä iloa.” (Sariola 2003, 14.) Eerolan, Vahtolan & Tuovisen (2005, 118) mukaan Lutherilla ei ollut tietoa musiikin vaikutuk- sesta lapsen kehitykseen eikä musiikin terapeuttisista ulottuvuuksista, mutta silti hän tunsikin voiman ja kutsui musiikkia viidenneksi evankelistaksi. Ollaranta (1989, 164) puolestaan toteaa Lut- herin pitäneen laulujen opettamista ja muuta musiikkikasvatusta tärkeänä osana lasten kasvatuk- sessa. Luther myös suosi lasten leikkejä vastoin aikansa henkeä sekä korosti kodin merkitystä varhaiskasvatuksessa (sama).

Kirkon musiikki on aina pyrkinyt välittämään musiikin avulla kosketuksen pyhään (Eerola, Vahtola & Tuovinen 2005, 119). Seurakunnan musiikkikasvatuksen tehtävänä on pitää esillä musiikkia Ju- malan hyvänä luomislahjana sekä herättää rakkautta musiikkiin ja halua ottaa käyttöön musiikin lahja. Seurakunnan musiikkikasvatuksen erityistehtävänä on pitää esillä mahdollisimman monipuo- lisesti tunne-elämää ravitsevaa musiikkia, mutta samalla myös korostaa hiljaisuuden merkitystä musiikin ja muiden ympäröivien äänien vastapainona. (Tuovinen 2003, 437–438; Kirkkohallitus 2004, 12–13.)

Seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatuksen voidaan katsoa alkaneen vuonna 1892, jolloin Suo- men Pyhäkouluyhdistys julkaisi lapsille tarkoitetun kokoelman ”Pyhäkoululauluja” (Eerola, 2004a, 68; Kirkkohallitus 2004, 6). Siihen saakka pyhäkouluissa käytettiin pääasiassa virsikirjaa (Hirvonen 2010, 63). 1900-luvun alkupuolella alle kouluikäisten lasten musiikkikasvatus toteutuikin lähinnä pyhäkouluissa yhteislaulujen muodossa. (Kirkkohallitus 2004, 6.) Vuoden 1938 virsikirjassa oli en-

simmäistä kertaa oma osasto lasten virsille, vaikka jo 1800-luvun virsikirjaehdotuksissa oli muutamia lasten virsiä (Kirkkohallitus 2004, 6; Hirvonen 2010, 60–61). Lasten virsiä ja hengellisiä lauluja opittiin pyhäkoulujen lisäksi kinkereillä sekä 1950-luvulta lähtien yleistyneissä perhekirkoissa (Tuovinen 2003, 440; Eerola 2004b, 145; Kirkkohallitus 2004, 6).

Pyhäkoulujen musiikkitoiminta muuttui monipuolisemmaksi 1900-luvun loppupuolella (Kirkkohallitus 2004, 6). Virsien rinnalle syntyi lasten ja nuorten veisuja ja virsiä, jotka saivat innoituksensa 1960-luvulla Suomeen rantautuneesta gospelmusiikista (Porkka 2008, 214). Lapsia varten syntyi uusia rukouslauluja tai lauluja Raamatun kertomuksiin. Lauluihin liitettiin mukaan laululeikkejä tai rytmisoittimia. Erityisissä musiikkipyhäkouluissa annettiin runsaasti tilaa laulamiselle ja soittamiselle. Pyhäkoulujen rinnalle kirkon lapsityön muotoina vakiintuivat päiväkerhot 1960-luvulla. (Tuovinen 2003, 440; Kirkkohallitus 2004,6.)

Pyhäkoululauluja-kokoelmaa uudistettiin 1900-luvulla useita kertoja, kunnes sen nimi uudistui Lasten virsikirjaksi vuonna 1988 (Eerola 2004a, 68; Kirkkohallitus 2004, 6; Hirvonen 2010, 65). Sittemmin Lasten virsi -kokoelmaa on uudistettu vuosina 1997, 2012 ja 2022. Lasten virsikirja on käytössä laajasti pyhäkouluissa, päiväkerhoissa, perhekerhoissa ja kodeissa (Kirkkohallitus 2004, 6).

Seurakuntien musiikkileikkikoulutoimintaa on ollut 1960–1970-luvuilta lähtien (Kirkkohallitus 2004, 6). Sirkka-Liisa Valkola-Laineen perustaman Suomen ensimmäisen musiikkileikkikoulun (ks. luku 2.1) laajetessa apuopettajaksi tuli syksyllä 1963 Marja-Riitta Väkevä. Yhden lukukauden jälkeen hän kuitenkin perusti oman musiikkileikkikouluryhmän tammikuussa 1964 Tapiolan seurakunnan tiloihin. 1960-luvun lopulla Väkevän musiikkileikkikoulu muuttui virallisesti seurakunnan musiikkikerhoksi. (Papunen 1999, 31–32.) Naukkarisen (1999, 20) mukaan Tampereen seurakuntayhtymässä aloitettiin musiikkipäiväkerhotoiminta kokeiluluontoisesti vuonna 1968. Toiminta vakinaistettiin ja asetettiin päiväkerhotoiminnan alaisuuteen vuonna 1970. Nimi muutettiin musiikkileikkikouluksi vuonna 1984, ja toiminta siirrettiin kirkkomusiikkitoimikunnan alaiseksi. (Naukkarinen 1999, 20–21.) Riitta Hirvonen oli ensimmäinen kanttori, joka perusti musiikkileikkikoulun vuonna 1974 Vuosaaren seurakuntaan (Papunen 1999, 32). Kun varhaisiän musiikkikasvatuskurssit käynnistyivät 1970-luvulla Sibelius Akatemiassa, harjoitusmuskariryhmät toimivat seurakunnissa (Ojala 2009, 15). 1970-luvulta lähtien seurakuntiin perustettiin alle kouluikäisten musiikkiryhmiä sekä musiikkileikkikouluja ja musiikkikerhoja. Vauvamuskarit eli vanhempien ja vauvojen yhteinen musiikkitoiminta aloitettiin seurakunnissa 1980-luvun lopulla. (Kirkkohallitus 2004, 6; Kilpeläinen & Räsänen 2015, 312–313.)

Kirkkohallituksen vuonna 2015 julkaisemassa oppaassa ”Lapsi ja musiikki seurakunnassa” seurakunnan musiikkileikkikoulutoiminnasta käytetään nimeä ”kirkkomuskari”. Kirkkohallituksen (2015, 35) mukaan tämä nimi erottaa selvästi seurakunnan muskaritoiminnan kaikesta muusta muskari-toiminnasta. Kirkkomuskari-nimeä on käytetty valtakunnallisesti vuodesta 2010 alkaen (Torri-Tuominen 2015, 5). Seurakunnat voivat kuitenkin käyttää muskariryhmistään hyvin erilaisia nimiä. Kirkkomuskaritoimintaa järjestetään ympäri Suomen kattaen laajan kirjon aina perhekerhon muskarihetkestä seurakuntien viikoittaiseen muskariryhmätoimintaan. (Kirkkohallitus 2015, 35.)

Vuonna 2004 Kirkkohallitus määritteli seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen perustaksi:

- Muusinen ihminen: Musiikin rakkauden herättäminen ja vaaliminen
- Lapsen kehitys: Lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen ja kasvun tukeminen musiikin avulla
- Musiikkikasvatus: Lapsen musiikillisen ajattelun ja ilmaisun kehittäminen
- Seurakuntayhteys: Lapsen uskonnollisen ja yhteisöllisen kasvun tukeminen musiikin avulla (Kirkkohallitus 2004, 8).

Kirkkohallituksen (2015, 36) mukaan kirkkomuskarissa yhdistyvät varhaisiän musiikkikasvatus ja seurakunnan tai kirkon varhaiskasvatus. Musiikillisena tavoitteena on antaa lapselle elämyksiä, valmiuksia ja taitoja sekä musiikin iloa. Lapsi saa mahdollisuuden kokea ja ilmaista musiikkia monipuolisesti kuunnellen, laulaen, soittaen, rytmittäen, liikkuen, tanssien, leikkien ja yhdistellen eri taiteen lajeja. Lapsen kognitiivinen, emotionaalinen, motorinen ja sosiaalinen kehitys huomioidaan toiminnassa. (Sama.)

Siinä missä musiikkiopistojen musiikkileikkikouluopetus on tavoitteellista toimintaa, jossa noudatetaan oppilaitoskohtaista opetussuunnitelmaa, seurakuntien muskaritoiminta ei ole sidottu varsinaisiin opetussuunnitelmiin. Se voi rakentua niin musiikillisten tavoitteiden kuin varhaiskasvatuksen tavoitteiden mukaan. (Torri-Tuominen 2010, 132.) Kirkkomuskarin tavoitteissa musiikkikasvatus, varhaiskasvatus ja kristillinen kasvatus kulkevat käsi kädessä. Lähtökohtina ovat lapsen hengellisen elämän tukeminen, lapsen kokonaisvaltainen huomioiminen, lapsen osallisuus sekä lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen tukeminen. (Kirkkohallitus 2015, 36.) Lisäksi vahvistetaan lapsen perusturvallisuutta ja tunne-elämää, ja tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja sosiaalistumista sekä edistetään lapsen hahmotuskykyä musiikin harjoittamisen avulla (Tuovinen 2003, 440). Perhe on vahvasti mukana toiminnassa, jossa musiikillisin keinoin tuetaan lasta ja perheitä

kasvamaan seurakuntayhteydessä. Työn perustana on Jumalan armo ja hyväksyvä rakkaus jokaista ihmistä kohtaan. Lapsen tapaan elää ja olla kuuluu fyysinen, henkinen, hengellinen ja sosiaalinen kokonaisuus. (Kirkkohallitus 2015, 36.)

Seurakuntien muskarit poikkeavat musiikkioppilaitosten muskareista usein siten, että muskarituntien välissä on esimerkiksi 15 minuutin tauko, jolloin jää enemmän aikaa puhumiseen, kohtaamiseen, verkostoitumiseen ja välittämiseen. Perheet tulevat tutuiksi opettajalle ja toinen toisilleen. Seurakunnassa muskari ei olekaan vain muskari, vaan se on myös lämpöisiä kohtaamisia, keskustelua, yhteistä iloa ja yhteenkuuluvuutta. (Kordelin 2023, 15.)

Kirkkomuskareissa käytetään yleisen muskarimateriaalin lisäksi myös hengellistä ja kirkkovuotta tukevaa aineistoa (Kirkkohallitus 2015, 36). Vuonna 2010 julkaistiin ensimmäinen Kirkkomuskari-materiaali. Kirkkomuskari-materiaaleja äänitteineen on ilmestynyt tämän jälkeen vielä Kirkkomuskari 2 vuonna 2015 ja Kirkkomuskari 3 vuonna 2020. (Torri-Tuominen 2020, 4.) Kirkkomuskari-materiaalien teemat nivoutuvat vuoden kiertoon ja kirkkovuoteen. Teemat on jaoteltu lukuvuoden mukaan alkaen syksyn aloitushetkistä kevääseen. (Torri-Tuominen 2010, 6; Torri-Tuominen ym. 2015, 7; Torri-Tuominen ym. 2020, 5.)

Kirkkomuskari-materiaaleissa on sekä hengellisiä, kirkkovuodesta nousevia teemoja, että vuodenaikoja seuraavia teemoja. Ensimmäisen Kirkkomuskari-materiaalin teemoja ovat *simpukka, sydän, enkeli, koti, kynttilä, pisara, leipä, risti, lammis* ja *kyyhkynen* (Torri-Tuominen 2010, 6). Kirkkomuskari 2 -materiaalin teemoja ovat *omena, reppu, siipi, tähti, talli, kello, tunturi, aurinko, ötökkä* ja *kala* (Torri-Tuominen ym. 2015, 7). Kirkkomuskari 3 -materiaalin teemoina ovat puolestaan *majakka, käpy, siili, heijastin, kuusi, timantti, pulkka, narsissi, puro* ja *pärinä* (Torri-Tuominen ym. 2020, 3). Lisäksi jokaisessa Kirkkomuskari-materiaalista löytyy lauluja ja loruja alkuun, loppuun, liikkeeseen ja Kirkkomuskari 2 -materiaalissa myös jumalanpalvelukseen (Torri-Tuominen 2010, 6; Torri-Tuominen ym. 2015, 7; Torri-Tuominen ym. 2020, 3). Kirkkomuskari 2 -materiaalissa on myös äänimaisemallisia raamatunkertomuksia eri teemoihin liittyen (Torri-Tuominen ym. 2015, 8).

Lasten Keskus ja Kirjapaja julkaisivat vuonna 2016 Vauvamuskari-materiaalin käytettäväksi vauvamuskareissa, ensiäitien ryhmissä, perhekerhoissa, vauvapyhäkouluissa tai vauvakirkoissa sekä kodeissa. Vauvamuskari-materiaalin teemat nousevat vauvaperheiden arjesta: *tuuli, vesi, vauhti, värit, maito, armo, kainalo* ja *kutitus*. Yhtä teemaa voi käyttää yhdellä tai useammalla kokoontumiskerralla. (Jäntti & Poropudas 2016, 5.)

Lasten Keskuksen vuonna 2019 julkaisemassa Virsimuskari-materiaalissa esitellään puolestaan ideoita virsikirjan käytöstä lasten kanssa musisoidessa. Virsimuskarin innoittajana toimii Tanskassa 2000-luvun alussa syntynyt vauvamusiiikkitoiminta nimeltään *babysalmesang*, suomeksi ”vauvavirsilaulu”. (Kilpeläinen ym. 2019, 4–5.) Tanskassa erityisesti papit innostuivat järjestämään vauvamusiikkitoimintaa, ja toiminta on levinnyt kaikkialle maahan. Papit voivat myös ohjata vauvamusiikkitoimintaa, mutta ohjaajina toimivat lisäksi kirkkomuusikot, musiikkipedagogit ja seurakunta-avustajat; usein ohjaajia on useampi kuin yksi. Tätä vauvojen musiikkitoimintaa pidetään pääsääntöisesti kirkkosalissa, mutta myös seurakuntasalissa, pappilassa tai muissa kirkon tiloissa. (Vejrup Nielsen ym. 2014, 9–10.) *Babysalmesang* on suunnattu vauvoille ja odottaville vanhemmille. Vauvan mukana toimintaan osallistuu äiti, isä, isovanhempi tai lapsen hoitaja. (Sama, 8.) Sopivana osallistumisikäenä pidetään 0–8 kuukauden ikää, eli vaihetta, kun vauva ei vielä ryömi eikä kävele, mutta joissakin kirkoissa ikäraja on laajennettu koskemaan alle vuoden ikäisiä lapsia ja jopa yli vuoden ikäisiäkin (sama; Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler 2019, 4). Hyvä ryhmäkoko on 6–12 lasta ja aikuista. Kokoontumisia on 6–11 kertaa viikoittain aamupäivisin 30–45 minuuttia kerrallaan, jonka jälkeen on aikaa kahville, keskustelulle, imettämiselle ja vauvan hoidolle. (Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler 2019, 4.) *Babysalmesang*-toiminta sisältää virsiä ja lastenlauluja, tanssia, liikettä ja erilaista rekvisiittaa. Tuokioissa luetaan myös Isä meidän -rukous. (Vejrup Nielsen ym. 2014, 8; Kilpeläinen & Räsänen 2015, 316; Engström 2018, 1.) *Babysalmesang*-toiminta muistuttaa hyvin paljon Suomen seurakuntien vauvamusikareita.

Suomessa kirkkotilaa ei käytetä muskaritoiminnassa samalla tavalla kuin Tanskassa, vaan toimintaa järjestetään muissa seurakunnan tiloissa. Myöskään virsiä ei ole totuttu muskareissa käyttämään, vaan materiaali on perustunut lastenlauluihin. (Kilpeläinen & Räsänen 2015, 324; Engström 2018, 1; Kilpeläinen ym. 2019, 5.) Kuitenkin *babysalmesang*-muskarin ideat ovat herättäneet Suomessa mielenkiintoa, ja seurakunnissa on lähdetty kokeilemaan muskareita kirkkotilassa ja tekemään kirkkoa tutuksi perheille. Virsimuskari-materiaalilla pyritään lisäämään virsien käyttöä muskaritoiminnassa (Kilpeläinen ym. 2019, 4–6, 148.) *Babysalmesang*-toiminnan pohjalta Suomessa on luotu myös Vauvavirsari-materiaali käytettäväksi virsiin pohjautuvissa vauvamusikareissa, muissa muskareissa, seurakunnan varhaiskasvatuksen kerhoissa ja jumalanpalveluksissa. Vauvavirsari-materiaalissa on erityisesti virsikirjan lisävihkon virsiä, joihin on yhdistetty muskarilauluista tuttuja toiminnallisia elementtejä. (Engström 2018, 1–2.)

Aino-Elina Kilpeläinen on teologian tohtorin väitöskirjassaan tutkinut vauvamusiiikkitoimintaa Suomen ja Tanskan kirkkoissa ja nostanut toiminnasta esiin kirkon varhaiskasvatuksellisia ulottuvuuksia. Kilpeläisen (2022, 46–49) mukaan näitä ulottuvuuksia ovat vuorovaikutuksellisuus, musiikillisuus, kokemuksellisuus ja kehollisuus, materiaalisuus, osallisuus ja kokonaisvaltaisuus. Jokaisella tulee olla oikeus jo vauvaiästä saakka aineelliseen ja aineettomaan kulttuuriperintöön, jota ovat muun muassa musiikillinen vuorovaikutus ja uskonnollinen kulttuuriperintö, ja tähän pääsee erityisesti osalliseksi kirkkotilassa tapahtuvan musisoinnin kautta (sama, 44–45, 51–53).

Varhaisiän musiikinopetuksen ammattilehti Pikku-trillin artikkelissa Espoon seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatuksen opettajat kertovat muskarituntien rakentuvan aivan samalla tavalla kuin muisakin muskareissa: alkulaulu, musiikin eri elementtejä, sopivasti erilaista monipuolista tekemistä ja loppulaulu. Kristillisyyden ja hengellisyys näkyy seurakunnan muskareissa hienovaraisesti luonnollisena osana muskarin kulkua: tavallisten muskarilaulujen lisäksi mukana on hengellisiä lauluja ja pieniä rukouksia siten, että ne sopivat muuhun kokonaisuuteen. (Kordelin 2023, 12.)

Kirkkomuskari-materiaalit sisältävät ehdotuksia tuntisuunnitelmakokonaisuuksiksi kulloisestakin materiaalin teemasta. Ensimmäisessä Kirkkomuskari-materiaalissa (Torri-Tuominen 2010, 7) tuntisuunnitelmien runko muotoillaan näin:

- Hiljentyminen, kellojen soitto (esimerkiksi triangelilla) ja kynttilän sytytys
- Tervetuloa eli nimilaulu
- Alkurukous tai rukouslaulu
- Tuttu laulu
- Teeman käsittelyä laulaen, soittaen, liikkuen, leikkien ja rauhoittuen
- Tunnin päätöshetki ja hiljentyminen
- Loppulaulu
- Siunauslaulu ja kynttilän puhallus

(Torri-Tuominen 2010, 7).

Kirkkomuskari poikkeaa muusta musiikkileikkikoulutoiminnasta tämän tuntisuunnitelmarungon perusteella esimerkiksi kynttilän sytyttämisen, kellojen soiton ja rukousten osalta. Myös Vauvamus-kari-materiaalin tuntisuunnitelmat sisältävät rukousta, hiljentymistä ja Raamatun tekstejä (Jäntti & Poropudas 6, 8).

Kirkkomuskareiden ohjaajina toimivat pääasiassa varhaisiän musiikinopettajat, kanttorit ja lasten-ohjaajat sekä jonkin verran muut muusikot. Joissakin seurakunnissa musiikkileikkikoulutoimintaa hoitaa kokoaikainen tai osa-aikainen muskariopettaja, jonka vastuulla on vastata muskaritoiminnan suunnittelusta sekä ohjata erilaisia viikoittaisia muskariryhmiä. Työhön voi sisältyä seurakunnan tarpeiden ja työntekijän osaamisalueiden mukaan myös jumalanpalveluksia, seurakunnan työntekijöiden kouluttamista, päivä-, perhe- ja iltapäiväkerhovierailuja, rippikouluopetusta sekä lapsikuoron tai soitinyhtyeen ohjausta. Kokoaikaisella muskariopettajalla viikoittaisia ryhmiä on tavallisesti 17–24 ja opetushetkien kesto on 30–60 minuuttia lasten iän mukaan. (Kirkkohallitus 2015, 36.) Espoon seurakunnan varhaisiän musiikinopettajat kertovat tekevänsä työtä 38.15 tuntia viikossa muskariryhmien määrästä riippumatta. Työnkuva on laaja ja moniammatillinen, työtehtävät ovat vaihtelevia, työtä tehdään joko musiikin, kasvatuksen tai varhaiskasvatuksen tiimissä yhteistyössä suuren kollegion kanssa. (Kordelin 2023, 11.)

Monissa seurakunnissa muskaritoiminta on liitetty seurakunnan työntekijöiden, esimerkiksi kanttorien tai lastenohjaajien, muihin töihin. Seurakunta voi myös ostaa muskariopetusta seurakunnan ulkopuoliselta toimijalta palkkioperusteisesti, jolloin seurakunta tarjoaa yleensä opetustilan ja muskarisoittimet. (Kirkkohallitus 2015, 37.) Lisäksi seurakunta voi tarjota tai vuokrata tilat yksityiselle taholle, järjestölle tai opistolle, joka ylläpitää musiikkileikkikoulutoimintaa. Joissakin seurakunnissa on oma musiikkikoulu, joka järjestää varhaisiän musiikinopetusta. (Torri-Tuominen 2010, 132.)

Kirkkohallituksen (2015, 37) mukaan on tärkeää, että muskarityö on aidosti osa seurakuntatyötä sitoutuen seurakunnalliseen työnäkyyn yhteistyössä muiden työalojen ja toimijoiden kanssa. Seurakunnan muskarityötä tekeviä auttaa haastavassa työssä huolellinen työhön perehdyttäminen, opettajan ammatillinen kiinnostus seurakuntatyöhön, työntekijän oma seurakuntayhteys sekä musiikilliseen tai hengelliseen työnäkyyn painottuva täydennyskoulutus (sama).

Tavanomaisin muskaritoiminta on viikoittain saman ryhmän kanssa toistuvaa musiikkikasvatustyötä. Muskariryhmät voivat olla maksullisia tai maksuttomia. Ryhmät voidaan jakaa ikäkausittain. Alle 3-vuotiaiden ryhmissä mukana ovat myös vanhemmat. Tyypillisesti seurakunnissa järjestetään myös sisarusryhmiä, joihin perheestä osallistuu kaksi tai useampi eri-ikäinen lapsi huoltajansa kanssa. (Kirkkohallitus 2015, 37.) Espoon seurakunnan varhaisiän musiikinopettajat kertovat, että perheryhmiä on seurakunnissa eniten, minkä takia opetuskin painottuu arkiaamupäiviin (Kordelin 2023, 12). Useissa seurakunnissa on myös yli 3-vuotiaiden ryhmiä, joissa lapset käyvät itsenäisesti

ilman vanhempaansa, mutta nämä ryhmät ovat yhä vähenemässä, minkä vuoksi muskariryhmiä on ilta-aikoina varsin vähän (Kirkkohallitus 2015, 37; Kordelin 2023, 12).

Seurakunnissa saatetaan kutsua muskariksi myös avointa musiikkikasvatustoimintaa, jossa ei ole määritelty ryhmäkokoja eikä ryhmään tarvitse ilmoittautua. Toiminta on kuitenkin säännöllistä ja suunnitelmallista. Muskarituokioita voidaan pitää esimerkiksi perhekerhojen yhteydessä. (Kirkkohallitus 2015, 27.) Muskaritoiminta voi olla myös periodimaista, esimerkiksi kahdeksan kertaa kaudessa tai vaikka paaston tai adventin ajan (Torri-Tuominen 2010, 132). Joissakin seurakunnissa voi olla myös kaikenikäisten muskareita, joihin osallistuvat lapset, vanhemmat ja vanhukset. Näissä muskareissa syntyy kohtaamisia yli sukupolvien. (Aakkula 2018, 11–12.)

Eskari-iän lähestyessä lapset voivat siirtyä muskari- tai lapsikuoroon tai erilaisiin soitinryhmiin, kuten kantelemuskareihin, rytmisekkaryhmiin, piano- tai urkuryhmiin, jotka toimivat muskarimaisiin periaattein. (Kirkkohallitus 2015, 37.) Esimerkiksi muskarikuorojen toiminnassa mukana kulkevat edelleen leikki, liike ja helpohkot laulut, joita opetellaan korvakuulolta, kaikuna, lorutellen, liikkuen ja runsaasti toistaen (sama, 38; Torri-Tuominen ym. 2015, 158). Muskarikuorot ovat yleensä suurempia kuin varsinaiset muskariryhmät, minkä vuoksi muskarikuorossa tarvitaan usein kaksi ohjaajaa. Joissakin seurakunnissa on myös niin sanottuja perhekuoroja, jotka muodostuvat eri ikäisistä seurakuntalaisista, esimerkiksi vanhemmasta ja lapsesta tai isovanhemmasta ja lapsenlapsista. (Torri-Tuominen ym. 2015, 158.)

Seurakuntien musiikkileikkikoulutoiminnan oma erityislajinsa on urkumuskarit. Kujalan (2015, 155) mukaan urkumuskari rakentuu urkujen ympärille: niiden säestyksellä lauletaan, niiden sointia kuunnellaan vaikkapa harson alla ja uruista jaetaan tiedonmurusia leikinomaisesti. Lasten annetaan mahdollisuuksien mukaan myös soittaa itse urkuja (sama, 157). Muiden muskareiden kanssa yhteisten varhaiskasvatuksellisten tavoitteiden lisäksi urkumuskareiden tavoitteena on:

- tutustuttaa lapset urkujen äänimaailmaan
 - tuoda urut monipuolisine mahdollisuuksineen esille ja lähelle lapsia
 - innostaa lapsia mahdollisiksi uusiksi urkujensoiton harrastajiksi tai ammattilaisiksi ja urkujen puolestapuhujiksi
 - olla osana urkukulttuuria ja perinteen jatkumista
 - tehdä tutuksi urkumusiikkia ja sen monipuolista ohjelmistoa
- (Kujala 2015, 155).

Muskareiden jälkeen lapset saattavat siirtyä kuorojen ja soitinryhmien lisäksi myös seurakunnan järjestämään musiikkikoulutoimintaan, mikäli sellaista on tarjolla. Esimerkiksi Tampereen seurakunta tarjoaa kirkkomusikanttitoimintaa, joka sisältää taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista instrumenttiopetusta (Romppainen 2015; Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä 2024). Musiikkikoulutoimintaa on myös Oulun seurakunnissa (Oulun seurakuntayhtymä 2024). Seurakuntien musiikkikouluihin ei ole pääsykokeita eikä ikärajoitusta (Oulun seurakuntayhtymä 2024; Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä 2024).

Erilaiset muskariryhmät ja niissä kokoontuvat ihmiset pyritään saamaan osaksi seurakunnan jumalanpalveluselämää. Monissa seurakunnissa järjestetään muskarikirkkoja, jotka toteutetaan muskarimaisin keinoin ja tutuilla muskarilauluilla. Tutun muskari-nimen alle seurakuntalaisella voi olla matlampi kynnyksellä tulla kirkkoon. Muskarimaiset elementit ovat käytössä myös vauvakirkoissa ja perhemessuissa. (Kirkkohallitus 2015, 37.) Muskari-elementeillä tarkoitetaan loruttelua, leikkiä, yhteistä soittoa muskarisoittimilla, vuorovaikutusta, liikettä ja liikkumista sekä lauluja, joihin on mukava ja helppo liittyä ikäkauden mukaisesti (Torri-Tuominen ym. 2020, 158). Vauvakirkoissa vauvat musiikoivat helistimillään ja köröttelevät aikuisen sylissä suomalaisen kansanperinteen mukaisesti. Perhekirkkojen liturgiassa hyödynnetään kaikulaulua, eli seurakunta toistaa esilaulajan laulaman osuuden. (Kirkkohallitus 2004, 31–32; Eerola 2005, 80–81.) Musiikkileikkikoululaiset saattavat myös esiintyä perhejumalanpalveluksissa (Eerola 2004b, 147).

Kirkon toimintatilastojen mukaan vuonna 2023 seurakuntien musiikki- ja taideryhmiin osallistui 0–6-vuotiaita 17 180 henkilöä (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2024b). Tämä kertoo seurakunnan musiikkileikkikoulujen suuresta suosiosta. Osa seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksesta tapahtuu myös perhe- ja päiväkerhoissa. Näihin ryhmiin osallistui 0–6-vuotiaita 53 595 henkilöä vuonna 2023 (sama). Tarkempia tilastoja ryhmien määrästä on vaikea saada, sillä ne piiloutuvat varhaiskasvatuksen tai musiikkityön tilastoihin. Vuonna 2023 varhaiskasvatuksen työntekijän ohjaamia musiikki- ja taideryhmiä oli 726 ryhmää, mutta musiikkileikkikoulun toteuttaja voi kirkon tilastoissa olla yhtä hyvin kirkkomuusikko tai muu seurakunnan työntekijä (sama). Näin ollen muskariryhmien kokonaismäärää ei tilastoista pysty näkemään.

3 KIRKKOMUSKARIN OHJAAJIEN KOULUTUS

Kirkkohallituksen (2015, 7) materiaalissa ”Lapsi ja musiikki seurakunnassa” todetaan, että jokainen seurakunnan työntekijä, joka laulaa lapsen kanssa ja lapselle, on omalta osaltaan lapsen musiikkikasvattaja. Musiikkileikkikoulunopettajat tuntevat varhaisiän musiikkikasvatuksen metodit, kanttorien erityisosaamista on kirkon musiikki ja jumalanpalveluselämä, kun taas lastenohjaajat ovat perehtyneet lapsen kasvun kaareen. Jokaisen vahvuusalueelta on toisille paljon apua, ja siksi yhteistyöllä toisten kanssa voidaan musiikin avulla tarjota kaikki mahdollinen hyöty lapsen kasvuille. (Sama.) Luokkala (2018, 7) muistuttaa, että jokainen on omalla tavallaan musikaalinen eikä musiikin parissa työskentelevän aikuisen musiikilliset taidot tarvitse olla poikkeuksellisen hyviä. Riittää, että kasvattaja hyväksyy oman musikaalisuutensa sellaisenaan, sillä jokaisella on oikeus käyttää musiikkia työvälineenään. Musiikillisia kykyjä voi aikuisenakin kehittää ja vahvistaa. (Sama.)

Kirkkomuskareita ohjaavat pääasiassa varhaisiän musiikinopettajat, kanttorit ja lastenohjaajat sekä jonkin verran muut muusikot (Kirkkohallitus 2015, 36). Seuraavissa luvuissa tutustutaan varhaisiän musiikinopettajien, kirkkomuusikoiden ja lastenohjaajien koulutukseen seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta ajatellen. Luvussa 3.4 esitellään myös kirkkomuskarin täydennyskoulutusta.

3.1 Varhaisiän musiikinopettajien koulutus

Musiikkileikkikoulunopettajan ammattinimike on vaihdellut vuosikymmenten aikana. Aiemmin käytettiin nimitystä musiikkileikkikoulunopettaja, ja opiskeltava pääaine oli musiikin varhaiskasvatus, joka nykyään tunnetaan muodossa varhaisiän musiikkikasvatus. Virallisesti ammattinimike on nykyisin varhaisiän musiikinopettaja, myös muodossa varhaisiän musiikkikasvattaja, vaikka edelleen käytetään myös nimeä musiikkileikkikoulunopettaja. (Marjanen 2009, 469–470.) Puhekielessä nimike lyhenee yleensä muskariopettajaksi tai ”muskariopeksi”.

Varhaisiän musiikinopettajat ry:n puheenjohtaja Paula From kertoi sähköpostiviestissään (2024a) ja puhelinkeskustelussamme (From 2024b), että koulutuspolkuja varhaisiän musiikinopettajan työhön on monia. Varsinaisten varhaisiän musiikinopettajien koulutusten lisäksi päteväksi opettajaksi katsotaan esimerkiksi henkilö, jolla on sekä varhaiskasvatuksen opettajan että musiikinopettajan pätevyys (From 2024b). From (2024b) totesi kuitenkin, että muskareita ohjataan hyvin kirjavilla

koulutustaustoilla, eivätkä läheskään kaikkien muskareiden ohjaajat täytä varhaisiän musiikinopettajille asetettuja pätevyysvaatimuksia.

Musiikkileikkikoulutoiminnan yleistyttyä Suomessa alkoivat muskariopettajat kokoontua epävirallisesti jo 1960-luvulla vaihtamaan ideoita keskenään. Virallisesti musiikkileikkikoulunopettajien yhdistys perustettiin vasta vuonna 1979. (Ollaranta 1989, 162; Säpyskä-Hietala 2009, 28; Piispanen 2019, 22.) Yhdistyksen nimenä oli aluksi Musiikkileikkikoulunopettajain yhdistys. Yhdistysrekisteriin yhdistys merkittiin vuonna 1980 nimellä Musiikin Varhaiskasvattajat ry. (Ollaranta 1989, 162; Remes 1999, 8; Säpyskä-Hietala 2009, 28; Varhaisiän musiikinopettajat ry 2023.) Vuonna 1989 yhdistys vaihtoi nimensä Musiikkileikkikoulunopettajat ry:ksi / Musiklekskollärarna rf. (Remes 1999, 8–9; Säpyskä-Hietala 2009, 28). Vuodesta 2006 alkaen yhdistyksen nimenä on ollut Varhaisiän musiikinopettajat ry / Småbarns Musiklärare rf. Yhdistys toimii koko maassa ja se on Suomen musiikinopettajien liiton (SMOL) alainen jäsenyhdistys. (Säpyskä-Hietala 2009, 28; Krokfors 2010, 150.) Varhaisiän musiikinopettajat ry (2023) määrittelee yhdistyksen tavoitteiksi alle kouluikäisten lasten musiikinopetuksen kehittämisen, jäsentensä pedagogisen ammattitaidon kehittämisen, ammatillisten etujen valvomisen sekä alalla tapahtuvan koulutuksen ja lainsäädännön seuraamisen ja edistämisen.

Musiikkileikkikoulun opettajakoulutus aloitettiin vuonna 1971 Sibelius-Akatemiassa täydennyskoulutukseksi lastentarhanopettajille, musiikinopettajille ja musiikin opiskelijoille. (Ollaranta 1989, 161; Marjanen 2009a, 473; Krokfors 2010, 149–150; Piispanen 2019, 22). Jo tätä ennen Itä-Helsingin musiikkiopiston rehtori Ahti Sonninen oli järjestänyt lyhyitä musiikkileikkikoulukursseja saadakseen alaan perehtyneitä opettajia (Simes 2018, 14). Vuosina 1979–1986 Sibelius-Akatemiassa toimi vuoden mittainen lastentarhanopettajille suunnattu musiikin täydennyskoulutuskurssi, jonka laajuus oli aluksi 120 tuntia ja myöhemmin 300 tuntia (Marjanen 2009a, 473). Täydennyskoulutus lakkautettiin vuonna 1987 (Ollaranta 1989, 161). Vuosina 1986–1988 annettiin musiikin alkuopettajan 1050 tunnin laajuista koulutusta antamaan pätevyyden musiikkileikkikoulun ja pienten soittooppilaiden opetukseen (Marjanen 2009a, 473). Vuonna 1987 aloitettiin varsinaiset nelivuotiset musiikkileikkikoulunopettajien koulutusohjelmat Lahden, Jyväskylän, Pietarsaaren ja Helsingin konservatorioissa. Koulutus muuttui 1990-luvun lopulla musiikin alan ammattikorkeakoulututkinnoksi, tutkintonimikkeenä musiikkipedagogi (amk). Ammattikorkeakoulututkinnon laajuus oli tuolloin 270 opintopistettä. Muutaman vuoden ajan koulutettiin myös Pohjois-Savon ammattikorkeakoulussa

musiikkileikkikoulunopettajia, mutta koulutus lakkasi siellä keväällä 2005. Lisäksi Sibelius-Akatemian musiikkikasvatusosastolla pystyi syventymään varhaisiän musiikkikasvatukseen. (Marjanen 2009a, 470, 473–474; Krokfors 2010, 150.)

Nykyään varhaisiän musiikinopettajaksi voi valmistua Taideyliopistosta, jossa voi musiikkikasvatuksen kandidaatin ja maisterin koulutusohjelmissa syventyä varhaisiän musiikkikasvatukseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja Metropolia ammattikorkeakoulussa voi opiskella musiikkipedagogiksi suuntautumisenaan varhaisiän musiikkikasvatus. (Piispanen 2019, 22.)

Taideyliopiston musiikkikasvatuksen koulutuksesta valmistuu ensisijaisesti peruskoulun ja lukion musiikin aineenopettajaksi, mutta koulutuksesta saa laaja-alaiset valmiudet muihinkin musiikkipedagogisiin tehtäviin sekä jatko-opintoihin. Koulutus sisältää musiikkiopintoja, 60 opintopisteen opettajan pedagogiset opinnot sekä tutkimusopintoja. Koulutus kestää 5,5 vuotta sisältäen musiikin kandidaatin ja maisterin opinnot. (Taideyliopisto 2024b.) Varhaisiän musiikkikasvatukseen syventäviä opintoja kuuluu musiikin kandidaatin opintoihin pakollisena kolmen opintopisteen laajuinen ”Taidekasvatusprojekti alle kouluikäisille” (Taideyliopisto 2024e). Maisteriopinnoissa voi valita syventymiskohteeksi kuuden opintopisteen laajuisen ”Varhaisiän musiikkikasvatus” -opintojakson (Taideyliopisto 2024f). Vapaasti valittaviin opintoihin voi sisällyttää viiden opintopisteen laajuisen ”Lastenmusiikkikurssi”-opintojakson joko kandidaatin tai maisterin opinnoissa (Taideyliopisto 2024e; Taideyliopisto 2024f).

Varhaisiän musiikin opettajia koulutetaan myös Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja Metropolia ammattikorkeakoulussa. Tutkinnon laajuus on molemmissa 240 opintopistettä ja opintojen kesto neljä vuotta. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa opiskelu tapahtuu Varhaisiän musiikkikasvatuksen ja kulttuurihyvinvoinnin tutkinto-ohjelmassa, Metropolia ammattikorkeakoulussa puolestaan Varhaisiän musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön suuntautumisvaihtoehdossa. Molemmissa ammattikorkeakoulussa opinnot sisältävät laajat instrumentti- ja musiikin hahmotusaineiden opinnot, kieli- ja viestintäopintoja, opettajan pedagogiset opinnot sekä musiikkikasvatuksen ja varhaisiän musiikkikasvatuksen opintoja. Molemmissa oppilaitoksissa on omat painopisteensä opintopisteiden määrässä ja valittavissa olevissa opinnoissa. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2024b; Metropolia ammattikorkeakoulu 2024b.)

Ammattikorkeakouluista valmistuneilla varhaisiän musiikinopettajilla on monipuoliset valmiudet ja pätevyys toimia varhaisiän musiikinopetuksen, elinikäisen musiikin harrastamisen ja kulttuurihyvinvoinnin edistämisen monipuolisissa työtehtävissä muun muassa musiikkikouluissa ja -opistoissa, kansalais- ja työväenopistoissa, vanhainkodeissa, sairaaloissa, päiväkodeissa, kerhojen ja erilais-ten ryhmien ohjaajina, omassa musiikkialan yrityksessä tai palvelutaloissa ja sairaalaympäristöissä hoivamuusikkona. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2024a; Metropolia ammattikorkeakoulu 2024b.) Varhaisiän musiikinopettajat ry:n (2023) mukaan varhaisiän musiikinopettajalla on valmiudet myös täydennyskouluttaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, soiton- ja musiikin perusteiden opetuksen ja sosiaalialan henkilöstöä sekä ohjata ikäihmisten musiikkitoimintaa.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia, kuinka paljon kirkkomuskareiden ohjaajien ja opettajien koulutuksessa on saatu valmiuksia varhaisiän musiikkikasvatukseen ja kristilliseen kasvatukseen nimenomaan seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatusta varten. Aihetta on tutkinut aiemmin myös Marja Kyllönen Metropolia ammattikorkeakoulun musiikkipedagogin opinnäytetyössään vuonna 2013. Kyllönen (2013, 1) toteaa opinnäytetyössään, ettei musiikkileikkikoulutoimintaa ole virallisesti määritelty Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa, sen ammattinimikkeissä, työnkuissa eikä koulutuskelpoisuuksissa. Kyllösen (sama, 3) mukaan kirkon työehtosopimus ei tunne opettajan ammattinimikettä eivätkä kirkkoneuvoston jäsenet usein tiedä musiikkileikkikoulunopettajan työnku-vaan, mikä voi olla syynä siihen, miksei varhaisiän musiikinopettajan virkoja ole perustettu seura-kuntiin. Kyllönen on tutkinut useita vanhempia opinnäytetöitä, joita itselläni ei ollut enää mahdollista saada tutkittavaksi, ja hän toteaa useisiin opinnäytetöihin viitaten, ettei varhaisiän musiikinopetta-jan koulutuksessa saa riittävästi valmiuksia seurakuntatyöhön hengellisen ja kirkon kasvatustyöhön perehdyttävän koulutuksen puuttuessa. Kyllösen yhteenveto tutkimiansa opinnäytetöiden pohjalta on, että seurakunnan musiikkileikkikoulunopettajaksi tarvittaisiin varhaisiän musiikkikasvatuksen ammattilainen, jolla tulisi olla myös osaamista kristillisenä varhaiskasvattajana. (Sama, 3–5.) Kyl-lönen toteaa myös seurakunnassa toimiville varhaisiän musiikinopettajille tekemänsä haastattelu-tutkimuksensa perusteella, ettei varhaisiän musiikinopettajan ammattikorkeakoulutus antanut val-miuksia seurakunnan kristillisenä kasvattajan työskentelyyn, vaikka haastateltavat kokivatkin saa-neensa hyvät muusikon ja pedagogin taidot, joilla he pärjäsivät myös seurakunnassa (sama, 13, 15). Kyllönen ehdottaa varhaisiän kristillisen musiikinopettajan tutkintoa, johon sisältyisi varhaisiän musiikinopettajan opintojen lisäksi myös teologisia opintoja sekä lapsi- ja nuorisotyön ammattiopin-toja. Työharjoittelun tekeminen seurakunnassa sekä opinnäytetyön aihevalinta syventäisivät seu-rakunnallista osaamista. (Sama, 21–23.)

Varhaisiän musiikinopettajien koulutuksessa niin Taideyliopistossa kuin Jyväskylän ja Metropolia ammattikorkeakouluissa saadaan erittäin laaja musiikillinen ja musiikkipedagoginen koulutus erityisesti varhaisiän musiikkikasvatukseen syventyen. Opintosuunnitelmista ei kuitenkaan käy ilmi opintojaksojen tarkemmat sisällöt, eli näistä ei voi päätellä, sisältyykö opintoihin seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta tai hengelliseen lastenmusiikkiin perehtymistä.

Olin sähköpostitse yhteydessä kaikkiin varhaisiän musiikinopettajien ammattikoulutusta antaviin oppilaitoksiin ja tiedustelin, käsitelläänkö koulutuksessa seurakuntien musiikkileikkikoulutoimintaa ja saavatko varhaisiän musiikinopettajiksi valmistuvat erityisiä valmiuksia seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen. Kysymyksiini vastasivat musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön lehtori, pääainevastaava Minna Lamppu Metropolia ammattikorkeakoulusta sekä musiikkikasvatuksen lehtori Leena Kangastalo Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Lamppu (2024) kertoi, ettei heidän koulutuksessaan käsitellä erityisesti seurakunnan musiikkileikkikoulutoimintaa, vaan kaikessa varhaisiän musiikkikasvatuksessa tarvittavaa osaamista. Laulut ja muu luova toiminta valikoituvat oppijälähtöisesti musiikkileikkikoulunopettajan toimesta, eli laulut ja toiminta voivat olla hengellisiä, jos se on yhteisön tarve. (Sama.) Myös Kangastalo (2024) kertoi, ettei seurakunnan musiikkileikkikoulutoimintaa nosteta erillisesti esille, vaan se sisältyy pedagogisiin opintoihin siinä missä muukin muskaritoiminta. Opiskelijat voivat tehdä myös harjoittelua seurakunnassa. (Sama.) Myös Metropolian opiskelijat ovat voineet suorittaa opetusharjoittelua tai muita opintoja seurakunnan toiminnassa ja syventyä siihen opettajiensa tukemana, erityisesti jos kirkkomuusikot ovat kouluttautuneet ryhmäopetuksen ammattilaisiksi (Lamppu 2024). Sekä Lamppu (2024) että Kangastalo (2024) kertovat, että Kirkkomuskari-materiaalit voivat olla opiskelijan syventymiskohteena, esimerkiksi materiaaliesitelmiä tehdessä. Kangastalo (2024) kertoo voivansa käyttää Kirkkomuskari-materiaalin lauluja opetuksessa ja siinä yhteydessä kertovansa niistä. Lamppu (2024) toteaa, että koulutus on laaja-alainen, ja varhaisiän musiikinopettajat saavat näin ollen koulutuksesta erityiset valmiudet hyvin monenlaisten yhteisöjen tarpeita vastaaviin muskareihin.

3.2 Kirkkomuusikoiden koulutus

Kirkkojärjestyksen (657/2023, 8:1 §) mukaan seurakunnassa tulee olla kirkkoherran, kanttorin ja diakonian virka. Kanttorin virasta todetaan yksiselitteisesti: ”Kanttori vastaa seurakunnan musiikki-toiminnasta” (Kirkkojärjestys 657/2023, 8:27 §). Edellisessä Kirkkojärjestyksessä (1055/1993 6:28

§) kanttorin virasta säädettiin laajemmin: ”Kanttorin tehtävänä on johtaa seurakunnan musiikkitoimintaa. Hän vastaa musiikista seurakunnan jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa toimituksissa ja seurakunnan tilaisuuksissa, opettaa rippikoulussa, hoitaa muutenkin musiikkikasvatustyötä ja edistää musiikin käyttöä seurakunnan toiminnassa. Kanttori vastaa myös seurakunnan soittimien hoidosta ja huollosta.” (Kirkkojärjestys 1055/1993 6:28 §.)

Kanttorin yhdeksi keskeiseksi tehtäväksi on jo pitkään säädetty musiikkikasvatus. Erkkilän (2003, 84–86) mukaan lukkarin tehtäviin tuli autonomian ajan lopulla kirkkolaulun johtamisen lisäksi myös rippikouluopetus sekä siihen valmentava lasten alkuopetus, kuten lukutaidon opetus. Lukkareiden koulutuksessa korostettiin enemmän alkuopetuksen tarpeita kuin musiikillisia taitoja (sama, 86). Vuoden 1939 kirkkolaissa lukkari-nimitys vaihtui kanttoriksi, ja tehtäväkuvaksi määriteltiin veisuun johtamisen ohella veisuun opettaminen rippikoululaisille sekä kuoron harjoittaminen ja johtaminen. Koulutuksellinen vaatimustaso oli ”vähintään se oppimäärä, joka vaaditaan kirkollisen lastenkoulun opettajalta”. (Sama, 87). Vuoden 1981 kirkkolakiin kirjattiin kanttorin rippikouluopetukseen osallistuminen ja musiikkikasvatustyön hoitaminen kutakuinkin samassa sanamuodossa kuin myöhemmin vuoden 1993 kirkkolakiin (sama, 89). Erkkilä (2003, 90–91) toteaa vuoden 2002 rippikouluuudistuksen korostavan kanttorin asemaa opetustiimin tärkeänä jäsenenä. Kanttori tekee myös yhteistyötä paitsi kaikkien työalojen kanssa myös seurakunnan ulkopuolella koulujen, kuorojen ja musiikkiryhmien kanssa, ja näin ollen kasvatuksen sarka on kanttorin työssä loputon (sama).

Kirkkohallituksen (2020, 7) mukaan kanttorin ydinosaaminen koostuu sekä kirkon ammattien yhteisestä että kanttorin ammatillisesta ydinosaamisesta. Ammatillinen ydinosaaminen erottaa kanttorin ammatin muista ammateista. Kanttorin ydinosaamisen osa-alueet ovat teologinen ja arvo-osaaminen, kanttorin tehtäväosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen sekä työelämä- ja kehittämisosaaminen. (Sama.) Musiikkikasvatus kuuluu yhtenä osana kanttorin tehtäväosaamiseen yhdessä monipuolisen jumalanpalveluksen, musiikkiryhmien ohjaamisen ja johtamisen sekä instrumenttien hoidon kanssa (sama, 12). Itse pidän kuorojen ja erilaisten musiikkiryhmien ohjaamista ja johtamista tärkeänä osana seurakunnan musiikkikasvatusta. Kirkkohallituksen (2020, 13) mukaan eri-ikäisten seurakuntalaisten musiikkikasvatus ja musiikkiryhmien ohjaaminen edellyttää kanttorilta taitoja

- tunnistaa eri-ikäisten kehitysvaiheita ja tarpeita
- huomioida nämä tarpeet toiminnassa
- ohjata eri ikäisiä äänenkäytössä

- kommunikoida ja olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- hyödyntää musiikkia vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- sopeutua kunkin tilanteen musiikillisen ympäristön ominaispiirteisiin
- soveltaa musiikillista osaamista kunkin tilanteen mukaisesti
- sovittaa musiikkia ja soveltaa nuottikuvaa
- valita, harjoittaa ja johtaa musiikkiryhmien ohjelmisto
- ohjata ja organisoida laajoja vapaaehtoisryhmiä, laulu- ja soitinryhmiä
- verkostoitua paikkakunnan eri toimijoiden kanssa
- tuottaa erilaisia musiikkitilaisuuksia

(Kirkkohallitus 2020a,13).

Erkkilän (2003, 92) mukaan kanttorin virka on kehittynyt kahdesta toimenkuvasta: lukkarin ja urkurin virasta. Kanttoreiden koulutus käynnistyi vuonna 1878 Turun lukkari-urkurikoulussa, joka myöhemmin tunnettiin nimellä Turun kirkkomusiikkiopisto, ja koulutusta alettiin antaa 1800-luvun lopulla myös Oulussa, Helsingissä ja Viipurissa. Koulutus keskittyi vuodesta 1951 alkaen Sibelius-Akatemiaan laajentuen Sibelius-Akatemian valvonnassa Kuopion musiikkiopistossa vuonna 1960. (Sama, 92–93.) Vuonna 1981 kanttorin virkaan johtava tutkinto muuttui kolmiportaiseksi: ylimmän asteen tutkinto (A-taso) tuomiokirkkoseurakuntiin ja muihin rikasta ja monipuolista musiikkitoimintaa edellyttäviin seurakuntiin, keskimmäisen asteen tutkinto (B-taso) kanttorin viran perustyyppiksi useimpiin seurakuntiin ja alemman asteen tutkinto (C-taso) pieniin seurakuntiin (sama, 88–89). Sibelius-Akatemiassa Helsingissä ja Kuopiossa koulutus jatkui keskimmäisen ja ylimmän asteen tutkinnon osalta, ja alimman asteen tutkinnon koulutus aloitettiin ensin Oulun konservatoriossa ja myöhemmin Tampereen, Turun ja ruotsinkielisten osalta Pietarsaaren konservatorioissa toisen asteen koulutuksena (sama, 93). Vuosituhannen vaihteessa alimman kanttorin tutkinnon koulutus muuttui ammattikorkeakoulututkinnoksi (sama, 93–94).

Tällä hetkellä kanttorin virassa vaadittavasta tutkinnosta on voimassa Kirkkohallituksen vuonna 2023 tekemä päätös, jonka tarkoituksena on turvata kanttorin tehtävien hoitamiseen tarvittava musiikillinen, teologinen, pedagoginen ja soveltava osaaminen. Ylempää korkeakoulututkintoa (B-taso) edellyttävään kanttorin virkaan vaaditaan joko musiikin maisterin tutkinto, filosofian tai kasvatustieteen maisterin tutkinto pääaineena musiikkikasvatus tai kulttuurialan muusikon tai musiikkipedagogin ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Korkeakoulututkintoa (C-taso) edellyttävään kanttorin virkaan vaaditaan joko musiikin kandidaatin tutkinto tai kulttuurialan musiikkipedagogin tai

muusikon ammattikorkeakoulututkinto. Ylintä tutkintotasoa (A-taso) edellyttävään kanttorin virkaan vaaditaan B-tasoon tarkoitettu tutkinto sekä siihen sisältyen tai sen lisäksi yliopistossa A-tasolla tehty suoritus urkujensoitossa, laulussa tai kuoronjohdossa, B-tasolla suoritettua syventymiskohteen lisäksi B-tason suoritus edellä mainituissa instrumenteissa tai musiikin maisterin tutkinnon lisäksi suoritettu toinen musiikin maisterin, musiikin lisensiaatin tai musiikin tohtorin tutkinto. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023a, 2–4 §.) Kaikkiin virkoihin on kelpoinen myös kirkkohallituksen tai piispankokouksen aikaisempien päätösten mukaisen tutkinnon tai koulutuksen suorittanut henkilö (sama, 9 §).

Kaikkiin kanttorin virkaan kelpoisuuden antaviin tutkintoihin tulee sisällyttää:

- jumalanpalvelusmusiikkiin, kirkollisten toimitusten ja seurakunnallisten tilaisuuksien musiikkiin, musiikin johtoon, urkujensoittoon sekä soittimien hoitoon ja huoltoon liittyviä opintoja vähintään 90 opintopistettä
- teologisia opintoja vähintään 10 opintopistettä
- rippikouluun ja musiikkikasvatukseen liittyviä pedagogisia opintoja C-tasolla 5 opintopistettä ja A- ja B-tasoilla 10 opintopistettä
- kirkkomusiikin soveltavia opintoja ja ohjattua harjoittelua C-tasolla 10 opintopistettä ja A- ja B-tasoilla 20 opintopistettä

(Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023a, 5 §).

Kanttorinviran haltijasta käytettävä nimikkeistö ei ole aivan yhtenäinen. Nimikkeitä voivat olla kanttori, A-kanttori, B-kanttori, C-kanttori tai jokin muu musiikinalan nimike, kuten kirkkomuusikko. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023c, 2.)

Tällä hetkellä kanttorin virkaan koulutetaan Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa, Yrkeshögskolan Noviassa ja Oulun ammattikorkeakoulussa. Myös Oulun ja Jyväskylän yliopistoissa voidaan suorittaa kelpoisuuden tuottavia tutkintoja. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023c, 1–2.) Kulttuurialan musiikkipedagogin tai muusikon ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon voi suorittaa Yrkeshögskolan Novian ja Oulun ammattikorkeakoulun lisäksi Centria ammattikorkeakoulussa, Savonia ammattikorkeakoulussa, Metropolia ammattikorkeakoulussa sekä Turun, Tampereen ja Jyväskylän ammattikorkeakouluissa (Opintopolku 2024a, Opintopolku 2024b). Näillä tutkinnoilla voi täydentää kulttuurialan musiikkipedagogin tai muusikon korkeakoulututkinnon (C-taso) ylemmäksi korkeakoulututkinnoksi (B-taso).

Kanttoreiden musiikkikasvatuksellista ja pedagogista osaamista on pohdittu ja tutkittu jo pitkään esimerkiksi monissa opinnäytetöissä. Sateilan (2010, 2, 69) mukaan seurakunnissa ollaan vastaanottavaisia musiikkikasvattaja-kanttorille, jolla on kaksoispätevyys sekä kirkkomuusikon että musiikinopettajan ammatteihin. Vuonna 2010 piispainkokous hyväksyi keskimmäisen eli niin sanotun B-tason kanttorin kelpoisuudeksi myös filosofian tai kasvatustieteen maisterin tutkinnon pääaineena musiikkikasvatus (Pohjannoro & Pesonen 2010, 11). Näiden ammattien yhdistelmä tuottaa kirkkomusiikin puolelta vankan klassisen musiikin osaajan ja musiikkikasvatuksen puolelta populaari- ja kansanmusiikin osaamisen. Musiikkikasvattaja-kanttori on seurakunnassa paitsi musiikin myös opettamisen erikoisasiantuntija. (Tamminen 2010, 23.) Käki-Kuorikoski (2013) selvittää pro gradu -tutkielmassaan kanttoreiden pedagogisen osaamisen toteutumista eri ikäryhmien parissa. Käki-Kuorikosken (2013, 86–90) mukaan kanttorit kokivat lasten ja nuorten musiikkikasvatuksen vieraampana kuin aikuiskasvatuksen. Lasten ja nuorten musiikkikasvatukseen kanttorit kaipaivat pedagogista ja kasvatuksellista osaamista. Vain harva kanttori koki hallitsevansa varhaisiän musiikkikasvatuksen. (Sama.)

Kanttoreiden pedagogisen osaamisen kehittämiseen on onneksi tartuttu viime vuosina. Oulun ammattikorkeakoulu on ainoa suomenkielinen ammattikorkeakoulu, josta valmistuu kanttoreita. Oulussa käynnistyi vuonna 2020 uudenlainen musiikkipedagogi-kanttorin koulutus. Kanttorin tutkinto on sisällytetty 240 opintopisteen laajuiseen musiikkipedagogin koulutusohjelmaan, jossa kirkkomusiikin profiiliopinnot valitsemalla saa pätevyyden kanttorin virkaan. Koulutus sisältää 60 opintopisteen laajuiset ammatilliset opettajan pedagogiset opinnot. Koulutuksesta valmistuu ensisijaisesti oman pääinstrumenttinsa opettajaksi, joka voi toimia taiteen perusopetuksen, vapaan sivistystyön, musiikin ammatillisen koulutuksen sekä muissa musiikkipedagogista asiantuntemusta vaativissa tehtävissä tai yrittäjänä. Kirkkomusiikin profiiliopinnot sisältävät musiikin johdon perusteet ja kuoronjohto-opinnot, urkuopin, toimitusten musiikin, seurakunnan musiikkikasvatuksen ja rippikoulutyön sekä teologiset opinnot. Seurakunnan musiikkikasvatuksen ja rippikoulutyön opinnot ovat laajuudeltaan yhteensä 3 opintopistettä ja pitävät sisällään lasten ja nuorten musiikin seurakunnassa sekä rippikouluopetuksen. (Oulun ammattikorkeakoulu 2024.) Koulutus antaa erittäin laajan pedagogisen osaamisen keskittyen kuitenkin instrumentti- ja yksilöopetukseen. Esimerkiksi varhaisiän musiikkikasvatuksen osaaminen jää tässä koulutuksessa suppeaksi työelämässä mahdollisesti eteen tulevien seurakunnan musiikkileikkikoulujen ohjaamista ajatellen.

Yrkeshögskolan Novia Pietarsaassa on ainoa ruotsinkielinen kanttorin tehtävään kouluttava opilaitos. Noviasta valmistuvat kanttorit opiskelevat muusikon (musiker, YH) 240 opintopisteen laajuudessa nelivuotisessa koulutusohjelmassa suuntautumisvaihtoehtonaan kirkkomusiikki. Opetussuunnitelman mukaan opintojen painopiste on laajoissa instrumenttiopinnoissa sekä työelämäläh- töisessä harjoittelussa seurakunnassa. Seurakunnan musiikkikasvatusopintoja koulutusohjelma pi- tää sisällään yhteensä kuusi opintopistettä. (Yrkeshögskolan Novia 2024.)

Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin aineryhmän Helsingin yksikön johtaja, professori Timo Kiiskinen kertoo Unkurin (2023, 32) haastattelussa, että kirkkomusiikin uusi opetussuunni- telma otetaan käyttöön elokuussa 2024. Erityisesti kandidaattivaiheessa opetuksen määrä tulee vähenemään, mutta opiskelija voi aiempaa paremmin valikoida, mihin haluaa keskittyä. Kuitenkin pakollisten opintojen rakenteessa huolehditaan, että opiskelija saa kaikissa osa-alueissa riittävät taidot. (Sama, 33.) Kiiskisen mukaan kirkkomusiikin opinnoissa on voinut hankkia sekä kanttorin kelpoisuuden että musiikkioppilaitoksen opettajan pätevyyden (sama, 32). Jatkossa kirkkomusiikin opiskelija valitsee maisteriopintojen vaiheessa joko kanttorin kelpoisuusopinnot, opettajan pedago- giset opinnot tai kirkkomusiikin yksilölliset opinnot. Ensimmäinen vaihtoehto antaa kanttorin päte- vyyden. Toisessa vaihtoehdossa opiskelija suorittaa musiikkioppilaitosten vaatimat 60 opintopis- teen opettajan pedagogiset opinnot, mutta kanttorin pätevyyttä se ei anna ilman valinnaisia kirkon kelpoisuusopintoja. Kolmannessa vaihtoehdossa opiskelija saa laajan muusikkokoulutuksen ilman pätevytymistä, mikä Kiiskisen mukaan saattaa houkutella esimerkiksi solistisista opinnoista, var- haiskasvatuksesta, hoiva- tai yhteisömusiikista kiinnostuneita. (Sama, 34.) Kiiskinen toteaa myös Tammen (2022, 26) haastattelussa, että aiemmassakin opintosuunnitelmassa on ollut mahdollista erikoistua musiikin varhaiskasvatukseen esimerkiksi maisteriopintojen projektina, sivuainekokonai- suutena tai opinnäytetyönä.

Taideyliopiston kirkkomusiikin koulutuksen kesto on 5,5 vuotta, ja se sisältää kandidaatin ja mais- terin opinnot. Opinnoissa saa musiikillisia, pedagogisia, teologisia ja tutkimukseen liittyviä valmiuk- sia. Syventymiskohteena maisterivaiheessa on joko kuoronjohto, laulu, urkujensoitto, tutkimus, projekti tai yksilöllisesti laadittu taiteellinen opintokokonaisuus. (Taideyliopisto 2024a.) Kandidaat- tivaiheen opinnoissa musiikkikasvatuksen opintoja sisältyy ”Kirkkomusiikin käytännöt” -opintojak- solle erityisesti toisena lukuvuonna (Taideyliopisto 2024c). Maisterivaiheessa opiskelijan valitessa 25 opintopisteen laajuiset kanttorin kelpoisuusopinnot näihin sisältyy myös 5 opintopisteen ”Musiik- kikasvatus seurakunnassa” -opintojakso. Opiskelija voi valita myös joko 25 opintopisteen tai 60

opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot. 5 opintopisteen laajuiset ”Musiikkikasvatuksen käytännön valmiudet” -opintojakson valitessaan opiskelija pääsee syventymään erityisesti varhaisiän musiikkikasvatukseen. (Taideyliopisto 2024d.)

Opetussuunnitelmia tarkastellessa voidaan todeta, että mikäli halutaan suuntautua työelämässä erityisesti seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen painottuvaan kanttorin virkaan, parhaan koulutuksen tähän saa Taideyliopistossa. Tällöin täytyy osata itse valita opintojaksojen tarjonnasta kasvatukseen ja eritoten varhaisiän musiikkikasvatukseen perehdyttävät opinnot. Laaja-alaiset pedagogiset opinnot kanttorin pätevyyden ohella saa Taideyliopiston lisäksi Oulun ammattikorkeakoulusta.

3.3 Lastenohjaajien koulutus

Kirkkohallituksen (2020b, 9) mukaan lastenohjaaja on kirkon kasvatuksen ammattilainen, jonka työtä on varhaispedagogisen toiminnan toteuttaminen sekä lasten ja perheiden kohtaaminen. Lastenohjaaja tekee seurakunnassa työtä alle kouluikäisten ja heidän perheidensä kanssa varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan eri tilanteissa toteuttaen tapahtumia lapsille ja perheille sekä toimien ohjaajana kerhoissa, retkillä, leireillä ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Lastenohjaaja tekee myös yhteistyötä kunnan varhaiskasvatuksen ja paikallisten toimijoiden kanssa. (Sama, 6.)

Seurakunnan kasvatustyön juuret ovat pyhäkoulutyössä, joka kehittyi täydentämään kotien kristillistä kasvatusta. Pyhäkoulujen opettajat ovat olleet pääasiassa seurakuntien vapaaehtoistyöntekijöitä. Jopa vielä 1970-luvun alkuun saakka pyhäkoulunopettajat nimettiin tehtävänsä vuotuisilla kinkereillä, mutta enimmäkseen tehtävään on ryhdytty seurakunnan työntekijän pyynnöstä. Pyhäkoulunopettajia alettiin kouluttamaan vuonna 1908 3–4 päivää kestäville kursseille, ja se oli kirkon ensimmäinen vapaaehtoistyöntekijöiden koulutus. (Porkka 2008, 152–154.)

Seurakunnan leikkikoulut aloittivat toimintansa 1940–50-luvuilla, mutta vasta 1960-luvulla päiväkerhotyö lisääntyi voimakkaasti aluksi kaupungeissa ja vuosikymmenen lopulla myös maaseudulla. Päiväkerhotyön johtajat olivat saaneet lastentarhanopettajan tai muun vastaavan koulutuksen, ja muiksi ohjaajiksi palkattiin kotiäitejä ja opiskelijoita tavallisimmin osa-aikaisesti. Kerhoja saattoi pitää myös esimerkiksi diakonissa, tyttötyöntekijä tai nuoriso-ohjaaja. Päiväkerhojen tehtävänä oli sekä hengellinen kasvatusta että sosiaalinen palvelu. (Porkka 2008, 173; Ryytty 2011, 39.) Vähitellen

päiväkerhotyö alkoi korvata pyhäkoulutyön seurakunnan kasvatustyön siirtyessä sunnuntaista arkeen vapaaehtoisten työntekijöiden vaihtuessa palkattuihin ammattilaisiin (Porkka 2008, 175). Päiväkerhotyön voimakkaasti kasvaessa 1970–80-luvuilla lapsityöntekijöistä tuli seurakunnan suurin työntekijäryhmä. Päiväkerhotoiminnan yhteyteen kehitettiin myös uusia kerhomuotoja, kuten äiti-lapsi-kerhoja, perhekerhoja, musiikkikerhoja ja eri ikäryhmille suunnattuja kerhoja. (Sama, 181.) Myös peruskoulun 1.–2.-luokkalaisille suunnatut iltapäiväkerhot tulivat seurakuntien toimintamuodoksi joissakin seurakunnissa jopa jo vuodesta 1972 lähtien (sama, 184).

Kirkon Lastenohjaajat ry perustettiin vuonna 1971 edistämään lastenohjaajien taloudellisia, sosiaalisia ja ammatillisia etuja (Ryytty 2011, 39). Päiväkerhotoiminnan alkuvaiheessa lastenohjaajien kurssit olivat muutaman päivän mittaisia, kunnes vuonna 1969 Suomen Raamattuopistossa Kauhiaisissa alkoi ensimmäinen kahden kuukauden mittainen lastenohjaajakoulutus. Vuonna 1970 Seurakuntaopistolla Järvenpäässä järjestettiin ensimmäinen päiväkerhotyön toiminnanohjaajakurssi. Samana vuonna piispainkokous hyväksyi lastenohjaajien 350 tunnin laajuisen koulutussuunnitelman, jonka mukaiset kurssit käynnistyivät Sisälähetysseuran opistossa Pieksämäellä, Turun Kristillisessä Opistossa ja Helsingin Evankelisessa Korkeakoulussa seuraavana vuonna. Koulutus laajeni vähitellen myös muihin oppilaitoksiin. Vuonna 1975 toiminnanohjaajan koulutus laajeni 450 tunnin ja lastenohjaajien koulutus 500 tunnin laajuiseksi. (Porkka 2008, 174.)

Vuosina 1980–1994 järjestettiin piispainkokouksen hyväksymien suunnitelmien mukaisia lastenohjaajakursseja. Niiden rinnalla toimi vuodesta 1982 alkaen vuoden mittainen lastenohjaaja-leikinohjaajakoulutus, josta sai kelpoisuuden sekä kirkon että yhteiskunnan varhaiskasvatuksen tehtäviin. Vuosina 1989–1995 kristillisissä kansanopistoissa lastenohjaajan opintolinjalla pystyi opiskelemaan lastenohjaajan kouluasteen tutkinnon joko peruskoulu- tai ylioppilaspohjaisena sekä aikuis- koulutuksena. Vuodesta 1995 alkaen koulutus jatkui toisen asteen perustutkintona tutkintojen ja ammatillisen koulutusrakenteen uudistuessa. (Porkka 2008, 200.) Tutkintonimike muuttui lapsi- ja perhetyön perustutkinnoksi, ja samalla myös seurakunnan lapsityö suuntautui laaja-alaiseksi perhetyöksi. Tutkinto laajeni 100 opintoviikosta 120 opintoviikkoon vuonna 2001. (Sama, 194, 200; Ryytty 2011, 39.) Piispainkokous on useita kertoja uudistanut päätöstään lastenohjaajien kelpoisuudesta, muun muassa vuosina 2003 ja 2009. Tällöin myös lapsi- ja perhetyön perustutkinnon perusteita on uudistettu. (Pesonen 2009, 44.) Lapsi- ja perhetyön tutkinnon koulutus lakkasi vuonna 2018 (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023d).

1970-luvun alusta toimineet päiväkerhotyön ohjaajan ja pyhäkoulusihteerin koulutukset lakkasivat vuonna 1993 piispainkokouksen hyväksyessä Kirkon lapsityönohjaajan erikoistumiskoulutuksen, joka alkoi Seurakuntaopistossa Järvenpäässä. Vuonna 2002 koulutus siirtyi osaksi Diakonia-ammattikorkeakoulun toimintaa, ja sen pohjakoulutusvaatimuksena oli nuorisotyön, diakonian, kasvatustieteen, sosiaali- ja terveysalan tai teologian korkeakoulututkinnot. (Porkka 2008, 201–202.) Nykyisin kirkon lapsityönohjaajan virkanimike on varhaiskasvatuksen ohjaaja. Virkaan vaaditaan vähintään 210 opintopisteen laajuinen sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, joka sisältää vähintään 60 opintopisteen laajuiset varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntauneet opinnot sekä vähintään 90 opintopistettä teologisia, kirkon ja seurakunnan työhön sekä kirkon kasvatukseen, erityisesti varhaiskasvatukseen, liittyviä opintoja. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023b.) Varhaiskasvatuksen ohjaajan työhön kuuluu seurakunnan varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan kehittäminen ja koordinointi sekä tapahtumien suunnittelu ja toteutus yhdessä lastenohjaajien kanssa (Kirkkohallitus 2020c, 6).

Lastenohjaajan ydinosaaminen sisältää Kirkkohallituksen (2020b, 7) mukaan kirkon ammattilaisille yhteisten vuorovaikutusosaamisen, teologisen ja arvo-osaamisen, työelämä- ja kehittämisosaamisen sekä toimintaympäristö- ja yhteisöosaamisen lisäksi lastenohjaajan tehtäväosaamisen. Tämä puolestaan pitää sisällään kirkon kasvatuksen, varhaiskasvatuksen pedagogisen, perhelähtöisen työotteen ja perhetoiminnan osaamisen (sama, 9). Kaikkien ydinosaamisalueiden keskiössä on lapsilähtöisyys, vuorovaikutus lasten ja perheiden kanssa sekä perheiden tukeminen kristillisessä kasvatuksessa (sama, 10, 12, 14).

Tällä hetkellä on voimassa Kirkon työmarkkinalaitoksen vuonna 2020 yleiskirjeessä A10/2020 antama suositus lastenohjaajan tehtävään toistaiseksi palkattavan tutkinnosta. Kirkon työmarkkinalaitos (2020) suosittelee, että seurakunnan lastenohjaajan tehtävään edellytetään 180 opintopisteen laajuista kasvatus- ja ohjausalan perustutkintoa (lastenohjaaja), joka sisältää seurakunnan lastenohjaajan tehtävässä tarvittavan erityisosaamisen. Tehtävään kelpaa myös muu soveltuva tutkinto, joka niin ikään sisältää seurakunnan lastenohjaajan tehtävässä tarvittavan erityisosaamisen ja jota on täydennetty riittävillä varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan tutkinnonosilla. Lisäksi kelpoisina voidaan pitää ”kirkkohallituksen nuoriso-ohjaajan viranhaltijaa koskevan päätöksen ja varhaiskasvatuksen ohjaajan mukaisen tutkinnon suorittaneita sekä aiempien piispankokouksen lastenohjaajaa koskevien päätösten mukaisen tutkinnon tai koulutuksen suorittaneita.” (Kirkon työmarkkinalaitos 2020; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023d.) Näitä tutkintonimikkeitä voivat olla:

- humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto, yhteisöpedagogi (AMK), nuorisotyönohjaaja
 - sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, sosionomi (AMK), nuorisotyönohjaaja
 - sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, sosionomi (AMK), varhaiskasvatuksen ohjaaja
- (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2024a).

Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan tehtävissä toivotaan käytettävän kirkon työssä vakiintunutta lastenohjaaja-nimikettä (Kirkon työmarkkinalaitos 2020; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023d).

Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto sisältää useita eri osaamisaloja. Aiemmin lapsi- ja perhetyön perustutkinto, nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto sekä viittomakielisen ohjauksen perustutkinto olivat erillisiä tutkintoja, mutta ne liitettiin vuonna 2018 kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnoksi. Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisalalla voidaan valita seurakunnan lastenohjaajan työssä tarvittavan erityisosaamisen opinnot. Nykyisessä tutkinnossa varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisalalla ja nuoriso- ja yhteisöohjauksen osaamisalalla yhteisinä opintoina on 15 osaamispisteen laajuinen tutkinnon osa ”Ammatillinen kohtaaminen, kasvatus ja ohjaaminen”. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon kanssa yhteinen tutkinnon osa on puolestaan 40 osaamispisteen laajuinen ”Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen”. (Romppainen 2018, 36–37; Opetushallitus 2023, 2–3.) Lisäksi tutkinnon pakollisena osana on 30 osaamispisteen laajuinen ”Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan toteuttaminen” (sama, 37; Opetushallitus 2023, 2–3; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023d).

Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon voi suorittaa seitsemässä kirkollista koulutusta toteuttavassa oppilaitoksessa, joissa järjestetään myös seurakunnan lastenohjaajan erityisosaamisen sisältävä 25 osaamispisteen laajuinen tutkinnon osa ”Perheiden kanssa toimiminen ja monialainen yhteistyö Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien työympäristössä” (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023d). Koulutusta antavat oppilaitokset ovat:

- Jyväskylän kristillinen opisto
- Kainuun ammattiopisto

- Kalajoen kristillinen opisto
- Linnasmäen opisto
- Portaanpään kristillinen opisto
- STEP-koulutuksen Järvenpään, Kaustisen, Lapuan, Pieksämäen, Ruokolahden ja Uudenkaarlepyyn kampukset
- Suomen Diakoniaopiston Alppikadun, Lahden ja Oulun kampukset
(Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023d).

Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon ammattitaitovaatimuksiin lastenohjaajan osalta sisältyy vähintään 15 osaamispistettä teologisia sekä uskontoihin, katsomuksiin, arvoihin ja etiikkaan liittyviä opintoja. Varhaiskasvatuksen, erityisesti kirkon varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan ammat-
tiopintoja tutkintoon sisältyy vähintään 30 osaamispistettä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023d.)

Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisala sisältää pakollisten opintojen lisäksi valinnaisia opintoja 35–40 osaamispistettä (Opetushallitus 2023, 3). Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia seurakunnan musiikkileikkikoulutoiminnasta vastaavien ammattiryhmien koulutuksia nimen-
omaan seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta tarpeita ajatellen. Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon valinnaisaineista musiikkikasvatusta sivuaa ainoastaan 20 osaamispisteen laajui-
nen tutkinnon osa ”Ilmaisun ohjaaminen”, jossa ammattitaitovaatimuksena on, että opiskelija osaa:

- edistää ohjattavien ilmaisullisia taitoja sekä eri taiteenaloihin ja kulttuuriin liittyvää osaa-
mista
- luoda ilmaisun eri muotoja edistävän toimintaympäristön
- suunnitella ja toteuttaa ilmaisun eri muotoja: musiikillista, kuvallista, sanallista ja kehollista
ilmaisua
- arvioida ja kehittää omaa toimintaansa sekä ilmaisullista osaamistaan
(Opetushallitus 2023, 53).

Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta ajatellen lastenohjaajalla ei ole koulutuksensa puo-
lesta kovin laajaa osaamista, ja sekin riippuu hänen tutkintoonsa sisällyttämistään valinnaisista
opinnoista. Suurempi paino kohdistuu lastenohjaajan musiikilliseen harrastuneisuuteen. Lasten-
ohjaajien musiikillista osaamista on tutkittu aiemmin muutamassa opinnäytetyössä. Rantalan

(2003, 68–69) mukaan aiemmissa lastenohjaajien koulutuksissa oli laadittu musiikilliset tavoitteet ja sisällöt, mutta nämä poistuivat vuonna 1995 lapsi- ja perhetyön perustutkinnosta. Musiikki ei kuitenkaan Rantalan (sama, 69–74) tekemän tutkimuksen mukaan poistunut lastenohjaajan koulutuksen opetussuunnitelmista eri oppilaitoksissa. Rantalan (sama, 87–96) lastenohjaajille tekemän kyselytutkimuksen perusteella lastenohjaajakoulutukseen toivottiin lisää musiikillisten taitojen, erityisesti soittotaidon kehittämistä, musiikkipedagogisten taitojen kehittämistä, äänenhuoltoa sekä lauluvalikoiman lisäämistä. Mäkisen (2014, 20) mukaan lastenohjaajat eivät juurikaan ole saaneet peruskoulutuksessaan musiikin koulutusta, mutta ovat sen sijaan osallistuneet päivän tai parin keskeisiin musiikillisiin täydennyskoulutuksiin.

Rantala (2003, 109, 111–112) toteaa lastenohjaajien pitävän musiikkia tärkeänä päiväkerhotyössä, koska musiikilla on käytännöllistä arvoa esimerkiksi lasten innostamisessa tai tilanteita rauhoittamassa sekä eri asioita opetettaessa. Tärkeänä pidettiin myös musiikin tukea lapsen kehityksessä sekä musiikin tuottamaa mielihyvää lapselle (sama). Vaikka lastenohjaajat kokevat laulutaitonsa puutteellisiksi ja pyrkivät käyttämään seurakunnan kerhotoiminnan musisoinnissa apunaan cd-levyjä, he kokevat musiikin ohjaamisen pääsääntöisesti myönteisenä (Mäkinen 2014, 20).

Näiden tutkimusten ja kasvatusta ja ohjausalan perustutkinnon opetussuunnitelman perusteella voi päätellä, että lastenohjaajilla on jatkuva tarve musiikilliseen täydennyskoulutukseen etenkin, jos työ sisältää päivä- ja perhekerhojen musiikkitoiminnan lisäksi myös seurakunnan musiikkileikkikoulutyötä.

3.4 Kirkkomuskarin täydennyskoulutus

Edellisissä luvuissa kävi ilmi, että yksikään ammattikoulutus Suomessa ei riitä täysin vastaamaan seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen tarpeisiin etenkin seurakunnan musiikkileikkikoulutoimintaa ajatellen. Sen vuoksi kirkkomuskareihin keskittyvä täydennyskoulutukselle on tarvetta kaikissa seurakunnan musiikkileikkikoulutoimintaa järjestävissä ammattiryhmissä.

Ensimmäinen Kirkkomuskarimateriaali ilmestyi vuonna 2010, ja tästä alkaen seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatustoiminnasta on valtakunnallisesti käytetty kirkkomuskarin nimeä (Torri-Tuominen 2015, 5; Torri-Tuominen 2020, 4). Noihin aikoihin alkoivat myös kirkkomuskarin täydennys-

koulutukset (Jäntti 2024b). Koulutusta järjestävän tahon nimi on vaihtunut useita kertoja Seurakuntien Lapsityön Keskuksesta Nuori Kirkko ry:ksi ja sittemmin vielä Lasten ja nuorten keskuksesi. Nykyisin kirkkomuskarikoulutuksesta vastaa STEP-koulutus. (Torri-Tuominen 2024.) Jäntin (2024b) mukaan kirkkomuskarikoulutuksia on järjestetty sekä koulutusta järjestävän tahon kampeuksilla että tilauskoulutuksina ympäri Suomea. Kampuksilla järjestetyt koulutukset ovat kestäneet yleensä kolme päivää samaa materiaalia käsitellen, ja ryhmäkoko on ollut noin 20 henkilöä. Tilauskoulutuksissa osallistujien määrä on vaihdellut Jäntin (2024b) mukaan noin 10–50 henkilön välillä, mutta Jäntiltä (2024a) saamieni vuosien 2013–2022 koulutustilastojen mukaan osallistujia on ollut joissakin musiikkikoulutuksissa jopa 150. Koulutusten määrä on vaihdellut vuosittain muutamasta koulutuksesta noin kahteenkymmeneen koulutukseen vuotta kohden (Jäntti 2024b). Koulutusnimikkeenä on voinut olla myös jokin muu kuin ”kirkkomuskari”, mutta sisällöllisesti ovat käsitelleet samaa asiaa (Jäntti 2024a). Jäntin (2024a) tutkimustani varten lähettämissä koulutustilastoissa vuosilta 2013–2022 seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen liittyvien koulutusten nimiä on ”Kirkkomuskari”-nimen lisäksi esimerkiksi:

- ”Kirkkomuskaria kanttoreille”
- ”Kirkkomuskarin kehittäminen – musiikkia ja kasvua”
- ”Kirkkomuskarin kyytiin!”
- ”Kirkkomuskaritoiminnan peruskurssi”
- ”Lasten virsi ja kirkkomuskari”
- ”Laula ja leiki uusi Lasten virsi”
- ”Lasten virsi laulaen, leikkien, liikkuen, askarellen”
- ”Lasten virsi -koulutus”
- ”Uusi Lasten virsi tulee!”
- ”Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnassa”
- ”Varhaiskasvatuksen musiikki”
- ”Varhaisiän musiikkikasvatus”
- ”Lapsi ja musiikki seurakunnassa”
- ”Muskarikuorojen laula ja leiki -päivä”
- ”Muskariopolulta kuorotielle -koulutuspäivä pienten laulajien ohjaajille”
- ”Virsimuskari”
- ”Virsimuskari valloittaa”

(Jäntti 2024a).

Kirkkomuskari-koulutuksia on järjestetty kunkin Kirkkomuskari-materiaalin ilmestyessä nimillä ”Kirkkomuskari”, ”Kirkkomuskari 2” ja ”Kirkkomuskari 3” (Jäntti 2024a).

Vuonna 2023 kirkkomuskaritoimintaan liittyviä täydennyskoulutuksia järjestettiin Kirkon koulutuskeskuksessa Järvenpäässä ”Soita ja laula uusi Lasten virsi”, STEP-koulutuksen Järvenpään ja Lappeen kampuksilla ”Uusi Lasten virsi” -koulutukset sekä Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät Kouvolassa. (STEP-koulutus 2023b.) Vuonna 2024 koulutussuunnitelmassa on kaksiosainen ”Kirkkomuskarin kehittäminen – musiikkia ja kasvua” -koulutus sekä ”Vauvamuskari” ja ”Lasten virsi” -koulutukset, jotka järjestetään STEP-koulutuksen Järvenpään kampuksella. (STEP-koulutus 2024b.) Jyväskylän kristillinen opisto järjestää vuonna 2024 lastenohjaajille, nuorisotyön ohjaajille ja varhaiskasvatuksen ohjaajille suunnatun ”Soitinrakennuspaja ja lastenmusiikin uudet tuulet” -koulutuksen, jossa voi paneutua lastenmusiikin tavoitteelliseen hyödyntämiseen varhaiskasvatuksessa (Kirkon tutkimus ja koulutus 2024e). Kirkkomuskari-, Lasten virsi- tai Muskarisoppa-koulutuksia on myös mahdollista toteuttaa tilauskoulutuksina toiveiden ja tarpeiden mukaan (Kirkon tutkimus ja koulutus 2024a; Kirkon tutkimus ja koulutus 2024c; Kirkon tutkimus ja koulutus 2024d). ”Kirkkomuskarin kehittäminen – musiikkia ja kasvua” -koulutuksesta kerrotaan tarkemmin luvussa 4.3 ”Kyselytutkimus Kirkkomuskarin kehittäminen – koulutukseen osallistuneille”.

Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviä on järjestetty vuodesta 2011 alkaen joka toinen vuosi yhteensä seitsemän kertaa. Kokoontumispaikkoina ovat olleet Espoo, Tampere, Jyväskylä, Lappeenranta, Rovaniemi ja Turku. (Torri-Tuominen 2019, 20; Jäntti 2020, 15.) Vuonna 2023 Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät järjestettiin Kouvolassa ja niille osallistui noin 65 henkilöä. Osallistujamäärä oli yksi kaikkien aikojen suurimmista Kirkkomuskarin ajankohtaispäivillä. (STEP-koulutus 2023a; Jäntti 2024b.) Ajankohtaispäivät on suunnattu kirkkomuskaritoiminnan järjestäjille, kuten kantto-reille, papeille, lastenohjaajille, varhaisiän musiikinopettajille ja pyhäkoulujen ohjaajille (Jäntti 2020,15). Vuoden 2023 Kirkkomuskarin ajankohtaispäivien sisällöstä on tarkemmin luvussa 4.2 ”Kyselytutkimus Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville osallistuneille”.

Osallistuin itse Kirkkomuskari-koulutukseen vuonna 2011 Oulussa aloitettuani juuri työni Karjasillan seurakunnan musiikkipainotteisena lastenohjaajana, jossa työnkuvani pääpainopiste oli seurakunnan musiikkileikkikoulutoiminnassa. Kirkkomuskarin täydennyskoulutuksen kouluttajana oli Mari Torri-Tuominen Seurakuntien Lapsityön Keskuksesta. Koulutukseen osallistujia oli useita kymme-

niä, mutta olin itse osallistujista ainoa, jonka työtehtävät keskittyivät seurakunnan musiikkileikkikoulutyöhön. Muut osallistujat olivat pääasiassa lastenohjaajia, jotka hakivat musiikillisia virikkeitä päivä- ja perhekerhotyöhön. Koska Kirkkomuskari-materiaali oli tuolloin varsin uusi ja itselleni tuntematon, ja lisäksi olin juuri siirtynyt kuntien ja järjestöjen musiikkileikkikouluista seurakunnan musiikkileikkikoulutyöhön, sain koulutuksesta paljon uusia ajatuksia nimenomaan siitä näkökulmasta, kuinka seurakunnan musiikkileikkikoulut poikkeavat muista musiikkileikkikouluista. Virikkeet tulivat tarpeeseen, vaikka minulla oli sekä varhaisiän musiikinopettajan että kirkkomuusikon ammattitutkinnot.

Koulutuksessa tuli vastaan kuitenkin asioita, jotka tuntuivat kouluttautuneelle ja kokeneelle varhaisiän musiikinopettajalle itsestään selviltä, mutta olivat varmasti uusia esimerkiksi lastenohjaajille, joita koulutukseen osallistuneista oli suurin osa. Varhaisiän musiikinopettajat ry:n puheenjohtaja Paula From (2024b) totesi puhelinkeskustelussamme, että kirkkomuskarikoulutusten haasteena onkin juuri osallistujien heterogeenisyys: joukossa on sekä varhaisiän musiikinopettajia, lastenohjaajia että kanttoreita, ja koulutuksesta haetaan uutta oppia niin muskarityöhön, päivä- ja perhekerhotoimintaan kuin lapsikuorohinkin.

4 KYSELYTUTKIMUKSET KIRKKOMUSKAREIDEN OHJAAJILLE

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää kirkkomuskareiden ohjaajien ja opettajien koulutustaustaa erityisesti varhaisiän musiikkikasvatukseen ja kristilliseen kasvatukseen perehtymisen osalta. Tarkoituksena on tutkia myös ohjaajien ja opettajien tarvetta seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen täydennyskoulutukseen sekä heidän osallistumisaktiivisuuttaan tarjolla olleisiin täydennyskoulutuksiin. Tutkimuksen toteuttamiseksi laadin kolme eri kyselytutkimusta seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatusta toteuttaville henkilöille sekä kirkkomuskarin täydennyskoulutuksiin osallistuneille.

Ensimmäinen kyselytutkimus suunnattiin mahdollisimman laajasti seurakuntien musiikkileikkikoulujen ohjaajille ja opettajille. Tutkimuksella selvitettiin heidän koulutustaustaansa, tarvettaan täydennyskoulutukseen sekä osallistumisaktiivisuuttaan jo olleisiin täydennyskoulutuksiin. Kaksi muuta kyselytutkimusta kohdistettiin Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville sekä Kirkkomuskarin kehittämisskoulutukseen osallistuneille. Näillä kyselytutkimuksilla kartoitettiin, tavoittivatko järjestettävät koulutukset seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksesta vastaavat ihmiset, vai osallistutiinko koulutuksiin muista lähtökohdista käsin.

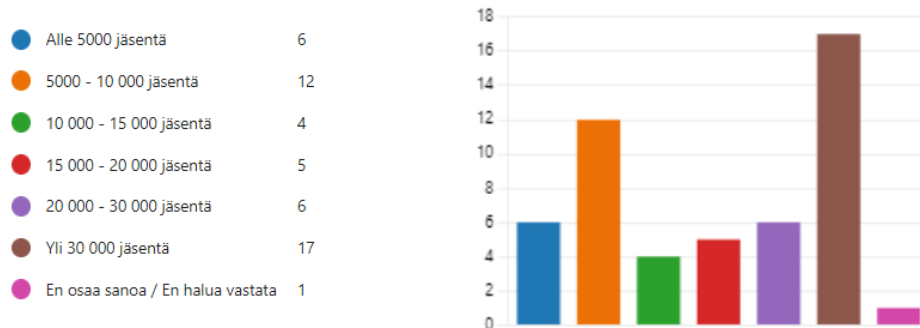
Kyselytutkimukset toteutettiin Microsoft Office 365 Forms -ohjelman avulla.

4.1 Kyselytutkimus kirkkomuskareiden ohjaajille ja opettajille

Kyselytutkimus kirkkomuskareiden ohjaajille ja opettajille pyrittiin kohdistamaan mahdollisimman laajalle joukolle seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatuksesta vastaavia opettajia ja ohjaajia. Linkki kyselytutkimukseen laitettiin kahteen Facebook-ryhmään: ”Kirkkomuskari-ryhmä ohjaajille” ja ”Varhaisiän musiikinopettajat”. Lisäksi tutkin seurakuntien verkkosivuja ja selvitin seurakunnat, joissa järjestetään varhaisiän musiikkikasvatuksen ryhmätoimintaa, sekä näiden toimintojen ohjaajien yhteystiedot. Näille löytämilleni 194 seurakunnan työntekijälle lähetin sähköpostitse linkin kyselytutkimukseen. Tutkimukseen tuli kaiken kaikkiaan 51 vastausta. Kyselytutkimuksen kysymykset ovat liitteessä 1.

Kysymys 1

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin, minkä kokoisessa seurakunnassa vastaaja työskentelee.

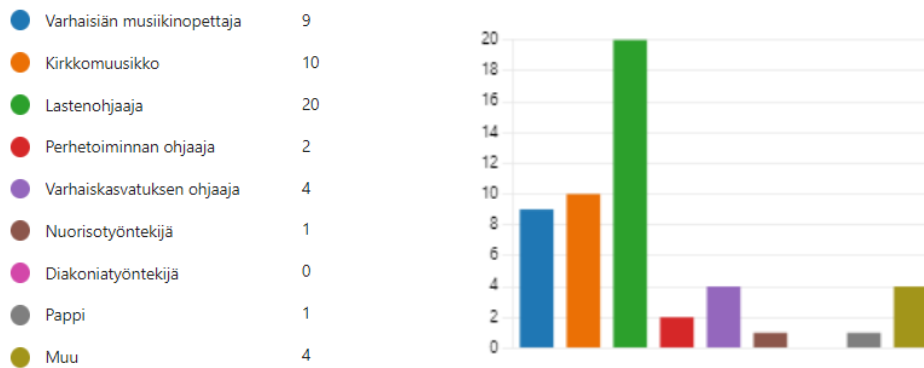

KUVIO 1. Vastaukset kyselytutkimuksen kysymykseen 1. Minkä kokoisessa seurakunnassa työskentelet?

17 vastaajaa työskentelee yli 30 000 jäsenen seurakunnassa, 12 vastaajaa 5000–10 000 jäsenen seurakunnassa, 6 vastaajaa alle 5000 jäsenen seurakunnassa, niin ikään 6 vastaajaa 20 000–30 000 jäsenen seurakunnassa, 5 vastaajaa 15 000–20 000 jäsenen seurakunnassa, 4 vastaajaa 10 000–15 000 jäsenen seurakunnassa ja yksi vastaaja ei osannut sanoa tai ei halunnut vastata. Vastaajien jakauma seurakunnan koon mukaan on mielenkiintoinen. Toisaalta vastaajissa painottuvat suurten seurakuntien työntekijät mutta lähes yhtä lailla pienten seurakuntien työntekijät, ja keski-suurten seurakuntien työntekijöitä on vastaajista vähemmistö. Isojen seurakuntien määrä selittyy sillä, että isoissa seurakunnissa on yleensä enemmän resursseja järjestää kirkkomuskaritoimintaa. On myös mahdollista, että samasta isosta seurakunnasta on vastannut useampi työntekijä, koska kirkkomuskareiden ohjaajia voi isossa seurakunnassa olla useita. Pienten seurakuntien vastaajien määrä voi puolestaan selittyä sillä, että pienillä paikkakunnilla ei välttämättä ole muuta muskaritarjontaa, jolloin seurakunta tarjoaa siihen mahdollisuuden.

Kysymys 2

Toisessa kysymyksessä kysyttiin, missä työtehtävässä vastaaja työskentelee seurakunnassa.

KUVIO 2. Vastaukset kyselytutkimuksen kysymykseen 2. Missä työtehtävässä toimit seurakunnassa?

Lastenohjaajana toimii 20 vastaajaa, kirkkomuusikkona 10 vastaajaa, varhaisiän musiikinopettajana 9 vastaajaa, varhaiskasvatuksen ohjaajana 4 vastaajaa, perheteroiminnan ohjaajana 2 vastaajaa, nuorisotyöntekijänä 1 vastaaja ja pappina 1 vastaaja. Kohtaan "Muu" vastanneet 4 vastaajaa tarkentavat työtehtävikseen "vastaava lastenohjaaja", "musiikkikasvattaja", "kasvatuksen kanttori (kanttori, varhaisiän musiikinopettaja)" ja "sekä varhaisiän musiikkikasvattajan tehtäviä, perhetyötä ja laajemmin kanttorin tehtäviä".

Varhaisiän musiikinopettajan työtehtävässä toimivat vastaajat painottuvat suuriin seurakuntiin: yhdeksästä varhaisiän musiikinopettajasta kuusi toimii yli 30 000 jäsenen seurakunnassa, kaksi toimii 20 000–30 000 jäsenen seurakunnassa ja yksi ei osaa tai halua vastata. Musiikkikasvattajan tehtävässä toimiva vastaaja työskentelee 15 000–20 000 jäsenen seurakunnassa.

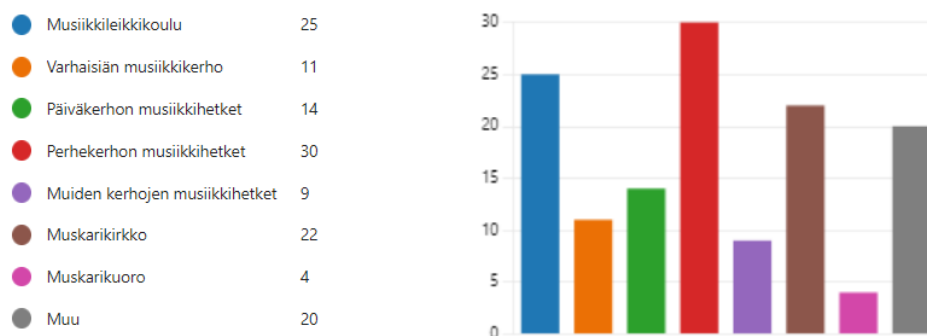
Kirkkomuusikon eli kanttorin työtehtävissä toimivat vastaajat painottuvat puolestaan pieniin seurakuntiin. Kymmenenestä vastaajasta neljä toimii alle 5000 jäsenen seurakunnassa, kolme 5000–10 000 jäsenen seurakunnassa, kaksi 15 000–20 000 jäsenen seurakunnassa ja yksi 10 000–15 000 jäsenen seurakunnassa. Kasvatuksen kanttorin työtehtäväkseen ilmoittanut vastaaja työskentelee 5000–10 000 jäsenen seurakunnassa, ja sekä varhaisiän musiikkikasvattajan työtä, perhetyötä että laajemmin kanttorin työtä tekevä henkilö työskentelee alle 5000 jäsenen seurakunnassa.

Lastenohjaajien määrä jakautui eri suuruisiin seurakuntiin tasaisesti suhteessa eri suuruista seurakunnista vastanneiden määrään. 21 vastanneesta lastenohjaajasta seitsemän toimii yli 30 000 jäsenen seurakunnassa, viisi lastenohjaajaa sekä yksi vastaava lastenohjaaja 5000–10 000 jäsenen seurakunnassa, kolme 10 000–15 000 jäsenen seurakunnassa, kolme 20 000–30 000 jäsenen seurakunnassa ja kaksi 15 000–20 000 jäsenen seurakunnassa.

Perhetoiminnan ohjaajista molemmat vastaajat työskentelevät yli 30 000 jäsenen seurakunnassa. Neljästä vastanneesta varhaiskasvatuksen ohjaajasta kaksi työskentelee yli 30 000 jäsenen seurakunnassa, yksi 20 000–30 000 jäsenen seurakunnassa sekä yksi 5000–10 000 jäsenen seurakunnassa. Ainoa kyselyyn vastannut pappi työskentelee 5000–10 000 jäsenen seurakunnassa ja ainoa kyselyyn vastannut nuorisotyöntekijä alle 5000 jäsenen seurakunnassa. Tämä osoittaa, että pienessä seurakunnassa työalarajat ovat joustavammat, ja sopiva työntekijä kirkkomuskariin voi löytyä myös muusta kuin varhaiskasvatuksen tai musiikin työalalta.

Kysymys 3

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin, missä tilaisuuksissa seurakunnassa vastaajaa toimii varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajana tai opettajana.

KUVIO 3. Vastaukset kyselytutkimuksen kysymykseen 3. Missä tilaisuuksissa seurakunnassa toimit varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajana tai opettajana?

Vastausten perusteella varhaisiän musiikkikasvatusta ohjataan eniten perhekerhon musiikkihetkissä (30 vastausta), toiseksi eniten musiikkileikkikoulussa (25 vastausta) ja kolmanneksi eniten muskarikirkkoissa (22 vastausta).

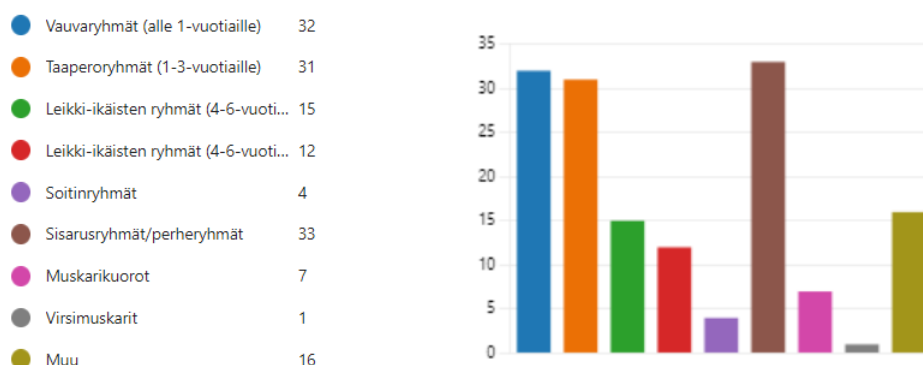
Neljänneksi eniten vastauksia tuli kohtaan ”Muu” (20 vastausta). Tätä kohtaa tarkennetaan vastauksilla, joista monet sisältyvät annettuihin jo annettuihin vaihtoehtoihin, mutta niillä on erilaisia nimityksiä, kuten kirkkomuskari, vauvamuskari, perhemuskari, eskarimuskari, ”pop up” -muskari tai Vauvasta vaariin -kirkkomuskari. Perhekerhon muskarit mainitaan kahdessa ”Muu”-vastauksessa erikseen, vaikka se sisältyy vaihtoehtoon ”Perhekerhon musiikkihetket”. Myös muskarimessut mainitaan erikseen eikä sisällytetä vastaukseen ”Muskarikirkko”. Kokonaan vaihtoehtojen ulkopuolelta

mainitaan seurakuntien vierailut kunnan varhaiskasvatuksessa, kuten päiväkodeissa sekä perheleirien muskarit. Kaksi vastaajaa mainitsee myös kouluikäisten lapsikuorot, joita ei kuitenkaan lasketa varhaisiän eli alle kouluikäisten musiikkikasvatukseksi.

Kysymyksen vaihtoehdoista ”Päiväkerhon musiikkihetket” sai 14 vastausta, ”Varhaisiän musiikki-kerho” 11 vastausta, ”Muiden kerhojen musiikkihetket” 9 vastausta ja ”Muskarikuoro” 4 vastausta. Vastauksista voi päätellä, että seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta tapahtuu laajasti seurakunnan eri toimintamuodoissa.

Kysymys 4

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin, millaisia varhaisiän musiikkikasvatuksen ryhmiä vastaajan seurakunnassa toimii.

KUVIO 4. Vastaukset kyselytutkimuksen kysymykseen 4. Millaisia varhaisiän musiikkikasvatuksen ryhmiä seurakunnassanne toimii?

Vastauksissa nousee selkeästi esiin alle 3-vuotiaiden ryhmät ja sisarus- ja perheryhmät. Kolme eniten vastausta saanutta vaihtoehtoa ovat sisarus/perheryhmät (33 vastausta), vauvoryhmät alle 1-vuotiaille (32 vastausta) ja taaperoryhmät 1–3-vuotiaille (31 vastausta). Leikki-ikäisten 4–6-vuotiaiden ryhmiä, jonne lapsi tulee ilman vanhempansa, on 15 vastaajan seurakunnassa ja leikki-ikäisten 4–6-vuotiaiden lasten ryhmiä, joissa vanhempi on lapsen mukana, on 12 vastaajan seurakunnassa. Muskarikuoroja on 7 vastaajan seurakunnassa, soitinryhmiä 4 vastaajaan seurakunnassa ja virsimuskareita yhden vastaajan seurakunnassa.

”Muu”-vaihtoehtoon tuli 16 vastausta, ja tämän kohdan vastauksissa mainitaan muun muassa avoin kirkkomuskari, musiikkiperhekerho, muskarikahvila, perheiden kirkkomuskarit, Vauvasta vaariin -

kirkkomuskari ja eskarimuskari. Yksi vastaaja toteaa, että heillä on säännöllisesti muskari vain vauvaryhmille, muille satunnaisesti. Useista vastauksista ilmenee, että monissa muskareissa ei ole ollenkaan ikärajaa tai ikäraja on vastausvaihtoehtoja laajempi, esimerkiksi 0–3-vuotiaiden muskari, 3–7-vuotiaiden muskari ja 2–12-vuotiaiden musapyhis (musiikkipyhäkoulu). Yksi vastaaja kertoo, että heidän seurakunnassaan on alle kouluikäisten musiikkikerho, johon tulee sekä perhepäivähoitolapsia että kotihoidossa olevia 1–5-vuotiaita. 1–5-vuotiaille kerrotaan pidettävän myös muskari-tuokioita päiväkodeissa. Yksi vastaaja selvittää, ettei heidän seurakunnassaan toimi varsinaisia musiikkikasvatusryhmiä, vaan ainoastaan perhe- ja päiväkerhoja, joissa hän on mukana noin kerran kuukaudessa (vastaajana kirkkomuusikko). Kaksi vastaajaa mainitsee lapsikuorot toisen heistä tarkentaessa, että pienimpien kuoro on 5–7-vuotiaille.

Kysymys 5

Viidennessä kysymyksessä kysyttiin, millaista varhaisiän musiikkikasvatustoimintaa vastaajan seurakunnassa on, käytetäänkö siitä Kirkkomuskari-nimeä vai jotain muuta nimeä ja ketkä toimintaa ohjaavat. Vastaajat saivat kertoa vapaamuotoisesti sekä itsensä että muiden seurakuntansa työntekijöiden ohjaamasta varhaisiän musiikkikasvatustoiminnasta sekä tarkentaa aiempiin kysymyksiin antamia vastauksia.

Vastauksista ilmenee varsinainen seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatustoimintojen kirjavuus. Joissakin seurakunnissa kerrotaan olevan vain muutama muskariryhmä, toisaalla taas viikoittain kokoontuvia ryhmiä on useita kymmeniä. Monissa seurakunnissa ryhmät on jaettu ikäryhmittäin, toisissa taas ikärajat ovat väljemmät ja myös osallistujien ikäerot suuria. Perhemuskareissa luonnollisesti myös vanhemmat ovat mukana toiminnassa. Muskaritoimintaa järjestetään joissakin seurakunnissa myös yhteisenä lapsille ja ikäihmisille.

Muskaritoimintaa järjestetään vastausten perusteella sekä kiinteänä ryhmätoimintana, joka voi olla maksullista tai maksutonta. Enimmäkseen ryhmät kokoontuvat viikoittain, mutta joissakin seurakunnissa kirkkomuskari on vain kerran kuukaudessa. Muskarit voivat olla myös avoimia ryhmiä, joihin ei tarvitse ilmoittautua, joissa ei ole rajoitettu osallistujamäärää ja toiminta on ilmaista. Avoimeksi muskaritoiminnaksi voidaan laskea myös perhekerhojen muskarihetket, joista kerrotaan hyvin useissa vastauksissa. Avointa toimintaa ovat niin ikään joissakin seurakunnissa toimivat muskarikahvilat tai musiikkia sisältävät nallekahvilat. Muutamassa vastauksessa mainitaan virsimuskarit ja kahdessa vastauksessa vauvavirsihetket. Muskarikirkot mainitaan useissa vastauksissa

osana seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta. Vastaajat pitävät myös lapsi- ja muskarikuoroja varhaisiän musiikkikasvatustoimintana.

Kovinkaan monesta vastauksesta ei käy ilmi, millaista nimeä seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatustoiminnasta käytetään. Vastauksissa käytetään toiminnasta pääasiassa nimityksiä ”vauva-muskari”, ”taaperomuskari”, ”perhemuskari”, ”muskariperhekerho”, ”musiikkiperhekerho” ”vauva-muskarikerho”, ”isimuskari”, ”musapyhis”, ”kuvismuskari” tai ”virsimuskari”. Viisi vastaajaa kertoo, että heillä käytetään muskarista ainoastaan nimeä ”muskari”, yksi vastaaja puolestaan kertoo käytettävän nimeä ”musiikkileikkikoulu” ja yksi vastaaja käyttää nimeä ”seurakunnan muskari”. Kaksi vastaajaa kertoo muskareista käytettävän nimeä ”perheiden musiikkihetket”.

Muutamissa vastauksissa kerrotaan käytettävän ”Kirkkomuskari”-nimeä seurakunnan musiikkileikkikoulutoiminnasta. Yksi vastaaja kertoo, että ”Kirkkomuskari”-nimeä käytetään vain kirkossa pidettävästä muskarista. Toinen vastaaja kertoo ”Kirkkomuskari”-nimeä käytettävän päiväkodeissa pidettävistä musiikkituokioista. Muutamia erityisiä nimiä mainitaan vastauksissa, muun muassa ”Rytmis”, ”Rytmitassut”, ”MusaMuksut”, ”Soittorasia”, ”Knattekyrka”, ”Vauvasta vaariin -muskarit” ja ”HelmiMuskarit”, jotka pitävät sisällään ”VauvaHelmet”, ”TaaperoHelmet”, ”MuksuHelmet”, ”SyliHelmet” ja ”SähköHelmet”. Avoimilla laulu- ja leikkiryhmillä kerrotaan eräässä seurakunnassa olevan nimet ”Välkehtivät rytmit”, ”Heleät rytmit” ja ”Leikkisät rytmit”.

Muskari-sanana käyttämättä jättämiselle yksi vastaaja kertoo syyksi sen, että ohjaajina toimivat kanttori ja lastenohjaaja työparina, eivätkä halua tällöin muskari-nimeä käyttää. Vastaavasti useat varhaisiän musiikinopettajat kertovat käyttävänsä muskari- tai musiikkileikkikoulu-nimeä juuri oman ammattipätevyytensä vuoksi.

Eräs kirkkomuusikko kirjoittaa vastauksessaan:

Seurakunnassamme toimii minun ohjaamana muskariryhmiä. Käytän omista ryhmistäni muskari-nimeä, sillä vaikka se on luonteeltaan hengellistä työtä, on se yhtäältä myös tavoitteellista musiikkikasvatusta seurakunnan puitteissa, ja kanttorikoulutuksen lisäksi olen varhaisiän musiikinopettaja. (Kirkkomuusikko.)

Vastausten perusteella muskareiden ohjaajina toimivat pääasiassa kyselytutkimukseen vastanneet henkilöt joko yksin tai yhdessä työparin kanssa. Ohjaajat toimivat siis lastenohjaajan, kanttorin,

varhaisiän musiikinopettajan, perhetoiminnan ohjaajan, varhaiskasvatuksen ohjaajan, nuorisotyön ohjaajan tai papin tehtävissä.

Useissa seurakunnissa muskaritoimintaa kerrotaan pidettävän työpareittain. Työpareja mainitaan olevan esimerkiksi lastenohjaaja ja pappi, kanttori ja lastenohjaaja, varhaiskasvatuksen ohjaaja ja kanttori, varhaiskasvatuksen ohjaaja ja lastenohjaaja, kanttori ja pappi, lastenohjaaja ja musiikkikasvattaja, nuorisotyönohjaaja ja kanttori, lastenohjaaja ja avustaja sekä kaksi lastenohjaajaa yhdessä. Yhdessä vastauksessa mainitaan työkolmikko kanttori, lapsityön ohjaaja (varhaiskasvatuksen ohjaaja) ja lastenohjaaja.

Muskarikirkkoista mainitaan useassa vastauksessa, että niitä on toimittamassa useita eri työntekijöitä moniammatillisesti. Eräässä seurakunnassa kerrotaan kuukausittaisten muskarikirkkojen työntekijöiksi pappi, kanttori, lastenohjaaja, nuorisotyöntekijä ja diakoni.

Varhaisiän musiikkikasvattajien vastauksista ei ilmene, että he pitäisivät musiikkileikkikouluja työparin kanssa. Tästä voitaneen päätellä, että he toimivat ryhmiensä ainoana ohjaajana.

Poimin vastauksista muutamia esimerkkejä erityyppisistä varhaisiän musiikkikasvatuksen toimintatavoista seurakunnissa. Vastaaajan ammatti on kunkin lainauksen perässä suluissa.

Minä ohjaan kerran viikossa kokoontuvaa Vauvasta vaariin -kirkkomuskaria yhdessä lastenohjaajan kanssa. Viime viikolla nuorimman ja vanhimman osanottajan ikäero oli 102 vuotta! Kirkkomuskari kokoontuu kylän "yhteisessä olohuoneessa", toimintakeskuksessa, ja mukana on usein päiväkotiryhmä ja kehitysvammaisten aikuisten ryhmä ohjaajineen sekä paikallisia ja ukrainalaisia pikkulapsiperheitä. Toimintakeskuksessa asuvat vanhukset osallistuvat myös mielellään. Lisäksi seurakunnassa toimivat vauvavirsilauluryhmä ja taaperomuskari. (Kirkkomuusikko.)

- - seurakunnassa Kirkkomuskari on perhekerhon kanssa limittäin eri tilassa. Tämä on toiminut loistavasti kun perheet ovat valmiiksi jo tulleet paikan päälle. Muskarin kesto on 30 min. Minä kanttorina toimin opettajana. (Kirkkomuusikko.)

Kirkkomuskareissa minä vedän ja kanttori toimii säestäjänä, ne ovat iltaryhmiä ilman ikärajaa tai lapsimäärän rajausta. Tämä toive on tullut perheille tehdyssä kyselyssä. Niissä toivottiin työssä käyville perheille iltatoimintaa, johon kaikki voisivat osallistua yhdessä. Kirkkomuskarilapsista iso osa on päiväkodissa. Ryhmiä on kaksi, osallistujia 5–50, yleensä määrä on ollut aika mukavasti 15 ja 30 välillä. Meillä käy paljon koko perheitä, mukana molemmat vanhemmat ja joskus vielä isovanhemmatkin. Kirkkomuskarit kestävät 45 min. (Lastenohjaaja.)

Nallekahvilassa meillä on kerran kuukaudessa lauluhetki, joka koostuu pitkälti kirkkomuskarikirjojen lauluista. Nallekahvilan työntekijät ovat yleensä seurakunnan lastenohjaajia tai perhetoiminnan ohjaajia. Nallekahvilassa toiminta on yleensä kahvittelua, yhdessäoloa, ja vapaata leikkiä lapsi perheiden kanssa. Toimintaan ei tarvitse ilmoittautua ja se on maksutonta. Nallekahvila kokoontuu kerran viikossa toimintakausina. (Varhaiskasvatuksen ohjaaja.)

Olen kierrellyt vuosien varrella lapsityön perhekerhoissa tekemässä muskaria. Olen myös vierailut päiväkodeissa ja nyt minulla on alle kouluikäisten muskarikuoro. Papin kanssa teemme Tanskan mallin mukaan virsimuskaria kirkossa. Lapsityön päiväkerhoissa ja perhekerhoissa lauletaan joka kerta ohjaajien toimesta. Yhdessä teemme pääsiäis- ja jouluhartauksia sekä myös takavuosina vauvakirkkoja. Kirkkomuskarikirjat ovat ahkerassa käytössä. (Kirkkomuusikko.)

Eräässä vastauksessa kerrotaan ”kuvismuskarista” 0–1-vuotiaille huoltajan kanssa. Kuvismuskaria vetävät kanttori ja lastenohjaaja 45 minuuttia kerrallaan. Kanttori vastaa musiikista, jotka ovat perinteisiä lastenlauluja, ja lastenohjaaja materiaaleihin tutustumisesta. Materiaaleina ovat esimerkiksi soseet, marjat, erilaiset kankaat ja paperit.

Kysymys 6

Kuudennessa kysymyksessä kysyttiin vastaajaan musiikkitaustaa, mitä soittimia hän itse soittaa ja käyttää seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatustoiminnassa. Vastaaja sai kirjoittaa vapaamuotoisesti omasta musiikkitaustastaan sekä harrastuneisuuden että ammattiosaamisen näkökulmasta.

Laajin musiikillinen osaaminen ilmenee musiikin ammattikoulutuksen saaneiden varhaisiän musiikinopettajien, musiikkikasvattajan ja kirkkomuusikoiden vastauksissa. Muiden ammattiryhmien vastauksissa musiikillinen osaaminen on vaihtelevampaa riippuen vastaajan omasta musiikin harrastuneisuudesta.

Monissa varhaisiän musiikinopettajien vastauksissa korostetaan vastaajan musiikin ammattikoulutusta. Varhaisiän musiikin opettajien instrumenttiosaamisessa mainitaan piano, laulu, kitara, kantele, ukulele, nokkahuilu, urut, viulu, klarinetti, saksofoni, haitari, bändisoittimet kuten basso ja rummut sekä perkussiot, joista yhdessä vastauksessa mainitaan erityisesti cajon-rumpu. Useassa vastauksessa kerrotaan vastaajan soittavan monipuolisesti eri soittimia. Muskarin säestyssoittimina kerrotaan käytettävän pianoa, kitaraa, ukulelea ja kannelta (5- ja 11-kielisiä), yhden vastaajan vastauksessa myös urkuja. Eräs varhaisiän musiikinopettaja kirjoittaa, että ukulele ja piano olisivat

ohjaajan käytettävissä, mutta hän itse kokee mielekkäämmäksi liikkua ryhmän mukana ja näyttää mallia. Tämän vuoksi hän käyttää muskarissa pääasiassa Spotify-tallenteita. Muskarisoittimina mainitaan rytmisoittimet kuten marakassit, klaveesit/rytmikapulat, triangeli, tikkarirumpu, kulkuset, chromanotes/kellopalat, boomwhackers-putket, kehärummut, tamburiinit, palasoittimet, kellopelit, melodika, djembe ja muut erilaiset soittimet.

Kirkkomuusikoiden vastauksissa kerrotaan muun muassa lapsesta saakka alkaneesta kuoroharrastuksesta ja muun musiikin opiskelusta. Kirkkomuusikot kertovat myös musiikin alan työkokemuksestaan sekä kanttorin työssä että muutamassa vastauksessa myös opetustyössä. Kirkkomuusikoiden instrumenttivalikoimissa mainitaan kanttorin työssä tarvittavien laulun, urkujen ja pianon lisäksi ukulele, kitara, kantele, harmonikka, erilaiset nokkahuilut, huilu, klarinetti, käyrätorvi, alttosaksofoni, viulu, sello, kontrabasso, mandoliini ja djembe. Muskarin säestyssoittimina kerrotaan käytettävän pianoa, ukulelea, kanteletta ja kitaraa, kirkkosalissa ollessa myös urkuja. Muskaritilanteissa kirkkomuusikoiden käyttämistä soittimista mainitaan edellisten lisäksi laattasoittimet eli ksylofonit, metallofonit, kellopelit ja bassopalat; käsikellot, melodika, puulusikat ja pyykkilauta sekä kaikenlaiset rytmisoittimet, kuten marakassit, rytmikapulat, triangelit, rytmimunat, rytmirinkulat, chimes-kellot, kulkuset ja kehärumpu – erään vastaajan mukaan kaikkea ”triangelista ämpäriin ja pulkaguuroon”. Eräs kirkkomuusikko kirjoittaa:

”Rakastan erilaisia soundeja ja minusta on ihanaa esitellä niitä myös lapsille. Soittimia onkin kertynyt melkoinen arsenaali ja uuden hankkimisen ehtona on, että sitä pitää vähintään kerran soittaa muskarissa. Lapset ovatkin kuulleet jos jonkinlaista pilliä, pärrää, kilistintä ja rahistinta yläsavelhuilusta taskusaksofoniin ja sormipianosta pöräyttelevään kissaan.”
(Kirkkomuusikko.)

Lastenohjaajista kuusi kertoo, ettei heillä ole minkäänlaista musiikkitaustaa eivätkä soita mitään. Muutamat näistä kertovat lasten ryhmissä laulavansa ja käyttävänsä helppoja rytmisoittimia. Yksi mainitsee pitävänsä musiikin kuuntelusta, ja toinen vastaaja kertoo käyttävänsä välillä Spotifyta tai YouTubea apunaan, vaikka tutut laulut menevät ilman soitinten apua. Muutamissa lastenohjaajien vastauksissa mainitaan suppea musiikkitausta: vähäistä osaamista löytyy muun muassa pianon, nokkahuilun, kanteleen tai kitaran soitossa. Nämäkin vastaajat kertovat käyttävänsä muskareissa rohkeasti muun muassa rytmisoittimia, leikkejä ja liikkumista.

Useissa lastenohjaajien vastauksissa kerrotaan musiikkiharrastuneisuudesta, esimerkiksi musiikkiluokka- tai musiikkilukiotaukasta. Kuorotaukasta on usealla vastaajalla, ja he kertovat laulavansa

työssään, vaikkei kaikilla olekaan minkäänlaista soittotaitoa. Rytm- ja keho-soittimet ovat näilläkin vastaajilla käytössä lasten kanssa. Muutamat lastenohjaajat kertovat käyneensä soittotunneilla, ja soitinosaamista löytyy muun muassa pianon, kanteleen ja ukulelen soitossa. Kaksi vastaajaa kertoo soittaneensa joskus nokkahuilua ja yksi vastaaja viulua. Yksi vastaaja kertoo soittavansa sen verran urkuja, että voi esitellä niitä lapsille. Lastenohjaajat kertovat käyneensä myös erilaisilla lasten musiikkikursseilla ja muskarikoulutuksissa joko omatoimisesti tai seurakunnan tarjoamana. Yksi vastaaja kertoo käyneensä kolme vuotta kestäneen Orff-kurssin.

Lasten kanssa käytettävistä rytmisoittimista lastenohjaajat mainitsevat marakassit, kapulat, triangelit, erilaiset rummut, laattasoittimet, boomwhackersit, chimes-kellot, sormirummut, riisipuikot, ämpärit ja keho-soittimet. Erilaisia äänimaailmoja kerrotaan soitettavan sadesoittimilla, ukkosrummulla ja merirummulla. Eräs vastaaja kertoo, että kerhoissa käy vierailijoita esittelemässä erilaisia soittimia.

Kyselyyn vastanneilla kahdella perhetoiminnan ohjaajalla on molemmilla musiikillista taustaa. Toinen kertoo soittaneensa selloa musiikkiopistossa ja käyneensä konservatoriossa kirkkomusiikin ammattiopinnot. Hänen soitinvalikoimiinsa kuuluu sellon lisäksi viulu, piano, urut, kitara, ukulele ja 11-kielinen kannel, joiden lisäksi hän kertoo käyttävänsä muskarissa myös kaksirivistä haitaria ja kalimbaa. Toinen perhetoiminnan ohjaaja kertoo olleensa musiikkipainotteisella luokalla peruskoulussa ja soittavansa poikkihuilua ja jonkin verran pianoa. Muskarissa hän käyttää marakasseja, triangeleja ja kapuloita sekä muita erilaisia soittimia kuten sammakkoguiroja.

Varhaiskasvatuksen ohjaajista yksi kertoo, ettei soita itse mitään soitinta. Muilla kolmella vastanneella on musiikin harrastuneisuutta musiikkiluokalta tai musiikkilukiosta sekä musiikkiopistosta. Kaikilla kolmella on myös yksinlaulu- tai kuorolaulutausta sekä musiikinteorian osaamista. Kaksi vastaajista on opiskellut pianonsoittoa ja yksi huilunsoittoa. Yksi kertoo säestävänsä seurakunnan musiikkikerhoissa ja perhekerhoissa laulut pianolla, toinen puolestaan käyttää perheiden musiikkihetkissä kannelta ja ukulelea.

Kyselytutkimukseen vastanneella ainoalla nuorisotyöntekijällä ei ole varsinaista musiikin harrastustaustaa eikä soitinosaamista. Hän kertoo kuitenkin saaneensa koulutuksessaan musiikkiopetusta ja käyttävänsä muskarissa monia soittimia, kuten rytmimunia, rumpuja, rytmikapuloita ja triangeleja. Tutkimukseen vastanneella ainoalla papilla puolestaan on kymmenien vuosien pianonsoittoausta, ja hän kertoo lisäksi opettelevansa kanttorin johdolla urkujen soittoa. Hän kertoo soittavansa

myös käsikelloja, kitaraa, ukulelea, tenorinokkahuilua ja klarinettia. Musiikkikasvatustyössä hän käyttää itse lähinnä pianoa, kitaraa ja ukulelea, ja soitattaa lapsilla mieluiten käsikelloja, boomwhackerseja ja erilaisia shakereita, sekä keksii erilaisista arjen esineistä uusia soittimia.

Vastauksista käy ilmi, että nekin muskareiden ohjaajat, joilla ei ole ammatillista musiikkitaustaa, käyttävät kuitenkin rohkeasti lasten kanssa musiikkia eri tavoin itse laulaen, musiikkitalenteita hyödyntäen sekä erilaisia rytmisoittimia lasten kanssa soittaen. Vähäisetkin soitinosaamiset otetaan muskarityössä käyttöön.

Kysymys 7

Seitsemännessä kysymyksessä kysyttiin vastaajan koulutustaustaa sekä oppilaitosta ja valmistumisvuotta.

Lastenohjaajan työtehtävissä toimivista vastaajista enemmistöllä on lastenohjaajan koulutus, mutta suurin osa ei mainitse tutkintonimikettään. Yhdellä vastanneista lastenohjaajista on diakonin tutkinto ja yhdellä kirkon nuorisotyönohjaajan tutkinto. Lastenohjaajilla on myös muita tutkintoja lastenohjaajan tutkinnon lisäksi, mutta yhdelläkään ei ole musiikin alan ammattitutkintoa lastenohjaajan tutkinnon lisäksi. Lastenohjaajien valmistumisvuodet vaihtelevat vuosien 1987–2022 välillä, jona aikana koulutuskin on uudistunut useita kertoja.

Varhaiskasvatuksen ohjaajista yhdellä on varhaiskasvatuksen ohjaajan tutkinto, yhdellä sosionomin, kirkon nuorisotyön ohjaajan ja varhaiskasvatuksen ohjaajan tutkinnot, yhdellä kirkon nuorisotyöntekijä-diakonin tutkinto ja yhdellä lastentarhanopettajan tutkinto. Myöskään varhaiskasvatuksen ohjaajilla ei ole musiikin alan ammattikoulutusta.

Molemmilla vastanneilla perhetoiminnan ohjaajilla on yhteisöpedagogin ammattikorkeakoulututkinto. Toisella on lisäksi lastenhoitajan koulutus ja toisella kirkkomusiikkiin suuntautuneen musiikon konservatoriokoulutus, joka ei kuitenkaan anna pätevyyttä kanttorin virkaan.

Ainoalla kyselyyn vastanneella nuorisotyöntekijällä on kirkon lastenohjaajan tutkinto ja hän kertoo opiskelevansa yhteisöpedagogiksi ja kirkon nuorisotyönohjaajaksi. Ainoalla kyselyyn vastanneella papilla on teologian maisterin koulutus. Musiikin ammattikoulutusta kummallakaan ei ole.

Kirkkomuusikon virassa toimivilla on lähes kaikilla kirkkomuusikon tutkinnon lisäksi myös kasvatustalan tutkinto. Ainoastaan kahdella vastanneella kirkkomuusikolla ei ole muuta kuin kirkkomuusikon tutkinto. Kirkkomuusikon tutkinnon lisäksi vastanneilla kanttoreilla on muita tutkintoja seuraavasti:

- musiikin varhaiskasvatukseen suuntautuneen musiikin maisterin tutkinto
- varhaisiän musiikkikasvatuksen AMK-tutkinto ja muusikon tutkinto
- varhaisiän musiikkikasvatuksen ja instrumenttipedagogin AMK-tutkinnot
- varhaisiän musiikkikasvattajan musiikkipedagogi AMK-tutkinto, yhteisömuusikon AMK-tutkinto ja musiikkipedagogin YAMK-tutkinto
- varhaisiän musiikkikasvatuksen AMK-tutkinto, joka on täydentymässä YAMK-tutkinnoksi
- musiikin opettajan tutkinto
- musiikkipedagogin tutkinto
- lastentarhanopettajan tutkinto
- laulupedagogin tutkinto
- pianonsoitonopettajan tutkinto

Seurakunnan varhaisiän musiikinopettajan tai musiikkikasvattajan työtehtävissä toimivista vastaajista kolmella on musiikin maisterin tutkinto Sibelius-Akatemiasta, joista yhdellä on lisäksi konservatorioista saadut musiikkileikkikouluopettajan ja musiikinohjaajan tutkinnot. Yhdellä vastaajalla on Sibelius-Akatemian musiikin kandidaatin tutkinto sekä lisäksi laulunopettajan koulutus. Musiikkipedagogin AMK-tutkinto on kolmella vastaajalla, joista yhdellä on lisäksi varhaiskasvatuksen opettajan kasvatuksen kandidaatin tutkinto. Yhdellä vastaajista on C-kanttorin konservatoriotutkinto ja lisäksi suoritettuna varhaiskasvatuksen erikoistumisopinnot ammattikorkeakoulussa. Kahdella vastaajalla ei ole varhaisiän musiikkikasvatuksen opintoja, vaan toinen on koulutukseltaan kasvatustieteiden maisteri ja musiikin aineenopettaja, ja toinen puolestaan kertoo opiskelleensa musiikkiopistossa 80-luvulla ja valmistuneensa 90-luvulla yliopistosta, jossa on tehnyt myös opettajan pedagogiset opinnot. Tämän vastaajan opiskeluala ei käy ilmi vastauksista.

Vastauksista ilmenee, että seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajilla on hyvin kirjavat koulutustaustat. Osalla vastaajista on selkeästi koulutuksen puolesta puutetta musiikin ammattiosaamisesta, toisilla taas on musiikin ammattiosaamista, mutta ei seurakunnallista koulutusta. Useilla vastaajilla on kuitenkin useampi ammattitutkinto, jotka antavat hyvän pohjan seurakunnan

varhaisiän musiikkikasvatukseen. Eniten näitä ammattitutkintojen yhdistelmiä on kanttorin virassa toimivilla kirkkomuskareiden ohjaajilla.

Kysymys 8

Kahdeksannessa kysymyksessä vastaajat saivat vapaamuotoisesti kertoa, millaiset valmiudet heidän koulutuksensa antoi varhaisiän musiikkikasvatukseen seurakunnassa.

Varhaisiän musiikinopettajina toimivien vastauksista ilmenee, että varhaisiän musiikkikasvatuksen koulutus on antanut hyvät valmiudet musiikkileikkikouluryhmien opettamiseen. Sekä kirkkomusiikon että varhaisiän musiikkikasvatuksen koulutuksen käynyt kokee näiden koulutuksen yhdessä antaneen hyvät valmiudet: kanttorin koulutuksesta sai hengellisen osuuden ja varhaisiän musiikkikasvatuksen koulutuksesta lasten musiikkikasvatuksen osuuden. Vastaajat kertovat opetelleensa seurakunnan työn työtä tekemällä ja kehittäneensä omanlaisensa tavan toimia. Koulutuksen puolesta ei saanut valmiuksia seurakunnassa toimimiseen eikä hengellistä muskariohjelmistoa, mutta esimerkiksi oma seurakunta-aktiivisuus sekä lisäkouluttautuminen on antanut työhön hyvät eväät. Yksi vastaajista kokee edelleen haasteena yhdistää hengellistä materiaalia muuhun muskarimateriaaliin. Eräs vastaaja kertoo, ettei hänellä ollut seurakuntatyötä aloittaessaan paljon materiaalia saatavilla. Hän toteaa vastauksessaan: *”Kirkkomuskari-kirjat ovat olleet taivaanlahja.”* Myös moni muu vastaajaa mainitsee tutustuneensa Kirkkomuskari-kirjoihin ja Lasten virsikirjaan työn aloitettuaan. Yksi vastaaja kertoo Kirkkomuskari-materiaalin olevan pedagogisesti niin korkeatasoista, että hengellistä ohjelmistoa on helppo ottaa käyttöön.

Yksi varhaisiän musiikinopettaja kuvailee työtään näin:

”Sain erityisen hyvät eväät observointien ja harjoitteluiden ansiosta, sillä sitähan nykyinen työ on. Seurakunnassa muskariopettajan työ on myös ehkä musiikkioppilaitoksia enemmän hallinnollista ja yhteydenpitoa moneen suuntaan. Tätä oppii tekemällä. Lisäksi oman musikkouden harjoittaminen kannattelee paljon tässä työssä. Seurakunnan muskarityö on paljon kohtaamista. Pidän usein ovet auki tuntien välissä olevan 10-minuuttisen, ja pyrin luomaan avointa yhteyttä. Kohtaamista osaa jo luonnostaan sen minkä osaa, ja oppii elämällä.” (Varhaisiän musiikinopettaja.)

Kanttorit, joilla ei ole kirkkomusiikin koulutuksensa lisäksi varhaisiän musiikkikasvatuksen opintoja, toteavat, etteivät ole saaneet minkäänlaista koulutusta varhaisiän musiikkikasvatukseen. Yksi kant-

tori kertoo saaneensa koulutuksesta musiikilliset valmiudet ja oppineensa muuten työssä sekä esimerkiksi Soili Perkiön ja Mari Torri-Tuomisen kursseilla. Toinen vastaaja sanoo opintoihin sisältyneen harjoittelun olleen avartava. Lisäksi hän mainitsee käyneensä muskarikursseilla. Erään vastaajan mukaan kanttorikoulutuksessa on ollut lyhyt, alle viikon mittainen muskarikurssi, musiikkipedagogiopinnoissa ei mitään. Musiikinopettajan koulutuksen saanut kanttori kertoo näihin opintoihin sisältyneen lyhyen muutaman tunnin tutustumisen musiikin varhaiskasvatukseen, mutta kirkkomusiikin opintoihin ei sisältynyt sitäkään. Sama kanttori kirjoittaa: *”Pedagogista ja musiikillista osaamista olen kuitenkin saanut kartuttaa sen verran, että sen sekä työn ohessa käytyjen kirkkomuskarikoulutusten puolesta koen omaavani hyvät valmiudet varhaisiän musiikkikasvatukseen.”*

Yksi vastaaja sanoo valinneensa varhaisiän musiikkikasvatuksen opintoja kirkkomusiikkiopintojen aikana, ja näillä valinnaisilla opinnoilla hän on kokenut saaneensa hyvät valmiudet kirkkomuskarityöhön etenkin, kun sai samanaikaisesti työkokemusta muskariopettajana. Hän mainitsee kirkkomusiikin koulutuksessa olleen erillisiä lyhyitä koulutuspäiviä kirkkomuskaritoiminnasta.

Kirkkomuusikot kirjoittavat vastauksissaan:

”Koulutus ei tarjonnut muskarihommiin juuri minkäänlaista koulutusta. Kantapään kautta on täytynyt opetella tätä työtä. Lapsikuoro ja muskarikoulutusta kannattaisi lisätä nykyiseen koulutusohjelmaan. Itse olen käynyt jossain muskarikoulutuksissa työn ohessa.” (Kirkkomuusikko.)

”Kirkkomusiikin ja varhaisiän musiikkikasvattajan koulutukset yhdessä erittäin hyvän pätevyyden. Suorastaan ÄRSYTTÄÄ, että muskareita vetää seurakunnissa kuka tahansa. On aivan eri asia olla koulutettu varhaisiän musiikkikasvatuksen ammattilainen kuin vaikka pelkästään kanttori tai pelkästään lastenohjaaja.” (Kirkkomuusikko.)

Parhaat valmiudet koulutuksestaan kokevatkin saaneensa kanttorit, joilla on sekä kirkkomusiikin että varhaisiän musiikkikasvatuksen koulutus. Hyväksi valmiutensa kokee myös vastaaja, jolla on sekä kirkkomuusikon että lastentarhanopettajan koulutus, sillä hän pystyy hyödyntämään kummankin pitkää työuran antamaa kokemusta. Yksi vastaaja kertoo kirkkomusiikin ja varhaisiän musiikkikasvatuksen opintojen olleet perustana seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatustyölle, mutta saaneensa kuitenkin enemmän apua seurakunnan muskariopettajina toimivilta ystäviltään. Eräs vastaaja luonnehtii, että vaikka kokee ammatillisen osaamisensa vankaksi eikä varsinaisesti tunne

tarvetta lisäkoulutukselle, koulutuksista saatava innostuminen ja uudet ideat ovat parasta työhyvinvointia. Hän myös mainitsee käyneensä useissa täydennyskoulutuksissa. Yksi kirkkomuusikon ja varhaisiän musiikinopettajan koulutuksen saanut kanttori kertoo:

”Varhaisiän musiikinopettajan opinnot ammattikorkeakoulussa antoivat mielestäni hyvät ja laajat valmiudet toimia varhaisiän musiikkikasvattajana. Seurakunta toimintaympäristönä tuo luonnollisesti oman erityisen lisänsä musiikkikasvatukseenkin, ja tähän eivät musiikkipedagogin opinnot suoranaisesti vastaa. Koen silti, että koulutukseni on antanut valmiudet soveltaa osaamista myös kristillisen sisällön osalta ja omasta seurakuntataustasta ja siitä johtuvasta Raamatun kertomusten tuntemisesta on luonnollisesti hyötyä myös seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksessa kuten muussakin seurakuntatyössä.” (Kirkkomuusikko.)

Lastenohjaajien vastauksissa toistuu usein toteamus, että koulutus ei antanut minkäänlaisia valmiuksia seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen tai musiikkikoulutus oli hyvin vähäistä. Yksi vastaaja toteaa, että musiikkia oli yhden kurssin verran. Toinen vastaaja kertoo lastenohjaajaopinnoissa olevan ”joitain satunnaisia lauleloita” ja musiikkikansion tekemistä. Kolmas vastaaja toteaa, että opinnoissa opeteltiin virsiä. Myös muut vastaajat mainitsevat, että koulutuksessa laulettiin jonkin verran tuttuja ja tuntemattomia lauluja. Ne vastaajat, jotka eivät kokeneet koulutuksen antaneen heille valmiuksia seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen, kertovat oman vapaa-ajalla tapahtuvan musiikillisen harrastuneisuuden, innostuksen, kiinnostuksen sekä rakkauden musiikkiin ja perhetyöhön tuoneen näitä valmiuksia enemmän. Yksi vastaaja sanoo opiskelleensa oppisopimuksella, ja tämän kautta saaneensa käyttää musiikkia paljon käytännössä, vaikkei itse opinnot antaneet musiikillisia valmiuksia. Kolme vastaajaa kertoo saaneensa parhaimmat valmiudet avoimen yliopiston tarjoamasta varhaisiän musiikkipedagogiikka -koulutuksesta. Myös työnantajan tarjoamia täydennyskoulutuskursseja pidettiin hyvinä antamaa musiikillisia valmiuksia.

Lastenohjaajat antavat toisenlaisiakin vastauksia, sillä osa kokee saaneensa koulutuksestaan hyvät valmiudet seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen. Yksi vastaaja mainitsee peruskoulutuksessaan olleen musiikkikasvatuksen kurssin, jota opetti erittäin pätevä opettaja. Tästä hän kertoo saaneensa hyvän pohjan muskarityyppiseen toimintaan. Myös toinen vastaaja selostaa innostavasta opettajasta, jonka johdolla lastenohjaajaopiskelijat olivat tehneet muun muassa musikaalin. Kaksi vastaajaa kertoo saaneensa musiikkitunneilta monipuolisesti ideoita sekä rohkaisua musiointiin, vaikkei aiempaa musiikkitaustaa ollut lainkaan. Tämän koetaan vahvistaneen valmiuksia seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen.

Vastaajat kokevat myös saaneensa valmiuksia musisointiin esimerkiksi perhekerhoissa ja muussa perhetoiminnassa, eri tilaisuuksissa ja konserteissa. Lastenohjaajat kertovat muun muassa näin:

”Koulutukseni kautta minulla on erityisen hyvät valmiudet suunnitella ikätasoista ja lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta tukevaa yhteistä toimintaa. Saamme asiakasperheiltä paljon positiivista palautetta muskarin hyvästä tunnelmasta ja muskarista viikon kohokohtana vanhempainvapaiden aikana. Koen, että koulutukseni on hyvä pohja juuri vauvamuskareihin, mutta musiikin perustaitojen oppimisessa koen, että leikki-ikäisten omien muskariryhmien ohjaukseen koulutukseni ei sovellu. Ohjaan kyllä musiikkihetkiä osana esim. päiväkerhotoimintaa, samoin kuin kaikkia muitakin vasun mukaisia kasvun, kehityksen ja oppimisen osa-alueita, mutta varsinainen musiikkileikkikoulutoiminta kuuluu siihen koulutuksen saaneille.” (Lastenohjaaja.)

”Valmistumisestani on kauan ja maailma ja lastenohjaaja työ on muuttunut 22 vuodessa tosi paljon. Opiskellessa sai kipinän, jota on sitten itse kasvatellut ja oppia saanut työtä tehdessä. Ryhmänohjausta ei musiikkikasvatuksessa muistaakseni ollut ollenkaan, mikä olisi hirmu tärkeää. Ei riitä että osaat laulaa, leikkiä ja soittaa vaan pitää myös osata vetää ryhmää ja saada ihmiset mukaan. Se koulutuksesta puuttui aikoinaan.” (Lastenohjaaja.)

Varhaiskasvatuksen ohjaajat toteavat, ettei heidän koulutuksensa antanut juurikaan valmiuksia varhaisiän musiikkikasvatukseen, sillä koulutus painottui nuoriin ja aikuisiin. Yhden vastaajan mukaan valmiudet ovat tulleet musiikkiharrastuksen kautta. Eräs varhaiskasvatuksen ohjaaja kertoo:

”Koulutus antoi valmiuksia huomioida eri ikäryhmien kehitykselliset vaiheet. Toisin vauvikäisten musiikkikasvatukseen olisin toivonut saavani enemmän eväitä. Työssäni olen saanut mukavasti pieniä koulutuspäiviä varhaisiän musiikkikasvatukseen, joista on ollut paljon hyötyä työssäni. Lisäksi olen itse perehtynyt aiheeseen.” (Varhaiskasvatuksen ohjaaja.)

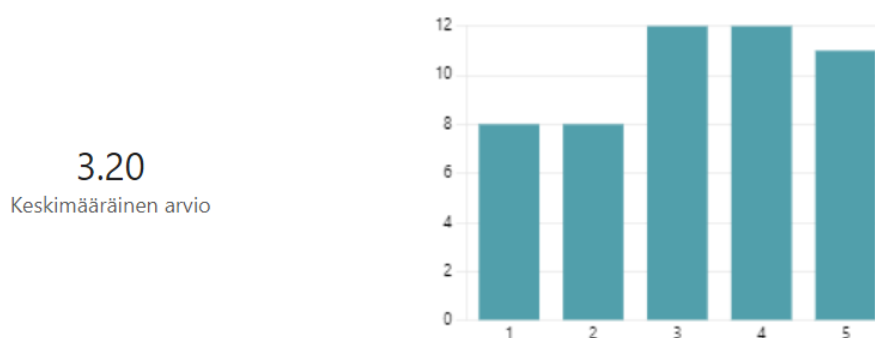
Perhetoiminnan ohjaajista toinen sanoo saaneensa koulutuksistaan ihan kelvolliset musiikilliset valmiudet ja pohjan musiikkipedagogisten valmiuksien opettelemiselle. Tällä vastaajalla on yhteisöpedagogin koulutuksen lisäksi myös kirkkomusiikin koulutus. Toinen perhetoiminnan ohjaaja, jolla on myös yhteisöpedagogin koulutus, toteaa saaneensa varhaisiän musiikkikasvatuksen valmiudet lähinnä itseoppimalla. Hän mainitsee kitarakurssin olleen koulutuksessaan ainoa, jossa pystyi opettelemaan soittamaan.

Kyselyyn vastannut ainoa nuorisotyöntekijä ei kerro mitään koulutuksensa puolesta saamistaan varhaisiän musiikkikasvatuksen valmiuksistaan, vaan toteaa lyhyesti: *”Kanttorin kanssa yhdessä onnistuu kyllä.”* Kyselyn ainoa papin tehtävissä oleva vastaaja sanoo, ettei ole koulutuksessaan

saanut minkäänlaisia varhaisiän musiikkikasvatuksen valmiuksia, vaan ne ovat peräisin hänen omasta harrastuneisuudestaan ja oman musikaalisen perheensä luotsaamisesta.

Kysymys 9

Yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin, millaiset valmiudet vastaajan koulutus antoi varhaisiän kristilliseen kasvatukseen 0–6-vuotiaiden parissa.

KUVIO 5. Vastaukset kyselytutkimuksen kysymykseen 9. Millaiset valmiudet koulutuksesi antoi varhaisiän kristilliseen kasvatukseen? (0–6-vuotiaat)

Vastaus annettiin numeroilla 1-5, jossa numero 1 tarkoitti ”heikot valmiudet”, numero 2 ”melko heikot valmiudet”, numero 3 ”kohtalaiset valmiudet”, numero 4 ”melko hyvät valmiudet” ja numero 5 ”hyvät valmiudet”. 11 vastaajaa kertoo saaneensa hyvät valmiudet (5), 12 vastaajaa melko hyvät valmiudet (4), 12 vastaajaa kohtalaiset valmiudet (3), 8 vastaajaa melko heikot valmiudet (2) ja 8 vastaajaa heikot valmiudet (1). Vastausten keskiarvo on 3.20.

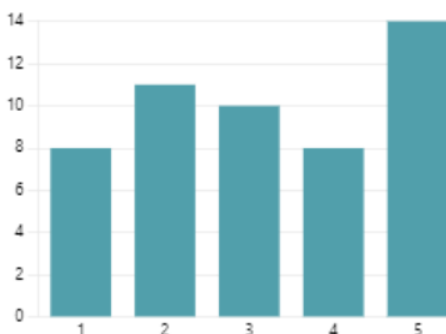
Parhaimmat valmiudet varhaisiän kristilliseen kasvatukseen kokee saaneensa ainoa kyselyyn vastannut nuorisotyöntekijä, joka kokee saaneensa hyvät valmiudet (5). Varhaiskasvatuksen ohjaajien vastausten keskiarvo oli 4, lastenohjaajien vastausten keskiarvo on 3,81 ja perhetoiminnan ohjaajien (molemmilla yhteisöpedagogin koulutus) vastausten keskiarvo on 3,5. Seurakunnan kasvatus-työhön kouluttautuneet kokevat siis saaneensa pääsääntöisesti hyvät, melko hyvät tai ainakin kohtalaiset valmiudet varhaisiän kristilliseen kasvatukseen. Kirkkomuusikoiden vastausten keskiarvo on 2,92 eli keskimäärin hiukan kohtalaisten valmiuksien alapuolella. Varhaisiän musiikinopettajien ja musiikkikasvattajan vastausten keskiarvo on 1,9, eli he kokevat saaneensa pääasiassa huonot tai melko huonot valmiudet varhaisiän kristilliseen kasvatukseen. Kyselytutkimukseen vastannut

ainoa pappi kokee saaneensa koulutuksestaan huonot valmiudet (1) varhaisiän kristilliseen kasvatukseen.

Kysymys 10

Kymmenennessä kysymyksessä kysyttiin, millaiset valmiudet vastaajan koulutus antoi varhaisiän musiikkikasvatukseen 0–6-vuotiaiden parissa.

3.18
Keskimääräinen arvio

KUVIO 6. Vastaukset kyselytutkimuksen kysymykseen 10. Millaiset valmiudet koulutuksesi antoi varhaisiän musiikkikasvatukseen? (0–6-vuotiaat)

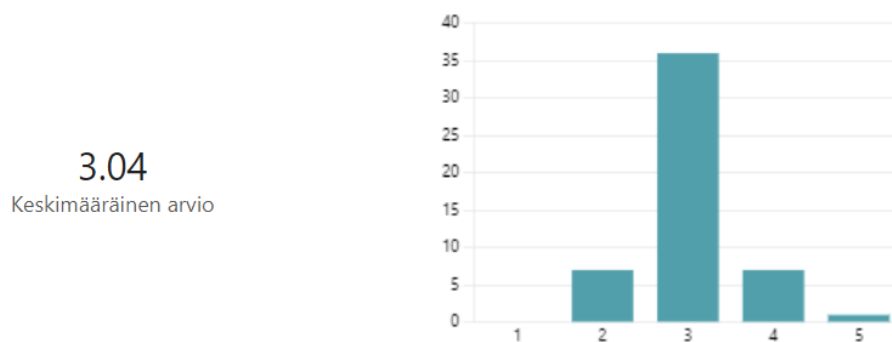
Vastaus annettiin numeroilla 1-5, jossa numero 1 tarkoitti ”heikot valmiudet”, numero 2 ”melko heikot valmiudet”, numero 3 ”kohtalaiset valmiudet”, numero 4 ”melko hyvät valmiudet” ja numero 5 ”hyvät valmiudet”. 14 vastaajaa kertoo saaneensa hyvät valmiudet (5), 8 vastaajaa melko hyvät valmiudet (4), 10 vastaajaa kohtalaiset valmiudet (3), 11 vastaajaa melko heikot valmiudet (2) ja 8 vastaajaa heikot valmiudet (1). Vastausten keskiarvo on 3.18.

Parhaimmat valmiuden varhaisiän musiikkikasvatukseen kokevat saaneensa varhaisiän musiikinopettajat ja musiikkikasvattaja, joiden vastausten keskiarvo on 4,4. Musiikkikasvattaja arvioi saaneensa melko heikot valmiudet (2), kun taas kaikki varhaisiän musiikinopettajat kokevat saaneensa hyvät (5) tai melko hyvät (4) valmiudet. Ainoa kyselyyn vastannut nuorisotyöntekijä arvioi saaneensa melko hyvät valmiudet (4). Kirkkomuusikoiden vastausten keskiarvo on 3,75, mutta kuitenkin puolet vastanneista kirkkomuusikoista kokee saaneensa hyvät valmiudet (5) ja muiden vastaukset hajaantuvat kaikkiin muihin vaihtoehtoihin. Lastenohjaajien vastausten keskiarvo on 2,67 eli lastenohjaajat kokevat saaneensa keskimääräisesti kohtalaiset tai melko heikot valmiudet varhaisiän musiikkikasvatukseen. Perhetoiminnan ohjaajien vastausten keskiarvo on 2,5, mikä on heikompi arviointi kuin kyselyyn vastanneella nuorisotyönohjaajalla, vaikka kaikilla näillä vastaajilla on

yhteisöpedagogin koulutus. Varhaiskasvatuksen ohjaajien vastausten keskiarvo on 1,75 eli he kokivat valmiutensa varhaisiän musiikkikasvatukseen pääsääntöisesti heikoksi tai melko heikoksi. Ainoa kyselyyn vastannut pappi arvioi saaneensa koulutuksestaan heikot valmiudet (1) varhaisiän musiikkikasvatukseen.

Kysymys 11

Kysymyksessä numero 11 kysyttiin, kuinka paljon vastaaja kokee tarvitsevänsä täydennyskoulutusta seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen saralla.

KUVIO 7. Vastaukset kyselytutkimuksen kysymykseen 11. Kuinka paljon koet tarvitseväsi täydennyskoulutusta seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen saralla?

Vastaus annettiin numeroilla 1-5, jossa numero 1 tarkoitti "en tarvitse täydennyskoulutusta lainkaan", numero 2 "en juurikaan tarvitse täydennyskoulutusta", numero 3 "tarvitse jonkin verran täydennyskoulutusta", numero 4 "tarvitse melko paljon täydennyskoulutusta" ja numero 5 "tarvitse hyvin paljon täydennyskoulutusta".

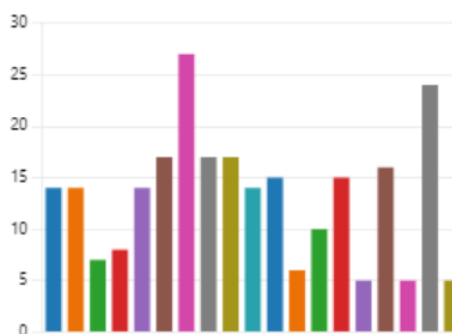
Ainoastaan yksi vastaaja kertoo tarvitsevänsä hyvin paljon täydennyskoulutusta (5). Tämä vastaaja on lastenohjaaja, jolla ei ole minkäänlaista musiikkitaustaa, eikä hän soita mitään soitinta. Seitsemän vastaajaa arvioi tarvitsevänsä melko paljon täydennyskoulutusta (4). Näistä vastaajista lastenohjaajia on neljä, kanttoreita kaksi ja varhaisiän musiikinopettajia yksi. Suurin osa eli 36 vastaajaa kokee tarvitsevänsä jonkin verran täydennyskoulutusta (3). Vastaajat ovat kaikista kyselyyn vastanneista ammattiryhmistä. Seitsemän vastaajaa kertoo, ettei juurikaan tarvitse täydennyskoulutusta (2). Näistä vastaajista on kanttoreita kolme, ja loput vastaajat ovat perheitoiminnan ohjaaja, varhaisiän musiikinopettaja, lastenohjaaja ja varhaiskasvatuksen ohjaaja. Yksikään ei vastaa, että

ei tarvitse lainkaan täydennyskoulutusta (1). Tästä voi päätellä, että seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen täydennyskoulutukselle on tarvetta.

Kysymys 12

Kysymyksessä numero 12 kysyttiin, mihin vastaaja kokee erityisesti tarvitsevasa täydennyskoulutusta varhaisiän musiikkikasvatuksen saralla.

Alle kouluikäisen lapsen hengell...	14
Alle kouluikäisen lapsen musiikk...	14
Alle kouluikäisen lapsen kristillis...	7
Uusien lasten kanssa käytettävie...	8
Uusien lasten kanssa käytettävie...	14
Uusia ideoita ja virikkeitä minull...	17
Uusia ideoita ja virikkeitä minull...	27
Virsien käyttöön alle kouluikäist...	17
Soittimien käyttöön alle kouluik...	17
Soittimien käyttöön säästyssoitti...	14
Musiikkiliikuntaan alle kouluikäi...	15
Musiikin kuunteluun alle kouluik...	6
Kirkkovuoden huomioimiseen s...	10
Raamatun kertomusten käyttö...	15
Musiikkihetkiin päivä- ja perhek...	5
Muskarikirkkojen suunnitteluun ...	16
Muskarikuoroihin	5
Omien musiikillisten taitojeni va...	24
Muu	5

KUVIO 8. Vastaukset kyselytutkimuksen kysymykseen 9. Mihin koet erityisesti tarvitsevasi täydennyskoulutusta seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen saralla?

Eniten vastauksia tuli vaihtoehtoihin "Uusia ideoita ja virikkeitä minulle tuttuihin hengellisiin lastenlauluihin" (27 vastausta) ja "Omien musiikillisten taitojeni vahvistamiseen" (24 vastausta). Vaihtoehdot "Uusia ideoita ja virikkeitä minulle tuttuihin lastenlauluihin (tavalliset, ei-hengelliset laulut)", "Virsien käyttöön alle kouluikäisten lasten kanssa" ja "Soittimien käyttöön alle kouluikäisten lasten kanssa (lasten soittamat soittimet)" saivat kukin 17 vastausta.

"Muskarikirkkojen suunnitteluun" kokee tarvitsevana täydennyskoulutusta 16 vastaajaa. Vaihtoehdot "Musiikkiliikuntaan alle kouluikäisten lasten kanssa" ja "Raamatun kertomusten käyttöön seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatustoiminnassa" saivat kumpikin 15 vastausta. 14 vastausta tuli vaihtoehtoihin "Alle kouluikäisen lapsen hengellisyyden tukemiseen musiikin avulla", "Alle kouluikäisen lapsen musiikkikasvatukseen", "Uusien lasten kanssa käytettävien hengellisten laulujen ja lorujen oppimiseen" ja "Soittimien käyttöön säestyssoittimena lasten kanssa (ohjaajan käyttämät soittimet)". "Kirkkovuoden huomioimiseen seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatustoiminnassa" täydennyskoulutusta kokee tarvitsevana 10 vastaajaa.

Muita vaihtoehtoja selvästi vähemmän vastauksia saivat vaihtoehdot "Uusien lasten kanssa käytettävien laulujen ja lorujen oppimiseen (tavalliset, ei-hengelliset laulut)" (8 vastausta), "Alle kouluikäisten lasten kristilliseen kasvatukseen" (7 vastausta), "Musiikin kuunteluun alle kouluikäisten lasten kanssa" (6 vastausta), "Musiikkihetkiin päivä- ja perhekerhoissa" (5 vastausta) sekä "Muskarikuoroihin" (5 vastausta). Vaihtoehtoon "Muu" tuli niin ikään 5 vastausta, ja tätä kohtaa vastaajat tarkentavat:

"Olisi hienoa osata sävellyttää ja sanoituttaa lapsia. Outoa kyllä, digi- ja sometaidoille olisi ollut kovaa kysyntää viime vuosina." (Varhaisiän musiikinopettaja.)

"Innostamaan uusia ideoita, ei kirkollisia koulutuksia." (Varhaisiän musiikinopettaja.)

"Jos löydän koulutuksista jotain mielenkiintoista, niin osallistun kyllä mielelläni, mutta en siis koe tarvitsevani jotain tiettyä, erityistä tällä hetkellä." (Lastenohjaaja.)

"Tällä hetkellä on kokemusta lähes kaikista osa-alueista ja toiminta pyörii. Jos aikaa löytyisi, haluaisin säveltää uusia lastenlauluja ruotsiksi seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta varten. Opintojen aikana kaikki meni suomeksi, mutta olen kerännyt materiaalia myös ruotsiksi omalla ajalla. En tulisi koulutuksiin oppiakseni uusia lauluja ym. soittotaitoja, teen sitä työssäni jatkuvasti. Mutta esimerkiksi lastenmusiikin sävellyskokonaisuus olisi kiinnostava, myös yhdistettynä hengellisiin teksteihin soveltaen eri tarkoituksiin." (Kirkko-muusikko.)

"Vanhemman ja lasten yhdessä tekeminen musiikkihetkissä erityisesti pienten vauvojen kanssa." (Varhaiskasvatuksen ohjaaja.)

Kysymys 13

Kysymyksessä numero 13 kysyttiin, onko vastaaja osallistunut Kirkkomuskari-koulutuksiin. Koulutuksiin on osallistunut kerran 13 vastaajaa (25 %), 2–3 kertaa 16 vastaajaa (31 %), 4–5 kertaa 6 vastaajaa (12 %) ja useammin kuin 5 kertaa 1 vastaaja (2 %). Kirkkomuskari-koulutuksiin ei ole lainkaan osallistunut 15 vastaajaa (29 %).

Kysymys 14

Kysymyksessä numero 14 vastaajat saivat kertoa vapaamuotoisesti kokemuksiaan Kirkkomuskari-koulutuksista, joihin ovat osallistuneet: mitä koulutukset ovat antaneet ja mitä vastaajat ovat jättäneet vielä kaipaamaan koulutukselta. Mikäli vastaaja ei ole osallistunut koulutuksiin, hän voi kertoa siihen syyn.

Kirkkomuskari-koulutukseen osallistuneet mainitsevat koulutusten olleen kiinnostavia, antoisia, ihania, idearikkaita, runsasvirikkeisiä, hyviä ja rohkaisevia. Vastaajat kertovat oppineensa aina uuden materiaalin myötä uusia lauluja ja saaneensa niiden toteuttamiseen monipuolisesti käytännön ideoita, näkökulmia ja toimintatapoja, jotka toimivat niin kirkkomuskareissa kuin soveltaen muissakin ryhmissä. Muskarilaulut on todettu toimiviksi myös lapsikuoron tai aikuiskuoron lämmittelylauluina tai välipaloina sekä ikäihmisten kanssa esimerkiksi hoivakodeissa. Eräs vankan pohjakoulutuksen, seurakuntataustan ja työkokemuksen omaava vastaaja toteaa:

”Aina toki tarvitsee uusia ideoita, ja pedagogina voi kehittyä loputtomasti.” (Varhaisiän musiikinopettaja.)

Toiset vastaajat kirjoittavat:

”On ihanaa, kun joku on miettinyt toteutuksia valmiiksi. Vaikka niitä ei käyttäisikään, avartaa se omaa ajattelua, kun näkee erilaisia tulokulmia ja ideoita. On innostava voimavara nähdä, että tätä työtä tehdään niin monessa paikassa ja monin tavoin.” (Kirkkomuusikko.)

”Mari Torri-Tuominen johdatti rytmirinkulan käyttöön. Omassa työssä voin vain kuitenkin hyvin vähän laittaa resursseja muskariin, joten olen tyytyväinen siihen, mitä osaan...” (Kirkkomuusikko.)

”Koulutukset ovat olleet hyviä. Koulutukseen osallistujilla on ollut paljon erilaisia vinkkejä ja hyväksi koettuja tapoja ja menetelmiä. Nämä ovat olleet rikastuttamassa omaa työtä.”
(Kirkkomuusikko.)

Kirkkomuskarin ajankohtaispäivien kouluttajia pidetään innostavina. Eräs vastaaja pitää hyvänä Kirkkomuskari-koulutusta, jossa kouluttaja tuli seurakuntaan paikan päälle kouluttamaan.

Vastaajat kokevat saaneensa koulutuksista myös vertaistukea. Koulutuksissa on ollut kivaa kuulla muiden vastaavasta työstä. Kollegoiden tapaaminen ja yhteisen tekemisen meininki on erään vastaajan mukaan ollut parasta koulutuksissa.

”Koulutuksista saa aina jotain pieniä kivoja ideoita omiin muskareihin ja kirkkoihin. Näkee ihmisiä, jotka ovat samoista asioista kiinnostuneita, jaetaan kokemuksia.” (Lastenohjaaja.)

”Itselleni Kirkkomuskari-koulutusten tärkeintä antia on yhteinen ideoiden ja kokemusten jakaminen ja uudet ideat kirkkovuoteen sekä perhejumalanpalveluksiin.” (Kirkkomuusikko.)

”Jakaminen on aina tärkeää ja antoisaa. Vinkkejä, kuinka muissa seurakunnissa toimitaan.” (Lastenohjaaja.)

Koulutuksiin kaivataan vielä enemmän mukaan otettavaa materiaalia ja kirjallisia vinkkejä, sillä koulutuksessa läpikäydyt asiat unohtuvat helposti. Eräs varhaiskasvatuksen ohjaaja toivoo koulutuksissa olevan vielä perusteellisempaa tietoa varhaisiän musiikkikasvatuksen pedagogiikasta. Kirkkomuusikkona toimiva vastaaja puolestaan kaipaa koko kirkkomuskarin konseptiin jotain koossapitävää, todella vahvaa ja selkeää pedagogista ideaa, punaista lankaa ja henkeä, josta tunnistaa helposti, että kyseessä on Kirkkomuskari-pedagogiikka. Tällaisen ydinfilosofian näkyväksi tekeminen voisi vastaajan mukaan auttaa siinä, että ”kirkkomuskari” terminä takaisi sisällöllisen vastavuuden missä vain kenen tahansa järjestämänä.

Vastauksista nousee konkreettisempia toiveita koulutuksiin muun muassa Kirkkomuskari-kirjoihin ja uuteen Lasten virsikirjaan liittyvät koulutukset. Koulutuksiin kaivataan myös vinkkejä, miten isoa ryhmää tulisi huomioida kirkkomuskarihetkessä ja kuinka pieniä lapsia voisi huomioida yhä enemmän toiminnassa. Eräs vastaaja on pitänyt ongelmana sitä, että kun koulutuksissa harjoitellaan aikuisten kanssa, niin lasten kanssa asiat harvoin menevät samalla tavalla. Vastaaja kaipaa vielä enemmän konkretiaa lasten kanssa työskentelyyn.

"Parhaimmat koulutukset ovat olleet sellaisia, joissa on laulettu, soitettu ja leikitty niin paljon kuin mahdollista. Joskus olen kaivannut sellaisia koulutuksia, joissa pidettäisiin kirkkomuskari alusta loppuun eikä vain laulettaisi erillisiä lauluja." (Kirkkomuusikko.)

"Koulutuksessa käytiin kirkkomuskarikirjojen lauluja läpi ja niihin sai toimintavinkkejä. Koulutus oli vain puolen päivän mittainen, niin jäi aika suppeaksi." (Varhaiskasvatuksen ohjaaja.)

"Koulutukset olivat hyviä, mutta harvemmin otan käyttöön ideoita niistä." (Varhaisiän musiikinopettaja.)

"Oli hyvä tutustua kirkkomuskari-materiaaliin, mutta en tarvinnut materiaalia suomeksi vaan ruotsiksi. Seurasimme myös kirkkomuskareita ja kokeilimme niiden pitämistä. Sellaiset koulutukset ovat ainakin hyvät musiikkiopintojen aikana. Jos alkaa kertyä kokemusta niistä musiikkipedagogina, soveltaminen sujuu ehkä jo." (Kirkkomuusikko.)

"Haluaisin osallistua enemmän, sillä koulutuksissa oppii aina uutta." (Varhaisiän musiikinopettaja.)

Vastaajat, jotka eivät ole osallistuneet Kirkkomuskari-koulutukseen, sanovat syyksi, ettei siihen ole ollut mahdollisuutta, työnantaja ei ole niitä tarjonnut tai ajankohta on ollut huono. Yksi vastaaja kertoo olleensa seurakunnan työssä vasta alle vuoden, joten hän ei ole ehtinyt vielä koulutuksiin. Eräs varhaisiän musiikinopettajana toimiva vastaaja toteaa, ettei hänen tietojensa mukaan ole järjestetty koulutuksia sinä aikana, kun hän on toiminut muskariohjaajana, tai häntä ei ole koulutuksista tiedotettu. Kuitenkin hän mainitsee, että seurakunnan lastenohjaajia on käynyt näissä koulutuksissa. Myös toinen vastaaja sanoo, ettei ole tiennyt sellaisia koulutuksia järjestettävän.

Vastaajat kertovat valinneensa muita koulutuksia, jotka palvelevat heidän työnsä keskeisempiä kehitysalueita, ja näin ollen työnantajan tarjoamat koulutusresurssit on käytetty niihin. Vastaajat kirjoittavat:

"Kiinnostaisi kyllä osallistua, mutta mahdollisuudet osallistua eri koulutuksiin vuosittain vaihtelevat ja teen monia eri työmuotoja työviikkoni aikana, jolloin koulutus haaveita ja toiveita on paljon erilaisia." (Lastenohjaaja.)

"Meillä pääsee pääsääntöisesti yhteen koulutukseen per vuosi ja olen kokenut, että minulla on ollut tarvetta toisenlaiselle koulutukselle. Ajankohtaispäivät ovat olleet antoisat ja ehkä sillä en ole kaivannut erityisesti varsinaisia Kirkkomuskari-koulutuksia." (Varhaisiän musiikinopettaja.)

”Olisi kiva osallistua useammin, mutta aikataulut eivät ole antaneet myöden.” (Kirkkomuusikko.)

Yksi vastaaja kertoo koulutusten aiheiden olevan sellaisia, mistä hänellä on jo tieto. Toisella vastaajalla aika on mennyt muihin opintoihin. Kolmas vastaaja toteaa, ettei ole ollut innokas osallistumaan. Neljännen mielestä oman työalan kanttori opastaa paremmin musiikin saloihin.

Kysymys 15

Kysymyksessä numero 15 kysyttiin, onko vastaaja osallistunut Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville. Ajankohtaispäiville on osallistunut kerran 8 vastaajaa (16 %), 2–3 kertaa 8 vastaajaa (16 %), 4–5 kertaa 1 vastaaja (2 %) ja useammin kuin 5 kertaa 3 vastaajaa (6 %). 31 vastaajaa (61 %) ei ole osallistunut Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville.

Kysymys 16

Kysymyksessä numero 16 vastaaja sai vapaamuotoisesti kirjoittaa kokemuksiaan Kirkkomuskarin ajankohtaispäivistä, joille on osallistunut: mitä ajankohtaispäivät ovat antaneet ja mitä vastaaja on jäänyt niiltä vielä kaipaamaan. Vastaaja voi kertoa myös syyn, mikäli ei ole osallistunut Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville.

Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville osallistuneet kertovat päivien olleen aina monipuolisia. Vastaajat pitävät tärkeänä tavata kollegoja ja muita kirkkomuskareiden ohjaajia, tehdä ajankohtaispäivillä heidän kanssaan yhteisiä projekteja sekä osallistua kirkkohetkiin. Kuulumisten vaihtaminen, ideoiden jakaminen ja vertaistuki tulee esiin useassa vastauksessa. Eräs vastaaja kertoo, että ajankohtaispäivillä näkee sen järjestäjäpaikkakunnan todellisuuden, millaisissa tiloissa ja millaisilla välineillä kyseisellä paikalla varhaisiän musiikkikasvatusta toteutetaan. Vastaajat kokevat saavansa ajankohtaispäiviltä myös uusia ideoita ja rohkaisua työhönsä, aivan kuten Kirkkomuskari-koulutussistakin (ks. Kysymys 14). Yksi vastaaja kertoo ajankohtaispäivien parasta antia olevan uusien ideoiden saaminen alan ammattilaisilta ja kirkkomuskarien vetäjiltä eri puolelta Suomea.

”Olen osallistunut niistä jokaiseen ja jokaisella kerralla on ollut jotain kotiin vietävää. Olen pitänyt muskareita 17 vuotta yksin (tänä syksynä sain työparin) ja erityisesti vertaistuki on ollut minulle tärkeää. Hyviä juttuja ovat olleet, kun pääsee itse musisoimaan uuden soittimen kera (esim. ensimmäisessä oli juurikin ukulele, josta sain kipinän). Parhaita ovat myös

kollegoiden demot eli näytetään, mitä tekevät omassa työssään.” (Varhaisiän musiikin-opettaja.)

”Kouvolan Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät olivat tosi antoisat. Tuli tunne, että olemme tehneet oikein ja uusia ideoita saimme myös työhömmme.” (Lastenohjaaja.)

”Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät ovat olleet minulle lepohetkiä, jossa tärkeintä on tuttu-jen kollegoiden näkeminen ja yhteinen jakaminen. Se, että muut ymmärtävät arkeni haasteita. Itse musiikkialan ihmisenä kaipaen joskus syvempää paneutumista musiikin didaktiikkaan tai muuten pedagogisiin kysymyksiin.” (Kirkkomuusikko.)

Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviltä jäädään kaipaamaan vielä ohjausta säestyssoittimien käyttöön lasten kanssa. Työpajoihin ja kanaviin eräs vastaaja toivoo enemmän valinnanvaraa sekä erikseen ryhmiä muskaria pidempään ohjanneille tai musiikkia enemmän harrastaneille. Ajankohtaispäiville halutaan myös enemmän vinkkejä muskarin haastaviin tilanteisiin ja ryhmiin, joissa osallistujat ovat hyvin eri ikäisiä.

Aiemmin Kirkkomuskaripäivät ovat olleet jotenkin sisäänpäin lämpiäviä, mutta viime syksyn Kirkkomuskaripäivät 2023 olivat tosi hienot, todellinen käytännön ideoiden jako toteutui. Muskarimessu oli tosin ihan hirveä. Ihan hävetti sinne kutsuttujen perheiden ja päiväkotien puolesta. Lisää vaan vielä eri ihmisten käytännön ideoita omiin ja muiden lauluihin, leikkejä ja erilaisia toteutuksia niihin. (Lastenohjaaja.)

Mukavat päivät. Hyviä vinkkejä uusista lauluista ja toimintaideoista niihin. Toisaalta sisältö jäi osittain pintapuoliseksi ja osa koulutuksen osioista vaikutti heikosti valmistelluilta. (Lastenohjaaja.)

Vastaajista enemmistö ei ole koskaan osallistunut Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville. Syiksi kerrotaan, ettei ole ollut mahdollisuutta, ei ole päässyt tai työnantaja ei ole niitä tarjonnut koulutukseksi. Moni vastaaja huomauttaa, ettei ole koskaan edes kuullut tällaisista päivistä. Tieto ajankohtaispäivien ajankohdasta ja paikasta on myös jäänyt saavuttamatta joitakin vastaajia. Ajankohtaispäivien sijainti mainitaan useassa vastauksessa esteeksi, ja ajankohtaispäiviä toivotaankin järjestettäväksi omalla paikkakunnalla. Joillekin vastaajille ajankohtaispäivien ajankohta ei ole sopinut tai on ollut muita työkiireitä.

Seurakuntien koulutusbudjetti määrää myös sen, kuinka moneen koulutukseen kukin työntekijä vuosittain pääsee, ja monella vastaajalla kirkkomuskarikoulutus ei ole tärkein koulutusaihe. Koulutusrahat on käytetty muihin koulutuksiin. Eräs kanttori kertoo, että heidän seurakuntansa varhaiskasvatuksen työntekijät tuovat Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviltä terveisiä. Toinen kanttori kertoo:

Minulla on tällä hetkellä laaja työnkuva, enkä yleisesti osallistu eri alojen teemapäiville. Seuraan mitä muualla tapahtuu ja järjestän toimintaa perheiden toiveiden mukaan soveltaen. (Kirkkomuusikko.)

Kysymys 17

Kysymyksessä numero 17 kysyttiin, onko vastaaja osallistunut muuhun seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen liittyvään täydennyskoulutukseen kuin Kirkkomuskarikoulutus tai Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät. 18 vastaajaa (35 %) vastasi ”Kyllä” ja 33 vastaajaa (65 %) vastasi ”En”.

Kysymys 18

Kysymys numero 18 oli tarkoitettu heille, jotka vastasivat edelliseen kysymykseen ”Kyllä”. Vastaaja sai vapaamuotoisesti tarkentaa, mihin koulutukseen tai koulutuksiin hän on osallistunut, mitä koulutukset ovat hänelle antaneet ja mitä hän jäi vielä kaipaamaan. Tähän kysymykseen tuli 21 vastausta, vaikka edellisen kohdan ”Kyllä”-vastauksia tuli vain 18.

Muutamat vastaajat kertovat käyneensä monia koulutuksia vuosien varrella. Useat vastaajat mainitsivat osallistuneensa Lasten virsi -koulutuksiin sekä edellisen että nykyisen Lasten virren osalta. Koulutuksista on käytetty myös nimiä ”Laula ja leiki uusi lasten virsi” sekä ”Soita ja laula lasten virsi”. ”Kiva perhemessu” -koulutukseen eräs vastaaja kertoo osallistuneensa yhdessä kahden seurakuntansa papin kanssa, ja tästä koulutuksesta oli alkanut antoisa taival perhemessun kehittämiseen ja uudistamiseen.

Vastaajien käymistä koulutuksista mainitaan myös ”Musiikki on rytmikkaa” ja ”Seurakunnan musiikkikasvatuksen kokonaisuudet”, ”Varhaisiän musiikkikoulutus” ja ”Musiikkipolulla”. ”Vauvat seurakuntalaisina” -kurssin kerrotaan antaneen tukea myös vauvamuskarityöhön. Eräs kirkkomuusikko sanoo Cantor II -kurssin sisältäneen vähän alle kouluikäisten musiikkikasvatusta.

Vastaajat kertovat myös osallistuneensa omissa seurakunnissa koko varhaiskasvatuksen väelle järjestettyihin koulutuksiin tai oman hiippakunnan järjestämiin koulutuksiin. Eräs vastaaja sanoo työnantajansa järjestäneen useita täydennyskoulutuksia koko työyhteisölle musiikkikasvatuksen kehittämiseen ja tukemiseen. Vastaaja (lastenohjaaja) on kokenut tarpeelliseksi erityisesti äänenkäytön koulutukset, koska sellaisia ei ole juuri omissa opinnoissa ollut. Sama vastaaja kirjoittaa:

"Ihmiset, joilla on alan koulutus ja jotka tekevät käytännön työtä omissa ryhmissä ovat erittäin hyviä kouluttajia, koska näkevät hyvin sen, mikä on oleellista. Toisaalta taas joskus jossain koulutuksessa on näkynyt se, että luennoitsijalla/ohjaajalla ei ole kasvatustieteen osaamista, esimerkiksi kuvien käyttö tai tukiviittomat, jotka meille ovat osa perusammattiosaamista ovat toiselle uusi asia." (Lastenohjaaja.)

Varhaisiän musiikkikasvatuksen koulutuksia on käyty myös esimerkiksi kesäyliopistoissa ja avoimissa yliopistoissa. Esimerkkinä mainitaan Soili Perkiön ohjaama varhaisiän musiikkikasvatuksen avoimen yliopiston kurssi, jota vastaaja kuvailee sanalla "huippu". Hän kertoo saaneensa koulutuksesta tarvitsemaansa hyvää teoriapohjaa sekä valtavasti käytännön vinkkejä. Koulutuksessa oli hänen mukaansa todella osaavat kouluttajat ja monipuolisesti eri näkökulmista luentoja ja työpaikkoja. Toinen vastaaja mainitsee myös käyneensä avoimen yliopiston kurssin, jossa oli kouluttajia ympäri maailmaa. Tämän kurssin opit ovat vastaajalla edelleen käytössä.

Eräs vastaaja kertoo käyneensä laulupiirtämisen kurssin, josta hän on saanut virikkeitä kaikenikäisten kanssa toimimiseen. Toinen vastaaja on osallistunut ruotsinkieliseen Virsimuskari-koulutukseen tanskalaisen mallin mukaan, jossa musiikkielementit olivat kuitenkin tuttuja muusta musiikkikasvatuksesta.

Vastaajat kertovat saaneensa koulutuksista kivoja ja käyttökelpoisia ideoita ja työkaluja työhönsä sovellettavaksi sekä rohkeutta kokeilla uutta. Useimmiten koulutuksissa on opittu uusia lauluja sekä saatu ajatuksia siitä, miten muissa seurakunnissa toimitaan. Koulutuksissa on koettu ajoittain kiireen tuntua, kun kaikki suunnitelmassa olevat asiat on pitänyt ehtiä käydä läpi.

Eräs vastaaja on jäänyt kaipaamaan vielä koulutusta siitä, kuinka musiikkihetkiä toteutetaan pienille vauvoille.

Kysymys 19

Kysymyksessä numero 19 kysyttiin, onko vastaaja kiinnostunut osallistumaan Kirkkomuskari-koulutukseen, Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville tai johonkin muuhun seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen liittyvään täydennyskoulutukseen. Kirkkomuskari-koulutukseen on kiinnostunut osallistumaan 31 vastaajaa, Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville 29 vastaajaa ja johonkin muuhun seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen liittyvään täydennyskoulutukseen 37 vastaajaa. 2 vastaajaa ei ole kiinnostunut mistään näistä täydennyskoulutuksista. 7 vastaajaa vastasi haluavansa osallistua, mutta hänellä ei ole siihen mahdollisuutta.

Kysymys 20

Kysymyksessä numero 20 vastaaja voi vapaamuotoisesti perustella tai täydentää edelliseen kohtaan numero 19 antamaansa vastausta.

Useissa vastauksissa kerrotaan Kirkkomuskari-koulutusten ja ajankohtaispäivien olevan aina antoisia ja tärkeitä tapahtumia. Koulutuksista kerrotaan jäävän aina jotain takataskuun ja ne antavat uutta intoa työhön. Vastaajat kaipaavat koulutuksilta uusia, innostavia ideoita ja virikkeitä, varmuutta omaan toimintaan sekä uusia lauluja, joita voivat hyödyntää toiminnassaan. He ovat innostuneita erityisesti monipuolisista koulutuksista, joista saa uutta pontta muskareihin. Pääsääntöisesti vastaajat ovat kiinnostuneet koulutuksista resurssien ja mahdollisuuksien mukaan.

Vastaajat kertovat ajatuksiaan koulutustoiveistaan:

”Jumalanpalvelus lapsen silmin voisi olla sellainen koulutuksen aihe, johon tulisin oikein mielelläni.” (Kirkkomuusikko.)

”Lastenmusiikin sävellyskoulutus, muusta on kokemusta.” (Kirkkomuusikko.)

”Kirkkopyhien /-vuoden hyödyntämiseen, kirkkovuoden värien hyödyntämiseen musiikkikasvatuksessa jne.” (Varhaisiän musiikinopettaja.)

”Laulupiirtämisen tapaista koulutusta.” (Lastenohjaaja.)

”Jos koulutus osuu johonkin, missä koen vajetta, niin toki olen kiinnostunut. Esim. draamalliset asiat ovat itselläni vähemmällä, kuten vaikka nukke- tai varjoteatteri muskarissa,

tai improteatteri. Myöskään tanssillisissa asioissa en ole vahvoilla. Ja pienissä askarteluvinkeissä voisin terävöityä. Näin 50+ ikäisenä kiinnostaisi myös oma hyvinvointi, työkyvyn ylläpito, latautuminen. Ja liian vähiin jää se, että pääsee ITSE nauttimaan ja kehittymään musiikillisesti. Minä teen muille, kuten kaikki opet ja ohjaajat. Pitää olla paljon annettavaa ja läsnä hetkessä. Tälle vastapainoa.” (Varhaisiän musiikinopettaja.)

”Minulla on pitkä asiakkuussuhde kirkollisiin kouluttajiin, olen käynyt niin musiikkikasvatuksen kuin kirkkomusiikkiin ylipäättään liittyvillä kursseilla ihan tosi paljon. Viimeisimmän käymäni koulutuksen jälkeen totesin, että ehkä en enää näistä saa mitään uutta. Kun koulutusmäärärahat ovat nykyisin niin rajalliset, oma työnkuva laajempi kuin aiemmin ja varhaisiän musiikkikasvatusta enää vain pieni siivu, on seuraavaksi varmaan suunnattava opinjano johonkin toiseen. Mutta ajankohtaispäivät tuntuvat tässä kohtaa mielekkäältä tavalta säilyttää jokin säie varhaisiän musiikkikasvatuksen kirkolliseen kenttään.” (Kirkkomuusikko; kiinnostuksena Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät.)

”Kouluttautuisin mielelläni enemmänkin, mutta yksi koulutus per vuosi rajaa aina vähän vaihtoehtoja. Tarkkaan mietin, minne olisi hyvä mennä. Mitkä ovat omat, tiimin ja seurakunnan tarpeet minun kehittämisesäni.” (Varhaisiän musiikinopettaja.)

Useassa vastauksessa tuodaan esiin kiinnostus koulutukseen paikasta ja ajankohdasta riippuen. Eräs vastaaja kertoo olevansa kiinnostunut koulutuksista, mikäli ne järjestettäisiin omalla kotipaikkakunnalla yhdessä lähiseurakuntien kanssa. Toinen vastaaja toteaa, ettei kovin mielellään jätä lasten ja perheiden toimintaa tauolle oman koulutuksensa ajaksi.

Vastausten perusteella lastenohjaajat kaipaavat uusia ideoita ja musiikillisia virikkeitä enemmän kuin muut ammattiryhmät. Heidän vastauksistaan nousee esiin ihan tavanomaiset tarpeet uusien laulujen ja niihin liittyvien työtapojen oppiminen. Myös varhaisiän musiikinopettajat pääsääntöisesti kertovat saavansa koulutuksista uutta intoa työhönsä. Yksi varhaisiän musiikinopettaja sanoo olleensa tähän saakka Kirkkomuskarikirjojen ja äänitteiden varassa ja osallistuvansa siksi mielellään seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen koulutukseen. Kanttoreilla puolestaan koulutustarpeen kohde ei niinkään kohdistu kirkkomuskaritoimintaan. Yksi kanttori toteaa lastenohjaajien tuovan tietoa koulutuksen annista. Toinen kanttori pohtii:

”En osaa sanoa tarkemmin. Työni on niin monipuolista, että varhaisiän musiikkikasvatus on vain yksi osa, joten ilman lisäkoulutuksiakin on hyvin pärjännyt. Ja on paljon omassakin kirjahyllyssä uutta materiaalia, joka innostaa.” (Kirkkomuusikko.)

Kaksi vastaajaa ei ole kiinnostunut mistään koulutuksesta. Toinen heistä (varhaiskasvatuksen ohjaaja) kertoo seurakunnan muiden työntekijöiden olevan enemmän aiheen äärellä. Toinen (varhaisiän musiikinopettaja) puolestaan toteaa hänellä olevan virkavuosia jo niin paljon takana, ettei

koe koulutuksia tarpeellisiksi. Hän kertoo saavansa ideoita ja varioida Kirkkomuskari-materiaalia, Lasten virsikirjaa ja muista julkaisuja ilman koulutusta.

Seitsemän vastaajaa vastasi haluavansa osallistua koulutuksiin, mutta heillä ei ole siihen mahdollisuutta. Eräs kertoo syyksi olevansa opintovapaalla. Toinen perustelee vastaustaan seurakunnan budjetilla: koulutustarpeet riippuvat kokonaisuudesta ja käytössä olevasta rahasta. Yksi toteaa muiden alueiden kuin kirkkomuskarin olevan keskeisempiä kehitysalueita hänen työssään. Koulutusten kaukaista sijaintia tai huonoa ajankohtaa pidetään myös esteenä koulutukseen osallistumiselle. Eräs vastaaja kertoo, ettei työnantaja suhtaudu suopeasti muualla käytäviin koulutuksiin, vaan kouluttaja halutaan omaan seurakuntaan, jotta moni lastenohjaaja saa silloin saman annin.

Kysymys 21

Kysymyksessä numero 21 vastaaja sai vapaamuotoisesti kirjoittaa, minkälaisesta seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen liittyvästä täydennyskoulutuksesta hän on kiinnostunut.

Vastauksissa mainitaan hyvin monenlaisia toiveita, joista moni toistuu useammassa vastauksessa:

- Perheryhmiin painottuva koulutus
- Vauvaikäisten musiikkitoimintaan liittyvä koulutus
- 0–2-vuotiaiden toimintaan liittyvä koulutus
- 5–8-vuotiaiden lasten toimintaan liittyvä koulutus
- Isompien lasten ohjaamiseen liittyvä koulutus
- Alle kouluikäisten kirkkomuskarimateriaalia ja uusia virsiä
- Muskarikuorokoulutus
- Lapsikuorokoulutus
- Odottavien äitien ”masumuskariin” liittyvä koulutus
- Musiikkikoulutus myös ei-musikaalisille ohjaajille
- Vaativampi koulutus perusteet hallitseville
- Laaja kirkkomuskarin perusteet -tyyppinen koulutus, josta olisi mahdollisuus saada perustason valmiudet ja ikään kuin pätevyys kirkkomuskarien vetämiseen
- Musiikkikasvatuksen teoriapohjan vahvistus
- Toiminnallinen kirkkomuskarikoulutus

- Pienten lasten omaan soittamiseen liittyvä koulutus
- Lasten urkumuskari -koulutus
- Kantelemuskari-koulutus
- Vauvavirsilaulu-koulutus
- Muskarikirkko-koulutus lapsen osallisuuden ja kokemuksellisuuden tukemisen näkökulmasta
- Kirkkomuskarin kehittäminen
- Musiikkimaalaus-koulutus
- Musiikkiliikunta-koulutus
- Omat soittotunnit
- Omat laulutunnit
- Helppojen soitinten koulutus muskarin säästystä ajatellen (ukulele, kantele)
- Koulutus uusien laulujen oppimiseksi ja toteutusideoiden saamiseksi
- Konkreettisia laulujen ja lorujen toteuttamistapoja
- Koulutus helposti musiikin avulla toteutettaviin asioihin
- Koulutus eri välineiden käytöstä musiikin kanssa (sateenvarjot, kankaat...)
- Nepsy-oireiden huomioiminen ryhmän lapsissa ja aikuisissa sekä työkavereissa; nepsy-lasten musiikkikasvatus -koulutus
- Varhaisiän musiikkikasvatuksen yhdistäminen tukiviittomiin ja liikkeeseen
- Raamatunkertomusten käyttö varhaisiän musiikkikasvatuksessa
- Lastenmusiikin sävellyskoulutus
- Koulutusviikonloppu täynnä ideoita ja inspiraatiota
- Yhden päivän koulutus lähialueella / omassa rovastikunnassa
- Miten yhdistää perinteistä muskarimateriaalia ja hengellistä materiaalia toimiviksi kokonaisuuksiksi muskarivuoden aikana
- Toiminnallista, prosessimaista työskentelyä hengellisten laulujen äärellä
- Yhteistyötä varhaisiän musiikinopettajien ja koulutustahojen kanssa ammattimuusikkouden tasolla
- Kaikenlainen koulutus

Vastaajilla on koulutustoiveita valtava määrä. Tämä kertonee siitä, että kirkkomuskarityötä tekevillä on intoa ja halua kouluttautua omasta koulutustaustastaan ja valmiuksistaan riippumatta. Ne, joilla

on vähemmän musiikillisia valmiuksia ja kokemusta muskarityöstä, toivottavat tervetulleiksi kaikenlaiset uudet ideat. Pitempään työtä tehneet ja laajan musiikkikoulutuksen käyneet toivovat koulutukselta vaativampia haasteita.

Kaikki eivät kuitenkaan kaipaa erityistä koulutusta seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen saralla. Yksi kirkkomuusikko kirjoittaa: *”En oikein tiedä. Haluaisin itse kouluttaa.”* Toinen kirkkomuusikko toteaa: *”Olen tavallaan kouluttanut itseni musiikin ähkytilaan, joten nautin nyt vain enää pienistä ideoista.”*

Kysymys 22

Viimeiseen kysymykseen vastaajat saivat halutessaan antaa palautetta kyselytutkimuksesta. Tähän valinnaiseen kohtaan vastasi 16 vastaajaa. Vastaajat pitivät kyselytutkimuksen aihetta tärkeänä ja mielenkiintoisena. Kysymyksiä pidetään hyvin laadittuina. Yksi vastaaja ehdottaa vielä haastatteluja tarkentamaan vastauksia. Opinnäytetyön ja tutkimuksen tuloksia jäädään odottamaan innolla.

Kaikista kyselytutkimuksen vastauksista käy ilmi, että vastaajat kokevat aiheen tärkeänä, sillä vastauksiin paneuduttiin huolellisesti. Runsas vastaajien määrä antaa todella kattavan otannan seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatuksesta, joka vastausten perusteella kuitenkin on varsin kirjavasti toteutettu työmuoto. Seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatusta toteutetaan jokaisessa seurakunnassa hiukan omalla tavallaan niin ryhmien määrän ja laadun kuin ohjaajien ammatin ja koulutustaustankin suhteen. Tämän työalan kirjoon voidaan laskea käytännössä kaikki seurakunnissa tapahtuvat musiikkitoiminta alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä parissa.

4.2 Kyselytutkimus Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville osallistuneille

Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät järjestettiin Kouvolassa 5.-6.10.2023. Ajankohtaispäivien kohdeyryhmänä olivat kanttorit, lastenohjaajat, papit, varhaiskasvatuksen ohjaajat sekä muut kirkon työntekijät. (STEP-koulutus 2023a.) Ohjelman sisältönä olivat 0–3-vuotiaiden perheryhmät ja vuorovaihtus, rytmiä ja liikettä 6–8-vuotiaille sekä kanavatyöskentelyissä vauvamuskaria paikallisin maus-

tein ja taideintegraatio perheryhmissä. Ajankohtaispäivillä jaettiin myös toiminnallisia ideoita muskariryhmistä, lasten kirkon kuulumisia sekä toteutettiin yhdessä muskarikirkko uuden Lasten virsikirjan lauluja käyttäen. (Sama; STEP-koulutus 2023c.)

Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville osallistui noin 65 henkilöä osallistujamäärän hieman vaihdella päivien aikana (Jännti 2024b). Laatamani kyselytutkimus jaettiin osallistujille ajankohtaispäivien järjestäjien toimesta. Kyselytutkimukseen vastasi 20 henkilöä. Kyselytutkimuksen kysymykset löytyvät liitteestä 2.

Kysymys 1

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin vastaajien työtehtävää seurakunnassa. 15 vastaajaa työskentelee lastenohjaajana, kolme vastaajaa kanttorina, yksi vastaaja varhaiskasvatuksen ohjaajana, yksi musiikkileikkikoulun opettajana yksi muussa työtehtävässä, johon hän kirjoitti tarkennukseksi ”Musiikkileikkikoulun opettaja”; sama vastaaja vastasi toimivansa myös lastenohjaajana. Vastaajista yksikään ei työskentele pappina eikä yksikään vastannut kohtaan ”en työskentele seurakunnassa”.

Kysymys 2

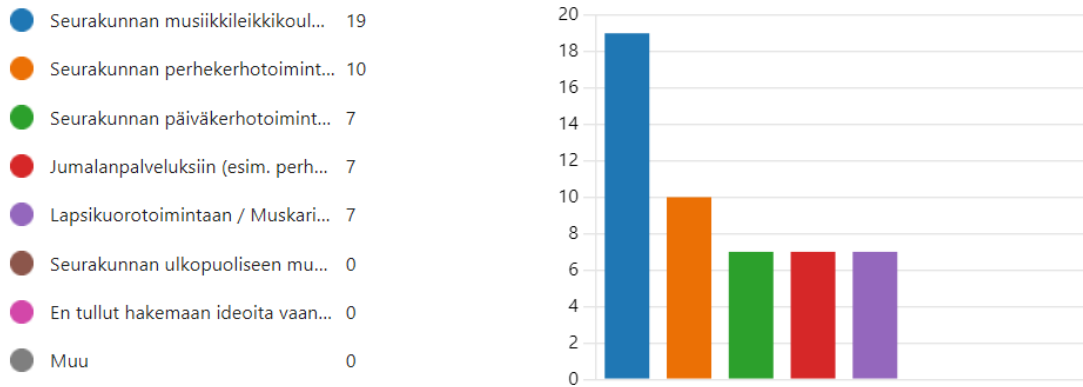
Toisessa kysymyksessä kysyttiin, kuuluuko vastaajan työtehtäviin kirkkomuskaritoiminnan ohjausta. 19 vastaajaa vastasi ”kyllä” ja yksi vastaaja ”ei”.

Kysymys 3

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin vastaajan koulutustaustaa. 13:lla vastaajista on lastenohjaajan tai lapsi- ja perhetyön perustutkinto. Näistä 13 vastaajasta viidellä on lastenohjaajan koulutuksen lisäksi jokin muu koulutus: kahdella musiikkipedagogin, kahdella lastentarhanopettajan ja yhdellä kanttorin koulutus. Tämän kanttorin koulutuksen omaavan vastaajan lisäksi musiikin maisterin (kirkkomusiikki) koulutus on kolmella muulla vastaajalla, ja näistä kahdella on lisäksi musiikkipedagogin koulutus. Musiikkileikkikoulunopettajan / musiikkipedagogin (amk) koulutus on yhdellä vastaajalla. Kahdella vastaajalla on kirkon nuorisotyönohjaajan koulutus, joista toisella lisäksi sosionomin (amk) ja kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajan koulutus. Yhdellä vastaajalla on päivähoitajan koulutus.

Kysymys 4

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin, mihin vastaajat tulivat hakemaan uusia ideoita Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviltä.

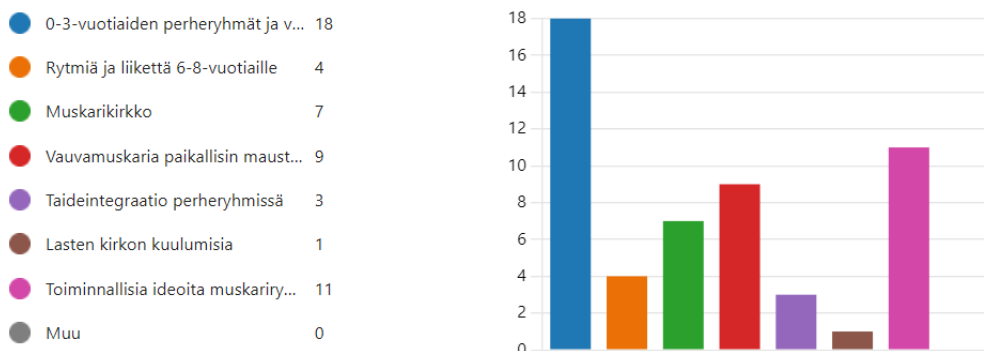

KUVIO 9. Vastaukset kyselytutkimuksen kysymykseen 4. Mihin tulit hakemaan uusia ideoita Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviltä?

Ideota tuli hakemaan seurakunnan musiikkileikkikoulutoimintaan (kirkkomuskarit) 19 vastaajaa, seurakunnan perhekerhotoimintaan 10 vastaajaa, seurakunnan päiväkerhotoimintaan 7 vastaajaa, jumalanpalveluksiin (esimerkiksi perhekirkot ja muskarimessut) 7 vastaajaa ja lapsikuoro- tai muskarikuorotoimintaan 7 vastaajaa. Muihin vaihtoehtoihin (ks. liite 2) ei tullut yhtään vastausta.

Kysymys 5

Viidennessä kysymyksessä kysyttiin, mikä näissä Kirkkomuskarin ajankohtaispäivissä kiinnostaa vastaajaa eniten. Vastaaja sai valita enintään kolme vaihtoehtoa.

KUVIO 10. Vastaukset kyselytutkimuksen kysymykseen 5. Mikä näissä ajankohtaispäivissä kiinnostaa sinua eniten.

Eniten kiinnostusta herätti ”0–3-vuotiaiden perheryhmät ja vuorovaikutus” (18 vastausta). Toiseksi eniten kiinnosti ”Toiminnallisia ideoita muskariryhmistä ympäri Suomen” (11 vastausta). Kolmanneksi eniten kiinnosti ”Vauvamuskaria paikallisin maustein” (9 vastausta). Neljänneksi eniten kiinnosti ”Muskarikirkko” (7 vastausta). Muutamia vastauksia keräsivät myös muut vaihtoehdot ”Rytmiä ja liikettä 6–8-vuotiaille” (4 vastausta), ”Taideintegraatio perheryhmissä” (3 vastausta) ja ”Lasten kirkon kuulumisia” (1 vastaus).

Kysymys 6

Kuudenteen kysymykseen vastaaja sai halutessaan kertoa vapaamuotoisesti muita odotuksiaan Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville. 11 vastaajaa vastasi tähän kohtaan. Useat vastaajat odottivat ajankohtaispäiviltä innostusta, uusia toiminnallisia ideoita ja vinkkejä, uusia lauluja, paljon materiaalia ja evästä mukaan. Ajankohtaispäiviltä odotettiin myös omaa uudistumista ja omien näkemysten päivittämistä. Kahden vastaajan odotukset kohdistuivat erityisesti vauvamuskareiden ja alle 3-vuotiaiden perheryhmien ohjaukseen ja ohjelmaan. Useista vastauksista nousi kollegoiden ja ystävien tapaamisten ja heidän kanssaan keskustelemisen suuri merkitys. Yksi vastaaja mainitsi myös ajankohtaispäivillä virkistymisen.

Kysymys 7

Seitsemännessä kysymyksessä kysyttiin, kuinka hyvin Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät vastasivat vastaajien odotuksia. Vastaukseksi annettiin 1–5 tähteä. Kaksi vastaajaa antoi 3 tähteä, yhdeksän vastaajaa 4 tähteä ja niin ikään yhdeksän vastaajaa 5 tähteä. Keskiarvoksi tuli 4.35.

Kysymys 8

Kahdeksannessa kysymyksessä kysyttiin, ovatko vastaajat osallistuneet aiemmin Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville. 9 vastaajaa vastasi ”kyllä” ja 11 vastaajaa ”ei”.

Kysymys 9

Yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin, ovatko vastaajat osallistuneet joskus johonkin muuhun Kirkkomuskari-koulutukseen kuin Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville. 17 vastaajaa vastasi ”kyllä”

ja 3 vastaajaa ”ei”. Vertaillen yksittäisten vastaajien vastauksia kysymyksiin 8 ja 9 käy ilmi henkilöt, jotka eivät ole koskaan osallistuneet Kirkkomuskari-koulutukseen eivät myöskään ole osallistuneet aiemmin Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville, eli nämä ajankohtaispäivät olivat näille kolmelle ensimmäinen kirkkomuskarin täydennyskoulutus.

Kysymys 10

Kymmenenteen kysymykseen vastaaja sai halutessaan esittää toiveita tulevia Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviä varten. Tähän vastasi 10 vastaajaa. Vastauksissa tulee esiin toiveet alle 3-vuotiaiden perheryhmiin liittyvät aiheet, koska näitä on nykyään muskariryhmistä eniten. Toisaalta tulee toive myös aiheiden liittymisestä 3–6-vuotiaiden muskareihin. Konkreettisina toiveina esitetään tanssi- ja liikuntatyöpajoja, laulamista ja leikkimistä, käytännöllisiä ideoita, keskustelua, kehittämistä ja pohtimista. Vastauksissa toivotaan toisaalta vähemmän ryhmätöitä, mutta toisaalta taas enemmän toiminnallista koulutusta ja yhdessä tekemistä luentojen sijaan. Aikaa yhteisen kirkko hetken suunnitteluun toivottiin myös. Osa vastaajista pitää hyvänä kokeneiden ja varhaisiän musiikkikasvatukseen perehtyneiden kouluttajien luentoja ja opetustuokioina, toiset taas kaipaavat osallistujien joukosta löytyvän muskarikonkareita työpajoja vetämään. Kanavatyöskentelyihin toivotaan erillisiä kanavia pidempään muskarityötä tehneille ja vähemmän tehneille. Kaksi vastaajaa toteaa, että nykyistä vastaavat ajankohtaispäivät ovat hyvät. Yksi vastaaja muistuttaa, että luvatussa ohjelmassa on syytä pysyä, sillä koulutuksiin pääsee harvoin ja niitä valitessa täytyy tarkasti miettiä, mikä tukee parhaiten omaa työtä.

Kysymys 11

Kysymykseen numero 11 vastaaja sai halutessaan esittää toiveitaan muista kirkkomuskariin liittyvistä koulutuksista. Tähän vastasi kuusi henkilöä. Toiveissa on laajemmin varhaisiän musiikkikasvatuksen teoriaan ja toteutustapoihin suunnattu koulutus, joka olisi suunnattu musiikin ammattilaisille, musiikkileikkikoulutyöhön kouluttautuneille ja muskareita jo pidempään ohjanneille. Toivomuksissa mainitaan myös vauvamuskareihin, muskarikirkkoihin ja muskarikuoroihin liittyvät koulutukset. Koulutusten toivotaan olevan käytännönläheisiä, joista saa työhön uusia ideoita.

Kysymys 12

Kysymykseen numero 12 vastaaja sai halutessaan antaa muita kommentteja tai terveisiä Kirkkomuskarin ajankohtaispäivien järjestäjille tai kyselytutkimuksen laatijalle. Kysymykseen vastasi 12 henkilöä. Vastauksessa annettiin sekä kiitosta ajankohtaispäivien järjestäjille että myös palautetta asioista, jotka eivät olleet näillä ajankohtaispäivillä vastaajan mielestä onnistuneet. Kyselytutkimuksen vastaukset menivät myös koulutuksen järjestäjille, joten suoraan heille kohdistuneita palautteita ei tässä opinnäytetyössä käsitellä laajemmin. Kiitosta saivat ajankohtaispäivien puitteet ja kouluttajat, uusien laulujen oppiminen sekä yleisesti se, että ajankohtaispäivä ylipäättään järjestetään. Kritiikkiä annettiin ohjelman sisällön vaihtumisesta toiseen ennakkotietoihin verrattuna sekä muskarikirkon järjestelyjen epäonnistumisesta. Kaikenlaiset palautteet ovat varmasti arvokkaita tulevien koulutusten ja ajankohtaispäivien järjestäjille.

Vastausten perusteella Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviä pidetään tärkeänä paikkana kohdata muita samaa työtä tekeviä sekä saada uusia ideoita työhön niin musiikkileikkikouluihin kuin muihinkin seurakunnan lapsi- ja perhetyön kerhoihin ja jumalanpalveluksiin. Erityiseksi musiikkileikkikoulutoiminnan alueeksi vastauksissa nousee vauvojen ja alle 3-vuotiaiden perheryhmät. Tähän lienee syynä osittain se, että näitä ryhmiä on seurakunnissa suhteellisesti enemmän kuin isompien lasten musiikkileikkikouluryhmiä. Toisaalta myös näiden Kirkkomuskarin ajankohtaispäivien ohjelma painottui pienimpien lasten muskariryhmiin, joten senkin vuoksi tämä aihe varmasti tulee vastauksissa niin usein esille.

Vastaajista suurin osa on lastenohjaajia ja vain muutama varsinaisessa musiikkileikkikoulun opettajan tehtävässä. Vastausten perusteella Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviltä tullaan hakemaan ideoita myös muuhun seurakunnan varhaiskasvatustoimintaan kuin musiikkileikkikouluihin, joten sekini selittää suuren lastenohjaajien määrän vastaajissa. Lastenohjaajien suuri määrä vastaajien joukossa vahvistaa myös luvussa 4.1 esitellyssä kyselytutkimuksessa tulleen seikan, että lastenohjaajat kaipaavat enemmän uusia musiikillisia ideoita lasten kanssa musisointiin kuin esimerkiksi varhaisiän musiikinopettajat ja kanttorit. Kyselytutkimuksesta ei käy ilmi, kuinka eri ammattiryhmien edustus jakaantui kaikkien Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville osallistuneista.

4.3 Kyselytutkimus Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutukseen osallistuneille

”Kirkkomuskarin kehittäminen – musiikkia ja kasvua” -koulutus on STEP-koulutuksen järjestämä 5 opintopisteen laajuinen opintokokonaisuus, jonka I jakso järjestettiin 13.-15.3.2024 ja II jakso järjestetään 7.-9.10.2024 STEP-koulutuksen Järvenpään kampuksella. Koulutuksen kohderyhmänä ovat kanttorit, lastenohjaajat, papit, varhaiskasvatuksen ohjaajat ja muut työntekijät, pääasiassa kuitenkin ne, joilla on musiikillinen pohjaosaaminen. (Kirkon tutkimus ja koulutus 2024b.) Koulutus täydentää osaamista musiikillisissa ja pedagogisissa taidoissa eri-ikäisten lasten kanssa toimiessa kirkkovuosi huomioiden. Koulutuksen sisältönä on:

- musiikki kasvun ja varhaisen vuorovaikutuksen tukena
- kirkkomuskarimateriaaleihin tutustuminen
- soittaminen, laulaminen, liikkuminen ja leikkiminen
- kirkkomuskarisuunnitelmien tekeminen ja toteuttaminen moniammatillisessa yhteistyössä
- tutustuminen Piilometsän portti-materiaaliin, kirkkomuskariin ukuleleilla, urkusatuihin katsomuskasvatuksessa ja musiikkiin polulla 0–9-vuotiaiden kanssa
- kuusi lähiopetuspäivää kahdella koulutusjaksolla, kirjallisuutta, orientoiva tehtävä sekä oman seurakunnan musiikin varhaiskasvatuksen toimintaan liittyvä kehittämissuhteellinen (Jäntti 2024d; Kirkon tutkimus ja koulutus 2024b.)

Tavoitteena on, että osallistuja osaa koulutuksen käytyään ohjata seurakunnan kirkkomuskareita, kehittää kirkkomuskaritoimintaa osana muuta seurakunnan musiikkikasvatusta ja jumalanpalveluselämää sekä ottaa huomioon eri-ikäisten lasten musiikilliset tarpeet seurakunnan eri kokoavien toimintojen muodoissa (Jäntti 2024d; Kirkon tutkimus ja koulutus 2024b). Koulutus on myös valinnaisena moduulina kirkon työntekijöille suunnatuissa Musiikin erityiskoulutuksessa (MEK) ja Kasvatuksen erityiskoulutuksessa (KEK), mutta koulutuksen voi käydä yksittäisenäkin moduulina (Kirkon tutkimus ja koulutus 2024b).

Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutuksen ensimmäiselle jaksolle osallistui 16 henkilöä, joille lähti laatimani kyselytutkimus sähköpostitse muutama päivä jakson päättymisen jälkeen (Jäntti 2024c). Kyselytutkimukseen vastasi 4 henkilöä, mikä on varsin pieneltä tuntuva määrä, mutta kuitenkin 25 % osallistuneista. Vastaamisaktiivisuutta saattaa pienentää se, että kyselytutkimus lähetettiin kou-

lutuksen järjestäjien toimesta vasta koulutusjakson jälkeen eikä koulutuksen aikana. Kyselytutkimus oli myös jo kolmas opinnäytetyöhöni liittyvä kyselytutkimus, ja kohderyhmä kaikissa tutkimuksissa on todennäköisesti ollut osittain sama. Tämä saattaa myös pienentää osallistumisaktiivisuutta, mikäli henkilö on jo vastannut aiempiin kyselytutkimuksiini. Kyselytutkimuksen kysymykset ovat liitteessä 3.

Kysymys 1

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin vastaajien koulutustaustaa ja työtehtävää. Kaikki vastaajat ovat lastenohjaajia. Kaksi vastaajaa tarkoittaa toimivansa seurakunnan lapsi- ja perhetyössä päivä- ja perhekerhoissa. Yksi vastaaja kertoo koulutustaustakseen lapsi- ja perhetyön tutkinnon lisäksi artesaanin ja askarteluohjaajan koulutuksen. Muut vastaajat eivät tarkenna koulutustaustaansa, joten oletukseksi jää, että heillä on jokin lastenohjaajan tehtävään kelpoistava koulutus.

Kysymys 2

Toisessa kysymyksessä kysyttiin, millä tavoin kirkkomuskaritoiminta näkyy vastaajien työtehtävissä. Yksi vastaaja kertoo pitävänsä pelkästään muskareita kirkossa ja omissa toimitiloissaan. Toinen vastaaja sanoo pitävänsä muskaria 0–8 kk ikäisille vauvoille yhdessä työparinsa kanssa. Kolmas vastaaja kirjoittaa: *"Käytän paljon kirkkomuskaria työssäni, lauluina, laululeikkeinä, musiikkiliikuntana, hartauksissa ja hiljentymisessä sekä rentoutuksena."* Neljännessä vastauksessa lukee: *"Jokaisessa ryhmässä joka kerta laulamme/soitamme jotain."* Vastauksista päätellen kolmas ja neljäs vastaaja eivät ohjaa varsinaista musiikkileikkikoulutoimintaa seurakunnassa, vaan käyttävät musiikkia ja Kirkkomuskari-materiaalia muuten seurakunnan kerhotoiminnassa.

Kysymys 3

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin, mikä sai vastaajan osallistumaan Kirkkomuskarin kehittämisen -koulutukseen. Yksi vastaaja kertoo aloittaneensa syksyllä 2023 muskareiden pitämisen ilman aiempaa koulutusta, joten kaikki tieto ja oppi tulee hänelle tarpeeseen. Muiden vastauksista ilmenee toiveet kehittää omaa toimintaansa sekä saada työhön uusia ideoita ja lisää monipuolista musiikkikäyttöä. Yhdessä vastauksessa mainitaan toive saada KEK-koulutus suoritettua. Vastauksissa pidetään tätä koulutusta mielenkiintoisena.

Kysymys 4

Neljäs kysymys selvitti, mitkä aiheet Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutuksessa kiinnostavat vastaajia eniten. Kahdessa vastauksessa mainitaan ukulelen soittaminen, sillä säestäminen sekä uudet laulut ja leikit niihin. Yhdessä vastauksessa kiinnostavana pidetään rytmiikkaa ja liikettä. Kahdessa vastauksessa kerrotaan yleisesti kaikkien aiheiden olevan mielenkiintoisia.

Kysymys 5

Viidennessä kysymyksissä kysyttiin vastaajien odotuksia Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutukselle. Vastaajien odotuksista nousee erityisesti uusien ideoiden saaminen ja niiden jakaminen työyhteisössä. Myös vertaistuki eli muiden samaa työtä tekevien kohtaaminen ja kokemusten jako mainitaan useammassa vastauksessa. Tärkeänä pidetään myös vahvistusta omaan työhön ja työssä kehittymistä. Ainoastaan yhdellä vastaajalla ei ole koulutukselle erityisiä odotuksia.

Kysymys 6

Kuudennessa kysymyksessä kysyttiin, kuinka hyvin Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutuksen 1. jakso vastasi vastaajien odotuksiin. Vastaus tapahtui antamalla 1–5 tähteä. Kaksi vastaajaa antoi neljä tähteä ja toiset kaksi viisi tähteä, joten keskiarvoksi tuli 4.50.

Kysymys 7

Seitsemännessä kysymyksessä selvitettiin, mitä odotuksia vastaajilla on Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutuksen 2. jaksolle 7.-9.10.2024. Yksi vastaaja toivoo enemmän vauvoille ja taaperoillem sopivia työtapoja. Kolme vastaajaa kaipaa edelleen lisää ideoita ja uusia ulottuvuuksia musiikin käyttöön sekä uusia kokemuksia. Kahta vastaajaa kiinnostaa kuulla, mitä toiset osallistujat ovat tehneet kehittämistehtävinään, kuinka ne ovat onnistuneet ja mitä kehitettävää vielä löytyy.

Kysymys 8

Kahdeksannessa kysymyksessä kysyttiin, ovatko vastaajat osallistuneet aiemmin Kirkkomuskarin liittyviin koulutuksiin ja kuinka monta kertaa. Yksi vastaaja kertoo osallistuneensa Kirkkomuskarin 2 ja Kirkkomuskarin 3 -koulutuksiin. Toinen vastaaja on osallistunut kaksi kertaa, kolmas vastaaja 2–

3 kertaa ja yksi vastaaja sanoo osallistuneensa ainoastaan Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville lokakuussa 2023 Kouvolassa.

Kysymys 9

Yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin, millaisia koulutustarpeita vastaajilla on Kirkkomuskariin liittyen ja vastaako Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutus näitä tarpeita. Yksi vastaaja ilmaisee koulutustarpeekseen saada lisää itsevarmuutta ja uusia ideoita. Toinen vastaaja toteaa tyhjästä aloittaneena ottavansa kaiken vastaan. Kaikki vastaajat sanovat koulutuksen vastanneen heidän koulutustarpeisiinsa ja odotuksiinsa. Yksi vastaaja kertoo saaneensa työhönsä uusia ideoita, joita voi soveltaa myös käytännössä. Toinen vastaaja toteaa: *"Tämä oli hyvä koulutus."*

Kysymys 10

Kymmenes kysymys oli vapaaehtoinen ja siinä pystyi antamaan muita kommentteja tai terveisiä koulutuksen järjestäjille tai kyselytutkimuksen laatijalle. Neljästä vastaajasta kolme vastasi tähän kohtaan. Koulutusta pidettiin kivana, ilmapiiriä rentona ja kouluttajia mukavina, rentoina ja innostavina. Yksi vastaaja kertoo odottavansa uutta jaksoa ilolla.

Kyselytutkimuksen vastauksista voi päätellä, että koulutusta pidetään tarpeellisena sekä niiden mielestä, joiden työ sisältää seurakunnan musiikkileikkikoulutoimintaa että niiden mielestä, jotka käyttävät musiikkia muussa lapsi- ja perhetyössä. Vastauksista ilmenee, että Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutukseen on onnistuttu valitsemaan tuoreita aiheita kuten ukulelen käyttö muskari-toiminnassa. Hiljattain muskarityön aloittaneelle vastaajalle tämä koulutus osoittautui vastausten perusteella erityisen tarpeelliseksi, mutta myös muut vastaajat kokevat koulutuksen vastanneen heidän odotuksiaan ja tarpeitaan. Koulutusta pidetään tarpeellisena siitäkin huolimatta, että kaikki vastaajat ovat aiemminkin osallistuneet Kirkkomuskari-koulutuksiin. Koulutuksen jakautuminen kahteen jaksoon sekä niiden välissä oleva kehittämisestä lienee Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutuksen erityisyys verrattuna muihin Kirkkomuskari-koulutuksiin tai Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviin. Koulutusjaksojen välillä oleva kehittämisestä vaikuttaa myös innostavan osallistujia.

Kyselytutkimukseen vastanneet ovat kaikki koulutustaustaltaan ja työtehtäviltään lastenohjaajia. Kyselytutkimuksesta ei käy ilmi, osallistuuko Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutukseen myös

muita ammattiryhmiä kuten kanttoreita ja varhaisiän musiikinopettajia. Näin ollen ei päästä vertailemaan, olivatko koulutukseen mahdollisesti osallistuneiden muiden ammattiryhmien odotukset ja tarpeet koulutusta kohtaan erilaiset kuin lastenohjaajilla.

5 KIRKKOMUSKARIN TÄYDENNYSKOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN

Kyselytutkimusten vastauksista välittyy kirkkomuskareiden ohjaajien kiinnostus täydennyskoulutuksia kohtaan. Täydennyskoulutuksia pidetään tärkeinä, ja kokemukset aiemmista koulutuksista ovat olleet positiivisia. Koulutuksiin osallistuneet ovat kokeneet saaneensa koulutuksista uusia ideoita ja virikkeitä työhönsä sekä rohkeutta käyttää musiikkia lasten kanssa. Yhtä tärkeänä tai jopa tärkeämpänä monet pitävät koulutuksista saatavaa vertaistukea ja samaa työtä tekevien ihmisten kohtaamista. Laadukkaiden Kirkkomuskari-materiaalien ja muiden julkaisujen pohjalta jokainen voi toki itsenäisesti hankkia uusia ideoita työhönsä, mutta ne eivät korvaa ammattitaitoisten ja motivoivien kouluttajien tarjoamia käytännön vinkkejä, joita koulutuksissa toteutetaan yhdessä tekemällä ja kokeilemalla. Täydennyskoulutuksiin osallistumaton jää myös osattomaksi tärkeistä ihmisten kohtaamisista ja heidän kanssaan yhteisesti jaetuista ideoista. Kollegoiden tapaaminen korostuu erityisesti niillä kirkkomuskareiden ohjaajilla, jotka tekevät työtään yksin ilman työparia ja ovat seurakuntansa ainoita muskariohjaajia. Moni vastaaja kokee myös virkistyneensä koulutuksissa ja saaneensa uutta iloa ja intoa työhönsä.

Kaikki kyselytutkimuksiin vastanneista eivät ole osallistuneet koulutuksiin. Yhtenä syynä vastauksissa mainitaan seurakuntien koulutusresurssit. Vaikka koulutus itsessään kiinnostaisi työntekijää, työnantaja huomioi aina seurakunnan tarpeet ja kehittämisalueet. Yhdellä työntekijällä ei välttämättä ole mahdollisuutta osallistua kuin yhteen koulutukseen vuodessa, ja tällöin koulutusvalinta saattaa kohdistua kokonaan toiseen painopisteeseen kuin kirkkomuskaritoimintaan. Näin on erityisesti heillä, joilla työnkuva on laaja, eikä kirkkomuskaritoiminta ole työssä keskeisintä.

Joissakin seurakunnissa voi olla tilanne, että kirkkomuskarikoulutukseen pääsee aina seurakunnan musiikkileikkikoulutoiminnasta vastaava henkilö, eivätkä esimerkiksi lastenohjaajat pääse näihin koulutuksiin, vaikka heidänkin työnsä sisältää yhtä lailla lasten musiikkihetkien ohjaamista. Kuitenkin kyselytutkimukset osoittavat, että lastenohjaajilla on eniten puutteita nimenomaan musiikillisesta osaamisesta. Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville ja Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutukseen osallistuneille tehtyyn kyselytutkimukseen vastaajat olivat kuitenkin pääasiassa lastenohjaajia, joten tästä päätellen seurakunnat lähettävät koulutuksiin myös heitä.

Kirkkomuskareihin liittyvät täydennyskoulutukset on yleensä suunnattu usealle eri ammattiryhmälle: lastenohjaajille, kanttoreille, papeille, varhaiskasvatuksen ohjaajille ja muille kirkon työntekijöille. Tämän vuoksi koulutuksiin osallistujien ryhmä on hyvin heterogeeninen: toisilla voi olla musiikin ammattikoulutus ja pitkä kokemus kirkkomuskarityöstä, toiset puolestaan ovat vasta aloittaneet työssään tai musiikillista osaamista ei ole lainkaan. Täydennyskoulutuksen haasteena onkin löytää koulutuksiin sellainen sisältö, että se palvelisi mahdollisimman monia koulutukseen osallistujia. Toisille osallistujille riittää, että he oppivat koulutuksissa uusia lauluja ja toimintatapoja, toiset puolestaan kaipaavat syvempää porautumista seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen myös teoreettisella tasolla.

Kyselytutkimusten vastauksista nousi esiin toive, että täydennyskoulutuksia voitaisiin järjestää erikseen heille, joilla ei ole juurikaan musiikillista osaamista ja vastaavasti erillinen koulutus musiikin ammattilaisille ja pidempään kirkkomuskareita ohjanneille. Lastenohjaajille suunnatut koulutukset voisivat painottua päivä- ja perhekerhotyössä tarvittaviin lauluihin, musiikkiliikuntaan ja sellaisiin toimintatapoihin, jotka ohjaajan on helppo ottaa käyttöönsä, vaikka musiikillinen osaaminen ei olisikaan vahvaa.

Tutkimuksen vastausten perusteella moni lastenohjaaja kaipaa koulutusta myös helppojen säestyssoittimien, kuten kanteleen ja ukulelen, käyttöön. Tähän tarpeeseen vastataankin Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutuksessa, jossa ukulelella säestäminen on yhtenä koulutuksen sisältönä. Tarvetta voisi kuitenkin olla myös pelkästään soittamiseen keskittyvälle koulutukselle, jossa voitaisiin tutustua useampaankin kuin yhteen helppoon säestyssoittimeen. Monissa kyselytutkimusten vastauksissa ilmeni myös toive koulutuksesta, jossa perehdyttäisiin lasten kanssa käytettävien soitimiin.

Toivomus erillisistä koulutuksista musiikin ammattikoulutuksen saaneille ja pitkään kirkkomuskarityötä tehneille on varmasti aiheellinen. Tutkimuksesta ei kuitenkaan nouse selkeitä koulutusaiheita, jotka palvelisivat yhteisesti esimerkiksi kirkkomuskarityötä tekeviä kanttoreita ja varhaisiän musiikinopettajia. Näillä ammattiryhmillä on jo valmiiksi laaja koulutustausta ja monilla useitakin eri musiikin tai kasvatustieteen ammattitutkintoja. Tällöin koulutustarpeet ja -toiveet ilmenevät jokaisella yksilöllisesti. Yksittäisiä koulutustoiveita esitettiin muun muassa lastenmusiikin säveltämiseen liittyen, hengellisen muskarimateriaalin yhdistämiseen muihin muskarilauluihin sekä kirkkovuoden huomioimiseen muskaritoiminnassa. Muutamia toiveita nousi myös haastavien tilanteiden kohtaamiseen

ryhmätoiminnassa sekä esimerkiksi neuropsykologisesti oireilevien lasten ja perheiden huomioimiseen muskaritoiminnassa. On kuitenkin pohdittava, onko näitä aiheita syytä liittää juuri seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuskoulutukseen, vain olisiko tarvittava tieto hankittava yleisemmästä koulutustarjonnasta.

Kyselytutkimuksissa esitettiin myös toive laajasta kirkkomuskarin perusteiden koulutuksesta, jonka käymällä saisi kaikki perustason valmiudet ja pätevyyden kirkkomuskareiden ohjaamiseen. Tämän tyyppinen koulutus voisi edesauttaa kirkkomuskaritoiminnan yhtenäistämisessä, jota tutkimuksen perusteella myös kaivataan. Tällä hetkellä seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta järjestetään hyvin kirjavalla tavalla, ja ”kirkkomuskari”-sana voi pitää sisällään lähestulkoon mitä vaan lasten kanssa musisointia. Koska sana on kuitenkin yleistynyt tarkoittamaan seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta, voisi olla hyvä aika luoda tietynlaiset raamit, joka takaisi kirkkomuskarin laadun ja tietyt toimintaperiaatteet riippumatta siitä, missä seurakunnassa toimintaa järjestetään ja minkälaisella koulutustaustalla kirkkomuskareita ohjataan.

Tutkimuksen vastauksissa kohdistetaan toiveet myös täydennyskoulutuksen sisältöön. Tärkeimpinä koulutusten sisältöinä pidetään uusien ideoiden ja virikkeiden saamista tuttuihin hengellisiin lauluihin sekä koulutukseen osallistujan musiikillisten taitojen vahvistamista. Virikkeitä kaivataan myös muihin tuttuihin lastenlauluihin ja virsiin. Myös uusia hengellisiä lastenlauluja ollaan kiinnostuneita oppimaan. Koulutusta kaivataan myös muskarikirkkojen toteuttamiseen ja muutoinkin lasten osallistamiseen ja kohtaamiseen jumalanpalveluksissa.

Tutkimuksessa ilmenee, että seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatus suuntautuu enimmäkseen vauvoihin ja taaperoihin eli alle 3-vuotiaisiin lapsiin ja heidän perheisiinsä. Tämän vuoksi myös koulutusten sisältöihin toivotaan runsaasti virikkeitä nimenomaan vauvojen ja vauvaperheiden kanssa musisointiin.

Oli koulutuksen sisältö ja kohderyhmä mikä tahansa, se tulee laatia houkuttelevaksi osallistumaan. Tärkeää on myös, että koulutuksen sisältö vastaa koulutuksen kuvausta, eikä sitä esimerkiksi muuteta enää ilmoittautumisajan päättymisen jälkeen. Koska koulutukseen pääseminen ja työntekijälle valikoitua koulutus riippuu hyvin pitkälti seurakunnan koulutusresursseista, koulutuksen sisällöllä on ratkaiseva merkitys. Tämä korostuu erityisesti silloin, jos koulutus on kaukana, sillä myös matka- ja majoituskustannukset vievät seurakunnan koulutusresursseja. Myös koulutuksen ajankohta ja kesto vaikuttaa siihen, onko työntekijällä mahdollisuus osallistua koulutukseen. Kerhotoiminnan

tauolle laittaminen koulutukseen osallistumisen ajaksi ei ole kovin mielekästä. Tämän vuoksi esimerkiksi alkusyksystä ennen kerho- ja muskaritoimintakauden alkua järjestettävät koulutukset heittäisivät varmasti paljon enemmän osallistumishalukkuutta kuin keskellä toimintakautta järjestettävät koulutukset.

STEP-koulutus järjestää jo nyt täydennyskoulutuksia, jotka ovat tilattavissa omaan seurakuntaan. Useissa kyselytutkimusten vastauksissa todettiin, että koulutukseen osallistumisen kynnys olisi matalampi, mikäli koulutus järjestettäisiin omalla paikkakunnalla tai lähiseudulla esimerkiksi rovas-tikuntatasolla. Isommissa seurakunnissa tai seurakuntayhtymissä onkin helppo järjestää tämän tilauskoulutus, jonne osallistuvat esimerkiksi kaikki seurakunnan tai seurakuntayhtymän lastenohjaajat. Tällöin koulutusta on myös helpompi kohdentaa tietyn ammattiryhmän erityistarpeisiin.

Vastaavia tilauskoulutuksia voi olla haastavampi järjestää esimerkiksi kanttoreille ja varhaisiän musiikinopettajille, koska heitä työskentelee seurakunnissa lastenohjaajia vähemmän. Kuitenkin myös kirkkomuskarityötä tekeillä kanttoreilla ja varhaisiän musiikinopettajillakin on toiveita saada hie-man perustasoa syvempää kirkkomuskarikoulutusta, mutta heilläkin pitkät etäisyydet ja koulutusten huonot ajankohdat ovat usein osallistumisen esteenä. Kirkkomuskarikoulutuksen kehittämisen haasteena onkin onnistua räätälöimään sopivat koulutukset myös musiikin ammattilaisille.

Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen parissa työskentelee sekä ammattimuusikkoja että musiikillisesti kouluttamattomia. Koulutuksia toivotaan järjestettävän omalla paikkakunnalla. Lastenohjaajat kaipaavat vahvistusta ja rohkaisua musiikin käyttöön ja omien musiikillisten taitojen kartuttamista. Tämä johtaa ajatukseen, voisiko omassa seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä järjestettävissä seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen koulutuksissa hyödyntää paikallista osaamista? Lastenohjaajien musiikkikouluttajaksi voitaisiin pyytää oman tai naapuriseurakunnan kirkkomuusikkoja tai oman paikkakunnan musiikkiopiston varhaisiän musiikinopettajaa. Tämän tyyppisiin koulutuksiin voisivat työnantajat suhtautua paljon suopeammin kuin kaukana järjestettävissä täydennyskoulutuksiin, jonne voidaan lähettää vain yksi tai muutama työntekijä kerrallaan. Kuinka paljon tällaisia koulutuksia järjestetään jo nyt, se ei selviä kyselytutkimusten vastauksista.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön yhtenä tarkoituksena on laajentaa opiskelijan omaa osaamista tutkittavasta aiheesta. Vaikka itselläni on sekä kirkkomuusikon että varhaisiän musiikinopettajan ammattitutkinnot, tämän tutkimustyön myötä sain itselleni päivitettyä tiedot näiden ammattien nykyisistä koulutuksista ja tutkintovaatimuksista, jotka ovat muuttuneet omien opiskeluaikojeni jälkeen. Erityisen ilolla otin vastaan tiedon, että kirkkomusiikin koulutuksessa panostetaan tänä päivänä enemmän pedagogisiin taitoihin ja musiikkikasvatukseen kuin aiemmin.

Työurallani toimin kuusi vuotta musiikkipainotteisen lastenohjaajan tehtävässä. Vaikka tehtävänimikkeeni oli lastenohjaaja, ja työ sisälsi musiikkileikkikoulujen lisäksi myös lastenohjaajan tehtäviä kuten päivä- ja perhekerhoja sekä taidepyhäkouluja, minulla ei ole lastenohjaajan tutkintoa eikä myöskään tietämystä lastenohjaajan tutkintovaatimuksista. Tämän opinnäytetyön myötä pääsin tutustumaan myös lastenohjaajan koulutuksen historiaan ja nykypäivään.

Aloittaessani työni seurakunnan musiikkileikkikouluissa ensimmäinen Kirkkomuskari-materiaali oli juuri ilmestynyt. Koko ajatus kirkkomuskareista eli seurakunnan musiikkileikkikouluista tuntui silloin aivan tuoreelta, ja myös itselleni se oli uusi aluevaltaus siitä huolimatta, että olin toiminut sitä ennen sekä musiikkileikkikoulunopettajan että kanttorin työtehtävissä. Vasta tämän opinnäytetyön myötä havahduin, että seurakuntien musiikkileikkikoulutoiminta on toiminut ja kehittynyt rinta rinnan muun musiikkileikkikoulutoiminnan kanssa aivan alusta alkaen.

Toivon mukaan pystyn näiden tutkimustyöni kautta oppimieni asioiden myötä tarjoamaan uutta ja havahduttavaa tietoa myös muille seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen parissa työtä tekeville ja asiasta kiinnostuneille. Toivottavasti opinnäytetyöni antaa seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatusta tekeville työntekijöille intoa ja rohkeutta osallistua kirkkomuskarin täydennyskoulutuksiin. Koulutuksiin osallistuminen edellyttää kuitenkin työnantajan tukea. Olisi ihanteellista, jos seurakuntatyönantajatkin tutustuisivat opinnäytetyöni tutkimustuloksiin, jotka osoittavat seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien täydennyskoulutuksen tarpeet.

Opinnäytetyön myötä olen saanut uutta tietoa seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien ja opettajien tarpeista täydennyskoulutukseen. Tämä on herättänyt minussa kiinnostuksen toimia itsekin musiikillisen täydennyskoulutuksen järjestäjänä seurakunnissa. Täydennyskoulutus ei

kilpailisi STEP-koulutuksen järjestämän kirkkomuskarin täydennyskoulutuksen kanssa, vaan voisi tarjota jotain uutta ja erilaista seurakunnan varhaisiän musiikkikasvattajille. Varhaisiän musiikinopettajan koulutuksen myötä minulla on valmiudet musiikillisen täydennyskoulutuksen järjestämiseen, ja tämän opinnäytetyön sekä aiemman työkokemukseni myötä valmiudet ovat laajentuneet nimenomaan seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen kentälle. Tulevaisuuden tavoitteenani onkin suunnitella musiikillinen täydennyskoulutuspaketti ja tarjota sitä esimerkiksi seurakuntiin eri ammattiryhmille.

Vaikka ammatillinen koulutus antaa yleensä laaja-alaisen pohjan työskennellä opiskellun alan moninaisissa työtehtävissä, ei sekään riitä vastaamaan kaikkiin työelämän tarpeisiin. Jokainen työpaikka on erilainen, ja työtehtävät räätälöityvät kunkin työpaikan ja asiakaskunnan tarpeiden mukaan. Näin on myös seurakunnan työssä, joka on vuosien saatossa muuttunut ja muuttuu edelleen esimerkiksi yhteiskuntarakenteiden muutoksissa. Seurakunnissa vastataan herkästi seurakuntalaisten toiveisiin erilaisten toimintamuotojen järjestämiseksi. Tämän vuoksi täydennyskoulutus on äärimmäisen tärkeää.

Kirkkomuskaritoiminta on yksi seurakunnan erityistoimintamuodoista. Kirkkomuskareita ohjaamaan saatetaan valita uusi työntekijä, jolla ei ole aiempaa kokemusta seurakunnan musiikkileikkikoulutyöstä. Myös työpaikan sisäisesti voidaan tehdä muutoksia työtehtävissä, ja musiikkileikkikoulutyö saattaa siirtyä työntekijälle, jolla niin ikään ei ole siitä kokemusta. Näissä tilanteissa työnantajan tulee huolehtia riittävästä täydennyskoulutuksesta työntekijälle. Yhtä lailla tärkeää on kuitenkin tarjota myös pidempään työtä tehneelle mahdollisuus päästä ammentamaan uusia virikkeitä ja tapaamaan kollegoita koulutuspäiville.

Omat kokemukseni täydennyskoulutuksista ovat olleet aina positiivisia. Näin on myös niiden Kirkkomuskarikoulutusten osalta, joihin seurakunnan musiikkileikkikoulunopettajana toimiessani sain osallistua. Voin täydestä sydämeistäni yhtyä opinnäytetyöni kyselytutkimuksissa kerrottuihin kokemuksiin koulutuksista ja niistä mukaan saaduista uusista musiikillisista eväistä, ideoista ja virikkeistä. Koulutukset olivat omalla kohdallanikin virkistäviä ja energisoivia, ja ne motivoivat oman työn kehittämiseen. Siksi kannustan kaikkia seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen parissa työskenteleviä osallistumaan tarjolla oleviin Kirkkomuskar- ja muihin musiikkikoulutuksiin mahdollisuuksien mukaan.

LÄHTEET

Aakkula, Jonna 2018. Kaikenikäisten muskari on kaikkien mielestä hyvä juttu. *Kirkkomusiikki* 43 (3), 10–13.

Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler 2019. Babysalmesang. Når Gud og musik mødes i kirkerummet. Hakupäivä 10.5.2024. https://soendagsskoler.dk/fileadmin/Dokumenter/Inspirationshaefter_mm/Babysalmesang.pdf.

Eerola, Kaija 2004a. Lasten virsi tukee uskontokasvatusta. Teoksessa *Kirkkomusiikki* (toim. Juhani Haapasalo, Liisa Lauerma, Martti Nissinen & Pekka Suikkanen). Helsinki: Edita, 68–69.

Eerola, Kaija 2004b. Perhe, kirkko ja jumalanpalvelus. Teoksessa *Kirkkomusiikki* (toim. Juhani Haapasalo, Liisa Lauerma, Martti Nissinen & Pekka Suikkanen). Helsinki: Edita, 145–147.

Eerola, Kaija 2005. Musiikin lumous. Teoksessa *Kohti leikkivää kirkkoa* (toim. Kalevi Virtanen). Helsinki: Lasten Keskus, 76–86.

Eerola, Kaija, Vahtola, Kai & Tuovinen, Ulla 2005. Musiikki ja pyhä. Teoksessa *Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla: Kirkkopedagogiikan opas* (toim. Tytti Issakainen). Helsinki: Lasten Keskus, 117–123.

Engström, Katarina 2018. Virsi soi! Vauvavirsari – vauvojen virsimuskari. *Agricolan seurakunta-opiston julkaisuja* 4. Järvenpää: Agricola-opintokeskus. Hakupäivä 10.5.2024. https://step.fi/wp-content/uploads/vauvavirsari-materiaali_pieni-compressed.pdf.

Erkkilä, Lasse 2003. Kanttorin virka. Teoksessa *Kirkkomusiikin käsikirja* (toim. Lasse Erkkilä, Ulla Tuovinen & Erkki Tuppurainen). Helsinki: Kirjapaja, 71–97.

From, Paula 2024a. Musiikkileikkikoulu-termistä. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 15.1.2024. Vastaanottaja: Mari Liukkonen.

From, Paula 2024b. Puheenjohtaja. Varhaisiän musiikinopettajat ry. Puhelinkeskustelu 15.1.2024.

Hirvonen Riitta 2010. Mä silmät luon ylös taivaaseen – Varhaiset hengelliset lastenlaulut. Teoksessa Aika laulaa lapsen kanssa: polkuja lastenmusiikin historiassa (toim. Anu Ahola & Juha Nikulainen). Helsinki: WSOY, 60–65.

Hongisto-Åberg, Marja, Lindeberg-Piironen, Anne & Mäkinen, Leena 1993. Musiikki varhaiskasvatuksessa. Warner/Chappel Music Finland.

Huhtinen-Hildén, Laura 2013. Kanssakulkijana musiikin alkupoluilla. Teoksessa Musiikkikasvattaja: kohti reflektiivistä käytäntöä (toim. Marja-Leena Juntunen, Hanna M. Nikkanen & Heidi Westlund). Jyväskylä: PS-kustannus, 130–149.

Huhtinen-Hildén, Laura 2017. Elävänä hetkessä – suunnitelmallisuus ja pedagoginen improvisointi. Teoksessa Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja (toim. Anne Lindeberg-Piironen & Inkeri Ruokonen). Helsinki: Classicus, 389–407.

Huhtinen-Hildén, Laura & Pansu, Leena 2017. Mitä tehdään, mitä tehdään pikkuinen Sanni? – Musiikkitoiminnan suunnittelun suuntaviivoja. Teoksessa Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja (toim. Anne Lindeberg-Piironen & Inkeri Ruokonen). Helsinki: Classicus, 379–388.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2024a. Varhaisiän musiikkikasvatus ja kulttuurihyvinvointi (AMK). Koulutuksen kuvaus. Hakupäivä 12.5.2024.

<https://opetussuunnitelmat.peppi.jamk.fi/48/fi/53/175531>.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2024b. Varhaisiän musiikkikasvatus ja kulttuurihyvinvointi. Opetussuunnitelma. Hakupäivä 12.5.2024.

<https://opetussuunnitelmat.peppi.jamk.fi/48/fi/53/175531/1099>.

Jäntti, Riikka & Poropudas, Salla 2016. Vauvamusikari. Helsinki: Lasten Keskus / Kirjapaja.

Jäntti, Riikka 2020. Kirkkomuskaripäiville Turkuun! Kirkkomusiikki 45 (4), 15.

Jäntti, Riikka 2024a. Kirkkomuskarikoulutusten tilastotietoja. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 5.3.2024. Vastaanottaja: Mari Liukkonen.

Jäntti, Riikka 2024b. Kirkkomuskari-opinnäytetyöhöni liittyen. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 15.1.2024. Vastaanottaja: Mari Liukkonen.

Jäntti, Riikka 2024c. Kirkkomuskari-opinnäytetyöhöni liittyen. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 19.3.2024. Vastaanottaja: Mari Liukkonen.

Jäntti, Riikka 2024d. Ohjeet osallistumiseen: Kirkkomuskarin kehittäminen – musiikkia ja kasvua 1. jakso (13.-15.3.2024). Henkilökohtainen sähköpostiviesti 29.2.2024. Vastaanottaja: Mari Liukkonen.

Kangastalo, Leena 2024. Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnoista Jamk:ssa. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 17.1.2024. Vastaanottaja: Mari Liukkonen.

Kilpeläinen, Aino-Elina & Räsänen, Antti 2015. ”Katso minuun pienehen” – pikkulapsen uskonnollisuus ja sen tukeminen kirkon varhaiskasvatustoiminnassa. Teoksessa Uskonto lapsuuden kulttuureissa (toim. Martin Ubani, Saila Poulter & Arto Kallioniemi). Helsinki: Lasten Keskus, 300–329.

Kilpeläinen, Aino-Elina, Printz, Eleonora, Torri-Tuominen, Mari & Urponen, Jenni (toim.) 2019. Virsimuskari. Helsinki: Lasten Keskus.

Kilpeläinen, Aino-Elina 2022. ”Lintu emon siiven alla”: kirkkotilassa toteutettava vauvamusiikkitoiminta Suomen ja Tanskan evankelisluterilaisissa kirkkoissa. Helsingin yliopisto. Teologinen tiedekunta. Väitöskirja. Hakupäivä 10.5.2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-7880-0>.

Kirkkohallitus 2004. Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnassa. Suomen ev.lut. kirkon julkaisuja 8. Jyväskylä: Gummerus.

Kirkkohallitus 2015. Lapsi ja musiikki seurakunnassa. Suomen ev.lut. kirkon julkaisuja 24. Helsinki: Unigrafia.

Kirkkohallitus 2020a. Kanttorin ydinosaamiskuvaus. Hakupäivä 13.5.2024. https://evl.fi/plus/wp-content/uploads/sites/3/2023/07/KH_YO_kanttorin_ydinosaamiskuvaus_062022.pdf.

Kirkkohallitus 2020b. Lastenohjaajan ammatillinen ydinosaaminen. Hakupäivä 14.5.2024. https://evl.fi/plus/wp-content/uploads/sites/3/2023/07/KH_YO_lastenohjaajan_ammattillinen_ydinosaaminen_062022.pdf.

Kirkkohallitus 2020c. Varhaiskasvatuksen ohjaajan ydinosaamiskuvaus. Hakupäivä 14.5.2024. https://evl.fi/plus/wp-content/uploads/sites/3/2023/07/KH_YO_varhaiskasvatuksen_ohjaajan_ydinosaamiskuvaus_062022.pdf.

Kirkkojärjestys 1055/1993. Hakupäivä 13.5.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/1993/19931055>.

Kirkkojärjestys 657/2023. Hakupäivä 13.5.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2023/20230657>.

Kirkon tutkimus ja koulutus 2024a. Kirkon henkilöstökoulutuskalenteri: Kirkkomuskari. Hakupäivä 16.5.2024. <https://koulutuskalenteri.evl.fi/kirkkomuskari-2/>.

Kirkon tutkimus ja koulutus 2024b. Kirkon henkilöstökoulutuskalenteri: Kirkkomuskarin kehittäminen – musiikkia ja kasvua. Hakupäivä 16.5.2024. <https://koulutuskalenteri.evl.fi/kirkkomuskarin-kehittaminen-musiikkia-ja-kasvua/>.

Kirkon tutkimus ja koulutus 2024c. Kirkon henkilöstökoulutuskalenteri: Lasten virsi. Hakupäivä 16.5.2024. <https://koulutuskalenteri.evl.fi/lasten-virsi-2/>.

Kirkon tutkimus ja koulutus 2024d. Kirkon henkilöstökoulutuskalenteri: Muskarisoppa. Hakupäivä 16.5.2024. <https://koulutuskalenteri.evl.fi/muskarisoppa/>.

Kirkon tutkimus ja koulutus 2024e. Kirkon henkilöstökoulutuskalenteri: Soitinrakennuspaja ja lastenmusiikin uudet tuulet. Hakupäivä 16.5.2024. <https://koulutuskalenteri.evl.fi/soitinrakennuspaja-ja-lastenmusiikin-uudet-tuulet/>.

Kirkon työmarkkinalaitos 2020. Suositeltavat tutkinnot lastenohjaajan tehtävään. Yleiskirje A10/2020. Hakupäivä 14.5.2024. <https://evl.fi/kirkontyomarkkinalaitos/ajankohtaista/yleiskirjeet/yleiskirjeet-2010-a10/2020>.

Kordelin, Meeri 2023. Muskarityö seurakunnissa. Pikkutrilli: varhaisiän musiikinopetuksen ammattilehti 13 (2), 11–12.

Krokfors, Maisa 2010. Ovet auki myös perheen pienimmille: Musiikkikoulutusta vuosituhannen vaihteessa. Teoksessa Aika laulaa lapsen kanssa: polkuja lastenmusiikin historiassa (toim. Anu Ahola & Juha Nikulainen). Helsinki: WSOY, 146–151.

Kujala, Susanne 2015. Urkumuskarit. Teoksessa Kirkkomuskari (toim. Mari Torri-Tuominen, Kristiina Larjava, Essi Nyyssönen, Katia Rautasuo & Heli Vapaakallio). Helsinki: Lasten Keskus: Kirjapaja, 155–157.

Kyllönen, Marja 2013. Ehdotus tutkintoa täydentäviksi teologisten ja seurakunnallisten aineiden opinnoiksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piirissä toimiville varhaisiän musiikinopettajille. Metropolia ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä 12.5.2024. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013053112222>.

Käki-Kuorikoski, Anne 2013. Kanttori seurakunnan musiikkikasvattajana: kanttoreiden pedagoginen osaaminen eri ikäryhmien parissa. Sibelius-Akatemia. Kirkkomusiikin koulutusohjelma. Pro gradu -tutkielma.

Lamppu, Minna 2024. Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnoista Metropoliasa. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 8.1.2024. Vastaanottaja: Mari Liukkonen.

Lindeberg-Piironen, Anne & Ruokonen Inkeri 2017. Musiikkitoiminnan suunnittelu. Teoksessa Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja (toim. Anne Lindeberg-Piironen & Inkeri Ruokonen). Helsinki: Classicus, 339–378.

Luukkala, Marika 2018. Musiikin varhaiskasvatuksen käsikirja musiikkimatkailejoille. Helsinki: Suomen Musiikkimatka Oy.

Marjanen, Kaarina 2009a. Musiikkipedagogi (amk) pääaineena varhaisiän musiikkikasvatus. Teoksessa Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen (toim. Jukka Louhivuori, Pirkko Paananen & Lauri Väkevä). Jyväskylä: Suomen musiikkikasvatusseura – FiSME ry, 469–406.

Marjanen, Kaarina 2009b. Musiikkisuunnittelu varhaisiän musiikinopetuksen näkökulmasta. Teoksessa Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen (toim. Jukka Louhivuori, Pirkko Paananen & Lauri Väkevä). Jyväskylä: Suomen musiikkikasvatusseura – FiSME ry, 385–491.

Metropolia ammattikorkeakoulu 2024a. Tutkinnot ja suuntautumisvaihtoehdot: Varhaisiän musiikkikasvatus ja taiteen soveltava käyttö. Hakupäivä 12.5.2024. https://www.metropolia.fi/fi/opiskelu-metropoliassa/amk-tutkinnot/musiikki?_gl=1*13mbxk7*_up*MQ..&gclid=CjwKCAjw0YGyBhByEi-wAQmBEWs7xgNZpbx1JFMamvjbsUlu4y9XZzxpqWdkfMgg0zIOguFcf-CkhcRoCTml-QAvD_BwE.

Metropolia ammattikorkeakoulu 2024b. Varhaisiän musiikkikasvatus ja taiteen soveltava käyttö. Opetussuunnitelma. Hakupäivä 12.5.2024. https://opinto-opas.metropolia.fi/88094/fi/29/70424/3561/2615?_gl=1*13mbxk7*_up*MQ..&gclid=CjwKCAjw0YGyBhByEi-wAQmBEWs7xgNZpbx1JFMamvjbsUlu4y9XZzxpqWdkfMgg0zIOguFcf-CkhcRoCTml-QAvD_BwE.

Murtonen, Sari 2015. Lapsuuden hengellinen musiikki ja kristillisyyteen kasvaminen nuorten aikuisien kokemuksissa. Teoksessa Uskonto lapsuuden kulttuureissa (toim. Martin Ubani, Salla Poulter & Arto Kallioniemi). Helsinki: Lasten Keskus, 269–299.

Mäkinen, Sari 2014. Kanttori kouluttaa: Loimaan rovastikunnan lastenohjaajien Startti-päivä 8.8.2013. Tampereen ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Kirkkomusiikin suuntautumisvaihtoehto. Opinnäytetyö. Hakupäivä 14.5.2024. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201405208794>.

Naukkarinen, Kaisa 1999. Musiikkileikkikoulu seurakunnan toimintamuotona: Kokemuksia Tampereen seurakuntayhtymän musiikkileikkikouluista lukuvuonna 1988–1989. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Musiikkitieteen laitos. Pro gradu -työ.

Ojala, Sanna-Kaisa 2009. Varhaisiän musiikkikasvattajana seurakunnassa. Unisono: musiikkikasvatuksen aikakauslehti 9 (3), 15.

Ollaranta, Ritva & Simojoki, Maija 1989. Laulan lasten lailla: Musiikin varhaiskasvatuksen opas. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Opetushallitus 2017. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Opetushallitus: Määräykset ja ohjeet 2017: 11a. Hakupäivä 1.5.2024. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/186919_taitteen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1_0.pdf.

Opetushallitus 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Opetushallitus: Määräykset ja ohjeet 2022: 2a. Hakupäivä 1.5.2024. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_0.pdf.

Opetushallitus 2023. Tutkinnon perusteet: Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto. OPH-5150-2021. Hakupäivä 14.5.2024. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/9099709>.

Opintopolku 2024a. Musiikkipedagogi (ylempi AMK). Hakupäivä 13.5.2024. <https://opintopolku.fi/konfo/fi/haku/musiikkipedagogi%20ylempi%20amk?order=desc&size=20&sort=score>.

Opintopolku 2024b. Muusikko (ylempi AMK). Hakupäivä 13.5.2024. <https://opintopolku.fi/konfo/fi/haku/muusikko%20ylempi%20amk?order=desc&size=20&sort=score>.

Oulun ammattikorkeakoulu 2024. Musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma. Opetussuunnitelmat 2024–2025. Hakupäivä 13.5.2024. <https://vanha.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opetussuunnitelmat?koulutus=mpe2024s&lk=s2024&alasivu=ops>.

Oulun seurakuntayhtymä 2024. Seurakuntien soittokunta ja musiikkikoulu. Hakupäivä 9.5.2024. <https://www.oulunseurakunnat.fi/soittokunta>.

Papunen, Päivi 1999. Hei muskari alkaa: musiikkileikkikoulutoiminnan synty ja järjestäytyminen pääkaupunkiseudulla. Tutkielma. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen osasto.

Pellikka, Ismo 2011. Voiko uskontokasvatus kasvattaa? Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja (toim. Eeva Hujala & Leena Turja). Jyväskylä: PS-kustannus, 151–161.

Pesonen, Marja 2009. Lapsi- ja perhetyön perustutkinnon uudet perusteet. Pikkuväki: Varhaiskasvattajien ammattilehti 40 (3), 44.

Piispanen, Ulla 2019. Muskarisoppa: reseptejä varhaisiän musiikkikasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus.

Pohjannoro, Ulla & Pesonen, Mirka 2010. Kanttorit 2010: kirkkoherrojen ajatuksia seurakuntien musiikkielämästä ja sen tulevaisuudesta. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Hakupäivä 13.5.2024. https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7061/Toive_Osaraportti_7.pdf?sequence=1&isAllo-wed=y.

Porkka, Jouko 2008. Kirkon kasvatustoiminta yhtenäiskulttuurista postmoderniin. Teoksessa Johdatus kristilliseen kasvatukseen (toim. Jouko Porkka). Helsinki: Lasten Keskus, 153–220.

Remes, Hanna 1999. Musiikkileikkikoulunopettajat ry:n historiikki puunkuoressa. Piccolino 4 (4), 8–9.

Rantala, Kyllikki 2003. Musiikkikasvatus lastenohjaajien koulutuksessa ja päiväkerhotyössä. Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen osasto. Lisensiaatintyö.

Romppainen, Päivi 2015. Musiikkiopetus vie kohti seurakunnan ydintä. Pikkuväki: Varhaiskasvattajien ammattilehti 46 (1), 49–51.

Romppainen, Päivi 2018. Lastenohjaajan ammattitutkinto uudistuu. Pieni on suurin: Varhaiskasvattajan lehti 2 (3), 36–37.

Ruokonen, Inkeri 2011. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja (toim. Eeva Hujala & Leena Turja). Jyväskylä: PS-kustannus, 122–135.

Ryytty, Terttu 2011. Kirkon Lastenohjaajat ry 40 vuotta. Pikkuväki: Varhaiskasvattajien ammattilehti 42 (6), 39.

Sariola, Yrjö 2003. Kirkkomusiikkia ja musiikin teologia. Teoksessa Kirkkomusiikin käsikirja (toim. Lasse Erkkilä, Ulla Tuovinen & Erkki Tuppurainen). Helsinki: Kirjapaja, 13–36.

Sateila, Hanna 2010. Musiikkikasvatusta luterilaisessa seurakunnassa. Tapaustutkimus eteläsuomalaisen seurakunnan musiikkikasvatustoiminnasta. Sibelius-Akatemia. Kirkkomusiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä 13.5.2024. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201010222624>.

Simes, Elina 2018. Juurilla: Maisa Krokfors. Pikkutrilli: varhaisiän musiikinopetuksen ammattilehti 9 (2), 14–15.

STEP-koulutus 2023a. Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät. Hakupäivä 23.9.2023. <https://seurakunnille.step.fi/course/kirkkomuskarin-ajankohtaispaivat/>.

STEP-koulutus 2023b. Koulutusesite 2023. Hakupäivä 16.5.2024. https://step.fi/wp-content/uploads/sites/5/step_koulutusesite_saavutettava_eteenpain.pdf.

STEP-koulutus 2023c. Ohjelma. Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät. Hakupäivä 23.9.2023. https://kirkkopalvelut-my.sharepoint.com/personal/www_esitteet_step_fi/_layouts/15/onedrive.aspx?id=%2Fpersonal%2Fwww%5Fesitteet%5Fstep%5Ffi%2FDocuments%2Fwww%2Fdesitteet%2FKurssit%2FKirkkomuskarin%20ajankoh-tasp%C3%A4iv%C3%A4t%202023%5Fohjelma%5Ffinal%2Epdf&parent=%2Fpersonal%2Fwww%5Fesitteet%5Fstep%5Ffi%2FDocuments%2Fwww%2Fdesitteet%2FKurssit&ga=1.

STEP-koulutus 2024. Koulutusesite 2024. Hakupäivä 16.5.2024. https://step.fi/wp-content/uploads/sites/5/step_koulutusesite_2024_saavutettava.pdf.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023a. Kirkkohallituksen päätös kanttorin virassa vaadittavasta tutkinnosta. Kirkon säädöskokoelma nro 163. Hakupäivä 13.5.2024. <https://evl.fi/plus/wp-content/uploads/sites/3/2023/07/163-Kirkkohallituksen-paatos-kanttorin-virassa-vaadittavasta-tutkinnosta.pdf>.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023b. Kirkkohallituksen päätös varhaiskasvatuksen ohjaajan viran haltijalta sekä varhaiskasvatuksen ohjaajan työtä pääasiallisena tehtävänäan tekevältä viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta. Kirkon säädöskokoelma nro 165. Hakupäivä 14.5.2024. <https://evl.fi/plus/wp-content/uploads/sites/3/2023/07/165-Kirkkohallituksen-paatos-varhaiskasvatuksen-ohjaajan-viran-haltijalta-seka-varhaiskasvatuksen-ohjaajan-tyota.pdf>.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023c. Perustelumuiotio kirkkohallituksen päätökseen kanttorin viran haltijalta vaadittavasta tutkinnosta. Hakupäivä 13.5.2024. <https://evl.fi/plus/wp-content/uploads/sites/3/2023/07/Kanttori-perustelumuiotio.pdf>.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2023d. Perustelut ja taustatietoa suositukseen lastenohjaajan tehtävään toistaiseksi palkattavan tutkinnosta. Hakupäivä 14.5.2024. https://evl.fi/plus/wp-content/uploads/sites/3/2024/01/Perustelut-ja-taustatietoa_lastenohjaaja_250124.pdf.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2024a. Suositukset edellytettävästä tutkinnosta: Suositeltavat tutkinnot lastenohjaajan tehtävään. Hakupäivä 14.5.2024. <https://evl.fi/plus/koulutus-ja-tyoelama/kirkon-ammattit/vaadittavat-tutkinnot/suosituks-et-edellytettavasta-tutkinnosta/>.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2024b. Toimintatilasto 2023. Hakupäivä 8.5.2024. <https://www.kirkontilastot.fi/viz.php?id=236>.

Säpyskä-Hietala, Piia 2007. Musiikkileikkikoulunopettajia koulutettu jo 20 vuotta. Unisono: musiikkikasvatuksen aikakauslehti 7 (3–4), 12–16.

Säpyskä-Hietala, Piia 2009. Musiikin VarhaisKasvattajista MusiikkiLeikkiKoulunOpettajien kautta Varhaisiän MusiikinOpettajiksi – eli miten MVK:sta tuli VaMO. Unisono: musiikkikasvatuksen aikakauslehti 9 (1), 28.

Taideyliopisto 2024a. Kirkkomusiikki, kandidaatti ja maisteri. Hakupäivä 13.5.2024. <https://www.uniarts.fi/koulutusohjelmat/kirkkomusiikki-kandidaatti-ja-maisteri/>.

Taideyliopisto 2024b. Musiikkikasvatus, kandidaatti ja maisteri. Hakupäivä 11.5.2024. <https://www.uniarts.fi/koulutusohjelmat/musiikkikasvatus-kandidaatti-ja-maisteri/>.

Taideyliopisto 2024c. Opinto-opas: Kirkkomusiikki, musiikin kandidaatti, 2024–. Hakupäivä 13.5.2024. <https://opinto-opas.uniarts.fi/fi/ohjelma/15201>.

Taideyliopisto 2024d. Opinto-opas: Kirkkomusiikki, musiikin maisteri, 2024–. Hakupäivä 13.5.2024. <https://opinto-opas.uniarts.fi/fi/ohjelma/15202o-opas>.

Taideyliopisto 2024e. Opinto-opas: Musiikkikasvatus, musiikin kandidaatti, 2024–. Hakupäivä 11.5.2024. <https://opinto-opas.uniarts.fi/fi/ohjelma/15082>.

Taideyliopisto 2024f. Opinto-opas: Musiikkikasvatus, musiikin maisteri, 2024–. Hakupäivä 11.5.2024. <https://opinto-opas.uniarts.fi/fi/ohjelma/15193>.

Tammi, Reko 2022. Opinnoista osaamista lapsikuorotyöhön. Kirkkomusiikki 47 (1), 26.

Tamminen, Suvi 2010. Mikä musiikkikasvattaja-kanttori? Crux 19 (4), 22–23.

Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä 2024. Kirkkomusikantit. Hakupäivä 9.5.2024. <https://tamperenseurakunnat.fi/toimintaa/musiikki/kirkkomusikantit#286f7216>.

Torri-Tuominen, Mari (toim.) 2010. Kirkkomuskari. Helsinki: Lasten Keskus.

Torri-Tuominen, Mari, Larjava, Kristiina, Nyyssönen, Essi, Rautasuo Katia & Vapaakallio, Heli (toim.) 2015. Kirkkomuskari 2. Helsinki: Lasten Keskus: Kirjapaja.

Torri-Tuominen, Mari 2015. Tervetuloa kirkkomuskariin! Teoksessa Kirkkomuskari 2 (toim. Mari Torri-Tuominen, Kristiina Larjava, Essi Nyyssönen, Katia Rautasuo & Heli Vapaakallio). Helsinki: Lasten Keskus: Kirjapaja, 5.

Torri-Tuominen, Mari 2019. Kirkossa virsiä ja muskaria. Kirkkomusiikki 44 (4), 20–21.

Torri-Tuominen, Mari 2020. Esipuhe. Teoksessa Kirkkomuskari 3 (toim. Mari Torri-Tuominen, Risto Eskola, Terhi Hassinen, Riikka Jäntti, Essi Nyyssönen & Heli Vapaakallio). Helsinki: Publiva Oy / Lasten Keskus, 4–5.

Torri-Tuominen, Mari, Eskola, Risto, Hassinen, Terhi, Jäntti, Riikka, Nyyssönen, Essi & Vapaakallio, Heli (toim.) 2020. Kirkkomuskari 3. Helsinki: Publiva Oy / Lasten Keskus.

Torri-Tuominen, Mari 2024. Kirkkomuskareista. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 18.1.2024. Vastaanottaja: Mari Liukkonen.

Tuovinen, Ulla 2003. Musiikkikasvatus. Teoksessa Kirkkomusiikin käsikirja (toim. Lasse Erkkilä, Ulla Tuovinen & Erkki Tuppurainen). Helsinki: Kirjapaja, 435–448.

Unkuri, Juhana 2023. Kirkkomusiikin opetussuunnitelma uudistuu. Crux 32 (4), 32–34.

Varhaisiän musiikinopettajat ry 2023. Varhaisiän musiikinopetus – monipuolista erityisosaamista. Hakupäivä 1.5.2024. <https://drive.google.com/file/d/1infzR7-ZbDI8lo5xgUMkqNBdXu4JiRNd/view>.

Vejrup Nielsen, Marie, Janderup, Helle, Skovgaard Iversen, Christina & Ranfelt Laugesen, Gitte 2014. Tager du barnet ved hånden, tager du modern ved hjertet. Center for Samtidsreligion, Aarhus Universitet & Danmarks Kirkelige Mediecenter. Hakupäivä 10.5.2024. <https://ebooks.au.dk/aul/catalog/view/134/117/521>.

Yrkeshögskolan Novia 2024. Musiker (YH), barock eller kyrkomusik. Opetussuunnitelma. Hakupäivä 13.5.2024. <https://www.novia.fi/utbildning/utbildningsutbud/konst-och-kultur/musiker-yh-barock-eller-kyrkomusik/>.

LIITTEET

Kyselytutkimus kirkkomuskareiden ohjaajille ja opettajille liite 1

Kyselytutkimus Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville osallistuneille liite 2

Kyselytutkimus Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutukseen osallistuneille liite 3

Kyselytutkimus seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajille ja opettajille

Kyselytutkimus liittyy Oulun ammattikorkeakoulun Taiteen tekijä ja kehittäjä -ylemmän ammattikorkeakoulututkintoni opinnäytetyöhön. Opinnäytetyön aiheena on "Kirkkomusikari, Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien tarpeet täydennyskoulutukseen." Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, kuinka paljon ja millä tavoin seurakunnissa järjestetään tällä hetkellä kirkkomuskaritoimintaa eli seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatusta pureutuen erityisesti seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien ja opettajien koulutustaustaan.

Kyselytutkimuksella kartoitetaan seurakuntien musiikkileikkikoulujen ohjaajien ja opettajien koulutustaustaa, heidän tarvettaan täydennyskoulutukseen sekä osallistumisaktiivisuuttaan jo olleisiin täydennyskoulutuksiin.

Kyselytutkimukseen voi vastata 15.2.2024 saakka. Vastaaminen vie noin 15-30 minuuttia. Kiitän sinua antamastasi ajastasi tutkimukseen!

Mari Liukkonen
OAMK, Taiteen tekijä ja kehittäjä -yamk-opiskelija
Kirkkomuusikko, varhaisiän musiikinopettaja

1. Minkä kokoisessa seurakunnassa työskentelet? *

- ☐ Alle 5000 jäsentä
- ☐ 5000 - 10 000 jäsentä
- ☐ 10 000 - 15 000 jäsentä
- ☐ 15 000 - 20 000 jäsentä
- ☐ 20 000 - 30 000 jäsentä
- ☐ Yli 30 000 jäsentä
- ☐ En osaa sanoa / En halua vastata

2. Missä työtehtävässä toimit seurakunnassa? *

- ☐ Varhaisiän musiikinopettaja
- ☐ Kirkkomuusikko
- ☐ Lastenohjaaja
- ☐ Perhetoiminnan ohjaaja
- ☐ Varhaiskasvatuksen ohjaaja
- ☐ Nuorisotyöntekijä
- ☐ Diakoniatyöntekijä
- ☐ Pappi
- ☐ Muu

3. Missä tilaisuuksissa seurakunnassa toimit varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajana tai opettajana? *

- ☐ Musiikkileikkikoulu
- ☐ Varhaisiän musiikkikerho
- ☐ Päiväkerhon musiikkihetket
- ☐ Perhekerhon musiikkihetket
- ☐ Muiden kerhojen musiikkihetket
- ☐ Muskarikirkko
- ☐ Muskarikuoro
- ☐ Muu

4. Millaisia varhaisiän musiikkikasvatusryhmiä seurakunnassanne toimii? *

- ☐ Vauvaryhmät (alle 1-vuotiaille)
- ☐ Taaperoryhmät (1-3-vuotiaille)
- ☐ Leikki-ikäisten ryhmät (4-6-vuotiaille), joihin lapsi tulee ilman vanhempansa
- ☐ Leikki-ikäisten ryhmät (4-6-vuotiaille), joissa vanhempi on lapsen mukana
- ☐ Soitinryhmät
- ☐ Sisarusryhmät/perheryhmät
- ☐ Muskarikuorot
- ☐ Virsimuskarit
- ☐ Muu

5. Millaista varhaisiän musiikkikasvatustoimintaa seurakunnassanne on? Käyttekö toiminnasta Kirkkomuskari-nimeä? Onko käytössänne jokin muu nimi? Ketkä ohjaavat toimintaa?

Kerro vapaamuotoisesti sekä sinun itsesi ohjaamasta että muiden seurakuntanne työntekijöiden ohjaamasta varhaisiän musiikkikasvatustoiminnasta.

Voit tarkentaa tähän aiempiin kohtiin antamiasi vastauksia. *

Kirjoita vastaus

6. Millainen musiikkitausta sinulla on? Mitä soittimia soitat? Mitä soittimia käytät seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatustoiminnassa (itse soittamasi soittimet)?

Kirjoita vapaamuotoisesti omasta musiikkitaustastasi sekä harrastuneisuuden että ammattiosaamisen näkökulmasta. *

Kirjoita vastaus

7. Mikä on koulutustaustasi? Mainitse myös oppilaitos ja valmistumisvuosi. *

Kirjoita vastaus

8. Millaiset valmiudet koulutuksesi antoi varhaisiän musiikkikasvatukseen seurakunnassa? Kirjoita vapaamuotoisesti. *

Kirjoita vastaus

9. Millaiset valmiudet koulutuksesi antoi varhaisiän kristilliseen kasvatukseen? (0-6-vuotiaat)

Arvioi asteikolla 1-5.

- 1 = heikot valmiudet
2 = melko heikot valmiudet
3 = kohtalaiset valmiudet
4 = melko hyvät valmiudet
5 = hyvät valmiudet *

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

10. Millaiset valmiudet koulutuksesi antoi varhaisiän musiikkikasvatukseen? (0-6-vuotiaat)

Arvioi asteikolla 1-5.

- 1 = heikot valmiudet
2 = melko heikot valmiudet
3 = kohtalaiset valmiudet
4 = melko hyvät valmiudet
5 = hyvät valmiudet *

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

11. Kuinka paljon koet tarvitsevasi täydennyskoulutusta seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen saralla?

Arvioi asteikolla 1-5.

- 1 = en tarvitse täydennyskoulutusta lainkaan
2 = en juurikaan tarvitse täydennyskoulutusta
3 = tarvitsen jonkin verran täydennyskoulutusta
4 = tarvitsen melko paljon täydennyskoulutusta
5 = tarvitsen hyvin paljon täydennyskoulutusta *

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

12. Mihin koet erityisesti tarvitsevasi täydennyskoulutusta seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen saralla? *

- ☐ Alle kouluikäisen lapsen hengellisyden tukemiseen musiikin avulla
- ☐ Alle kouluikäisen lapsen musiikkikasvatukseen
- ☐ Alle kouluikäisen lapsen kristilliseen kasvatukseen
- ☐ Uusien lasten kanssa käytettävien laulujen ja lorujen oppimiseen (tavalliset, ei-hengelliset laulut)
- ☐ Uusien lasten kanssa käytettävien hengellisten laulujen ja lorujen oppimiseen
- ☐ Uusia ideoita ja virikkeitä minulle tuttuihin lastenlauluihin (tavalliset, ei-hengelliset laulut)
- ☐ Uusia ideoita ja virikkeitä minulle tuttuihin hengellisiin lastenlauluihin
- ☐ Virsien käyttöön alle kouluikäisten lasten kanssa
- ☐ Soittimien käyttöön alle kouluikäisten lasten kanssa (lasten soittamat soittimet)
- ☐ Soittimien käyttöön säestyssoittimena lasten kanssa (ohjaajan käyttämät soittimet)
- ☐ Musiikkiliikuntaan alle kouluikäisten lasten kanssa
- ☐ Musiikin kuunteluun alle kouluikäisten lasten kanssa
- ☐ Kirkkovuoden huomioimiseen seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatustoiminnassa
- ☐ Raamatun kertomusten käyttöön seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatustoiminnassa
- ☐ Musiikkihetkiin päivä- ja perhekerhoissa
- ☐ Muskarikirkkojen suunnitteluun ja toteutukseen
- ☐ Muskarikuoroihin
- ☐ Omien musiikillisten taitojeni vahvistamiseen
- ☐

13. Oletko osallistunut Kirkkomuskari-koulutuksiin? *

- ☐ Kyllä, kerran
- ☐ Kyllä, 2-3 kertaa
- ☐ Kyllä, 4-5 kertaa
- ☐ Kyllä, useammin kuin 5 kertaa
- ☐ En ole osallistunut Kirkkomuskari-koulutuksiin

14. Kirjoita vapaamuotoisesti kokemuksistasi Kirkkomuskari-koulutuksista, joihin olet osallistunut.

Mitä koulutukset ovat sinulle antaneet? Mitä jäit vielä kaipaamaan?

Jos et ole osallistunut koulutuksiin, voit kertoa, miksi et. *

Kirjoita vastaus

15. Oletko osallistunut Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville? *

- ☐ Kyllä, kerran
- ☐ Kyllä, 2-3 kertaa
- ☐ Kyllä, 4-5 kertaa
- ☐ Kyllä, useammin kuin 5 kertaa
- ☐ En ole osallistunut Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville

16. Kirjoita vapaamuotoisesti kokemuksistasi Kirkkomuskarin ajankohtaispäivistä, joihin olet osallistunut.

Mitä ajankohtaispäivät ovat sinulle antaneet? Mitä jäit vielä kaipaamaan?

Jos et ole osallistunut ajankohtaispäiviin, voit kertoa, miksi et. *

Kirjoita vastaus

17. Oletko osallistunut muuhun seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen liittyvään täydennyskoulutukseen kuin Kirkkomuskari-koulutus tai Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät? *

- ☐ Kyllä (kirjoita tarkennus kohtaan 18)
- ☐ En

18. Mikäli olet osallistunut muuhun seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen liittyvään täydennyskoulutukseen kuin Kirkkomuskari-koulutus tai Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät, vastaa tähän kysymykseen.

Kirjoita vapaamuotoisesti, mihin koulutukseen / koulutuksiin olet osallistunut.

Mitä koulutukset ovat sinulle antaneet? Mitä jäit vielä kaipaamaan?

Kirjoita vastaus

19. Oletko kiinnostunut osallistumaan Kirkkomuskari-koulutukseen, Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville tai johonkin muuhun seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen liittyvään täydennyskoulutukseen? *

- ☐ Kyllä, Kirkkomuskari-koulutukseen
- ☐ Kyllä, Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville
- ☐ Kyllä, johonkin muuhun seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatukseen liittyvään täydennyskoulutukseen
- ☐ En ole kiinnostunut mistään näistä
- ☐ Haluaisin osallistua, mutta minulla ei ole siihen mahdollisuutta

20. Voit perustella tai täydentää tähän edellistä vastaustasi kohtaan 19. *

Kirjoita vastaus

21. Kirjoita tähän vapaamuotoisesti, minkälaisesta täydennyskoulutuksesta olet kiinnostunut seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen saralla. *

Kirjoita vastaus

22. Voit halutessasi antaa palautetta tästä kyselytutkimuksesta.

Lämmin kiitos sinulle antamastasi ajasta tutkimukseen!

Kirjoita vastaus

Kyselytutkimus Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviin 5.-6.10.2023 Kouvolassa osallistuneille

LIITE 2

Opiskelen Oulun ammattikorkeakoulussa Taiteen tekijä ja kehittäjä YAMK-koulutusohjelmassa. Pohjakoulutukseltani olen kirkkomuusikko ja varhaisiän musiikinopettaja (musiikkipedagogi AMK).

YAMK-opinnäytetyöni aihe on Kirkkomuskarin - Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien tarpeet täydennyskoulutukseen. Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien koulutustaustaa sekä heidän tarvettaan täydennyskoulutukselle. Tavoitteena on selvittää myös, kuinka erilaiset kirkkomuskaritoimintaan liittyvät täydennyskoulutukset kohtaavat seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajat ja heidän koulutustarpeensa ja -toiveensa.

Tällä kyselytutkimuksella kartoitan 5.-6.10.2023 Kouvolassa pidettävien Kirkkomuskarin ajankohtaispäivien osallistujien taustaa, heidän odotuksiaan ajankohtaispäiviä kohtaan sekä kuinka hyvin ajankohtaispäivät vastasivat osallistujien koulutustarpeita.

Vastaukset käsitellään täysin nimettöminä eikä vastaajan henkilöllisyyttä ole mahdollista saada selville.

Kyselyyn voi vastata 15.10.2023 saakka.

Lämmin kiitos vastauksistasi!

Mari Liukkonen
OAMK
Taiteen tekijä ja kehittäjä YAMK opiskelija

1. Missä työtehtävässä toimit seurakunnassa? *

☐ Lastenohjaaja

☐ Kanttori

☐ Pappi

☐ Varhaiskasvatuksen ohjaaja

☐ Musiikkileikkikoulun opettaja

☐ En työskentele seurakunnassa

☐ Muu

2. Kuuluuko työhösi kirkkomuskaritoiminnan ohjausta? *

☐ Kyllä

☐ Ei

3. Mikä on koulutustaustasi? *

Kirjoita vastaus

4. Mihin tulit hakemaan uusia ideoita Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviltä? *

- ☐ Seurakunnan musiikkileikkikoulutoimintaan (Kirkkomuskarit)
- ☐ Seurakunnan perhekerhotoimintaan
- ☐ Seurakunnan päiväkerhotoimintaan
- ☐ Jumalanpalveluksiin (esim. perhekirkot, muskarimessut)
- ☐ Lapsikuorotoimintaan / Muskarikuorotoimintaan
- ☐ Seurakunnan ulkopuoliseen musiikkileikkikoulutoimintaan (esim. kunnat, musiikkioppilaitokset, kansalaisopistot, järjestöt)
- ☐ En tullut hakemaan ideoita vaan tapaamaan lähinnä samalla alalla työskenteleviä ihmisiä
- ☐ Muu

5. Mikä näissä ajankohtaispäivissä kiinnostaa sinua eniten? Valitse enintään 3 vaihtoehtoa. *

Valitse enintään 3 vaihtoehtoa.

- ☐ 0-3-vuotiaiden perheryhmät ja vuorovaikutus
- ☐ Rytmä ja liikettä 6-8-vuotiaille
- ☐ Muskarikirkko
- ☐ Vauvamuskaria paikallisin maustein
- ☐ Taideintegraatio perheryhmissä
- ☐ Lasten kirkon kuulumisia
- ☐ Toiminnallisia ideoita muskariryhmistä ympäri Suomen
- ☐ Muu

6. Mitä muita odotuksia sinulla on/oli Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville?

Kirjoita vastaus

7. Kuinka hyvin Kirkkomuskarin ajankohtaispäivät vastasivat odotuksiasi? *

8. Oletko aiemmin osallistunut Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville? *

☐ Kyllä

☐ Ei

9. Oletko osallistunut joskus johonkin muuhun Kirkkomuskari-koulutukseen kuin Kirkkomuskarin ajankohtaispäiville? *

☐ Kyllä

☐ Ei

10. Onko sinulla toiveita tulevia Kirkkomuskarin ajankohtaispäiviä varten?

Kirjoita vastaus

11. Millaisia muita kirkkomuskariin liittyviä koulutuksia toivot järjestettävän?

Kirjoita vastaus

12. Muuta kommentoitavaa tai terveisiä Kirkkomuskarin ajankohtaispäivien tai tämän kyselyn järjestäjälle?

Kirjoita vastaus

Kyselytutkimus Kirkkomuskarin kehittäminen - koulutukseen osallistuneille (1. jakso)

Opiskelen Oulun ammattikorkeakoulussa Taiteen tekijä ja kehittäjä YAMK-koulutusohjelmassa. Pohjakoulutukseltani olen kirkkomuusikko ja varhaisiän musiikinopettaja (musiikkipedagogi AMK).

YAMK-opinnäytetyöni aihe on Kirkkomuskarin - Seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien tarpeet täydennyskoulutukseen. Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia seurakunnan varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajien koulutustaustaa sekä heidän tarvettaan täydennyskoulutukselle. Tavoitteena on selvittää myös, kuinka erilaiset kirkkomuskaritoimintaan liittyvät täydennyskoulutukset kohtaavat seurakuntien varhaisiän musiikkikasvatuksen ohjaajat ja heidän koulutustarpeensa ja -toiveensa.

Tällä kyselytutkimuksella kartoitan Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutuksen 1. jaksolle 13.-15.3.2024 osallistujien taustaa, heidän odotuksiaan koulutusta kohtaan sekä kuinka hyvin koulutus vastasi osallistujien koulutustarpeita.

Vastaukset käsitellään täysin nimettöminä eikä vastaajan henkilöllisyyttä ole mahdollista saada selville.

Kyselyyn voi vastata 31.3.2024 saakka.

Lämmin kiitos vastauksistasi!

Mari Liukkonen
OAMK
Taiteen tekijä ja kehittäjä YAMK opiskelija

1. Mikä on koulutustaustasi ja missä työtehtävässä toimit? *

Kirjoita vastaus

2. Millä tavoin kirkkomuskaritoiminta näkyy työtehtävissäsi? *

Kirjoita vastaus

3. Mikä sai sinut osallistumaan Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutukseen? *

Kirjoita vastaus

4. Mitkä aiheet Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutuksen sisällössä kiinnostavat sinua eniten? *

Kirjoita vastaus

5. Mitä odotuksia sinulla on Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutukselle? *

Kirjoita vastaus

6. Kuinka hyvin Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutuksen 1. jakso vastasi odotuksiasi? *

7. Mitä odotuksia sinulla on Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutuksen 2. jaksolle 7.-9.10.2024? *

Kirjoita vastaus

8. Oletko aiemmin osallistunut Kirkkomuskariin liittyviin koulutuksiin? Jos olet, kuinka monta kertaa? *

Kirjoita vastaus

9. Millaisia koulutustarpeita sinulla on Kirkkomuskariin liittyen? Vastasiko/vastaako tämä Kirkkomuskarin kehittäminen -koulutus mielestäsi koulutustarpeisiisi? *

Kirjoita vastaus

10. Muuta kommentoitavaa tai terveisiä koulutuksen järjestäjille tai tämän kyselyn laatijalle?

Kirjoita vastaus